

SAMEN VERSTERKEN WE DE OPEN RUIMTE

Vlaanderen
is open ruimte

MILIEU- EN
NATUURVRIENDELIJKE
landbouw

KLIMAATROBUUSTE
open ruimte

VITAAL platteland

Meerjarenplan 2024-2029

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

VLM.be

Meerjarenplan 2024-2029

Samen versterken we de open ruimte

COLOFON

Redactie

Damien Schatteman

Els Abts

Els Hofkens

Frans Pauwels

Goele Vercammen

Joris Maes

Marleen Geerts

Paul De Ligne

Sabine De Mulder

Stéphanie Vincke

Coördinatie en eindredactie

Leen Van den Bergh

Coverfoto's

Foto van boven naar onder: foto 1 MediaMixer - foto 2 Bob Van Mol - foto 3 VLM - foto 4 Herlinde Jacobs - foto 5 Tom Lagaeyse - foto 6 Herlinde Jacobs

Datum Rapport

31 maart 2025

Verantwoordelijk uitgever

Vlaamse Landmaatschappij, Bart De Schutter, wnd. gedelegeerd bestuurder
Koning Albert II-laan 15, 1210 Brussel

INHOUDSTAFEL

1	MISSIE VLM	5
2	DNA: WAT MAAKT ONS UNIEK?	6
3	ONZE REALISATIES 2020-2024	7
3.1	SOD 1 – DE VLM REALISEERT EEN (KLIMAAT-) ROBUUSTE OPEN RUIMTE WAARIN LANDBOUW, LANDSCHAP, WATER, NATUUR,... DUURZAAM SAMEN SPOREN	7
3.2	SOD 2 – DE VLM MAAKT EEN OPSCHALING VAN OPENRUIMTE REALISATIES MOGELIJK	9
3.3	SOD 3 – DE VLM VERSTERKT VIA PARTNERSCHAPPEN MET LANDBOUWERS EN ANDERE GRONDGEBRUIKERS HET MULTIFUNCTIONEEL GEBRUIK VAN DE OPEN RUIMTE	10
3.4	SOD 8 – DE VLM DRAAGT BIJ TOT HET OMGEVINGSBELEID	11
3.5	SOD 4 – DE VLM DRAAGT BIJ AAN TOEGANKELIJK GROEN, NATUUR EN BOS	12
3.6	SOD 5 – DE VLM OPTIMALISEERT DE MAATREGELEN EN INSTRUMENTEN DIE DE NUTRIËNTENVERLIEZEN VANUIT DE LAND- EN TUINBOUW NAAR HET OPPERVLAKTEWATER, GRONDWATER EN LUCHT VERDER DOEN VERMINDEREN.....	13
3.7	SOD 6 – DE VLM REIKT OPLOSSINGEN AAN VOOR DE PLATTELANDS-UITDAGINGEN	18
3.8	SOD 7 – DE VLM REALISEERT KLIMAATMAATREGELEN IN DE OPEN RUIMTE EN DE EIGEN WERKING	22
3.9	SOD 9 – DE VLM WERKT DATAGEDREVEN EN ZET IN OP MAXIMALE DIGITALE DIENSTVERLENING AAN BURGERS EN ONDERNEMINGEN	23
3.10	SOD 10 – DE VLM IS EEN INNOVATIEVE, DUURZAME EN WAARDEN GEDREVEN ORGANISATIE....	26
3.11	AANBEVELINGEN AUDIT VLAANDEREN	28
3.12	OPVOLGING PERSONEELSBESPARING.....	28
3.13	HR- EN WELZIJSBELEID	29
3.14	DIVERSITEITSPAN	29
3.15	OPVOLGING EU-RICHTLIJNEN	30
4	ONZE STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN 2025-2029	31
4.1	SD 01 - WE STIMULEREN LANDBOUWERS TOT EEN TOEKOMSTGERICHTE BEDRIJFSVOERING BINNEN DE CONTOUREN VAN HET OMGEVINGSBELEID, ZODAT DE BODEM- EN WATERKWALITEIT EN DE BIODIVERSITEIT VERBETERT	31
4.2	SD 02 - WE ACTIVEREN PARTNERS OM SAMEN DE VERDERE TRANSITIE NAAR EEN MILIEU- EN NATUURVRIENDELIJKE LANDBOUW, EEN KLIMAATROBUUSTE OPEN RUIMTE EN EEN VITAAL PLATTELAND MOGELIJK TE MAKEN	44
4.3	SD 03 - WE VERMINDEREN DE LUCHTEMISSIES UIT LANDBOUW DOOR TE STUREN OP EEN AANGEPAST BEHEER VAN MEST, BODEM EN DIERLIJKE PRODUCTIE	57
4.4	SD 04 - WE VERGROTEN TEGEN 2030 DE WEERBAARHEID VAN DE VLAAMSE OPEN RUIMTE TEGEN KLIMAATVERANDERING DOOR DE GEÏNTEGREERDE EN GEBIEDSGERICHTE INZET VAN ONZE INSTRUMENTEN	64

////////////////////////////////////

4.5	SD 05 - WE RICHTEN EEN BREED PARTNERSCHAP OP WAARBIJ PLATTELAND OP DE AGENDA WORDT GEZET OM ZO TOT STRUCTURELE OPLOSSINGEN EN FINANCIERING TE KOMEN VOOR HET PLATTELAND.	73
4.6	SD 06 - DE VLM IS EEN IMPACTVOLLE EN WAARDENGEDREVEN ORGANISATIE DIE INZET OP DE KRACHT VAN DATA EN INNOVATIE	77
5	BIJLAGEN	87

1 MISSIE VLM

Onder het motto ‘Samen versterken we de open ruimte’ maakt de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) werk van een milieu- en natuurvriendelijke landbouw, een klimaatrobuuste open ruimte en een vitaal platteland. Daarvoor verbinden we landbouw- en milieudoelen, investeren we in complexe openruimtedossiers en faciliteren we samenwerkingsverbanden. Zo bieden we een antwoord op maatschappelijke uitdagingen zoals de klimaatverandering, de achteruitgang van de bodem- en waterkwaliteit, de afname van de biodiversiteit en de leefbaarheid op het platteland. Samen met lokale en bovenlokale belanghebbenden geven we het openruimtebeleid, het plattelandsbeleid en het mestbeleid vorm en voeren we het uit op het terrein. Zo dragen we samen met onze partners bij aan de realisatie van de Europese en Vlaamse natuur-, plattelands- en milieudoelen.

HOE VOERT DE VLM HAAR MISSIE UIT?

De VLM vervult haar missie door de komende jaren (2024-2029) in te zetten op 6 strategische doelstellingen:

- ❖ Als grootste openruimtegebruikers- en beheerders stimuleren we landbouwers tot een toekomstgerichte bedrijfsvoering binnen de contouren van het omgevingsbeleid, zodat de bodem- en waterkwaliteit en de biodiversiteit verbeteren.
- ❖ Daarnaast activeren we een breed scala aan partners om samen de transitie naar een milieu- en natuurvriendelijke landbouw, een klimaatrobuuste open ruimte en een vitaal platteland mogelijk te maken.
- ❖ We verminderen de luchtmissies uit landbouw, door te sturen op een aangepast beheer van mest, bodem en dierlijke productie.
- ❖ We vergroten tegen 2029 de weerbaarheid van de Vlaamse open ruimte tegen klimaatverandering door de geïntegreerde en gebiedsgerichte inzet van onze instrumenten.
- ❖ Om tot structurele oplossingen en financiering te komen voor het platteland richten we een breed partnerschap op waarbij platteland op de beleidsagenda wordt gezet.
- ❖ Ten slotte zijn we een impactvolle en waardengedreven organisatie, die sterker inzet op de kracht van data en innovatie.

2 DNA: WAT MAAKT ONS UNIEK?

De VLM, dat zijn ongeveer 600 getalenteerde medewerkers met een hart voor de open ruimte en het platteland: beleidsmedewerkers, project- en teammanagers, inhoudelijke experts en administratieve medewerkers. Samen zetten zij hun expertise in om de open ruimte en het platteland in Vlaanderen sterker te maken. Sterk, dat is veerkrachtig, dynamisch en vol leven. Zodat de open ruimte en het platteland klaar zijn voor de uitdagingen van morgen!

Om Vlaamse en Europese natuur- en milieudoelstellingen te bereiken en om complexe, gebiedsgerichte plannen om te zetten in concreet uitvoerbare projecten beschikt de VLM over sterke wettelijke middelen. De subsidies voor plattelandsontwikkeling, de Vlaamse grondenbank, de beheerovereenkomsten, het Mestdecreet, het decreet Landinrichting, het instrumentendecreet en een digitale dienstverlening via de E-loketten.

We overleggen met alle betrokkenen en smeden coalities voor een natuur- en milieuvriendelijke landbouw, een klimaatrobuuste open ruimte en een vitaal platteland. Dat doen we door alle betrokken partijen rond de tafel te brengen: landbouwers, natuurverenigingen, provincies, gemeenten, regionale landschappen, Vlaamse en Europese partners, onderzoekers, bedrijven, burgers en lokale gemeenschappen. We doen dat op verschillende niveaus: via het Open Ruimte Platform, via de verschillende beleidstrajecten rond platteland en mestbeleid en in onze concrete gebiedswerking.

Dankzij onze

- ⇒ ervaring rond gebiedsgericht, participatief en geïntegreerd werken op het snijpunt tussen landbouw en natuur,
- ⇒ expertise in beleidsvoorbereiding en -uitvoering in de open ruimte en op het platteland,
- ⇒ sterke grondgebonden uitvoeringsgerichte instrumenten,
- ⇒ en gegevens waarover we beschikken,

speelt de VLM een onderscheidende rol in Vlaanderen om de open ruimte en het platteland op het terrein te versterken en de Europese en Vlaamse omgevingsdoelstellingen te bereiken.

3 ONZE REALISATIES 2020-2024

Hoofdstuk 3 beschrijft de realisaties van het meerjarenplan 2020-2024.

OMGEVINGSBELEID RUIMTE EN MILIEU

3.1 SOD 1 – DE VLM REALISEERT EEN (KLIMAAT-) ROBUUSTE OPEN RUIMTE WAARIN LANDBOUW, LANDSCHAP, WATER, NATUUR,... DUURZAAM SAMEN SPOREN

3.1.1 UITVOERING BLUE DEAL EN KLIMAATADAPTATIE

We hebben de voorbije legislatuur volop ingezet op de uitvoering van de Blue Deal en het Klimaatadaptatieplan. Zo konden we 37 mio euro investeren in de grondenbank Blue Deal voor de versterking van het watersysteem in Vlaanderen. Daarnaast konden we het tempo van de grondenbanken Sigma en Rivierherstel Leie versnellen dankzij extra middelen die ons vanuit het Agentschap Natuur en Bos (ANB) ter beschikking zijn gesteld in het kader van de Blue Deal en het Klimaatadaptatieplan.

Met Water-Land-Schap bouwden we een structurele werking uit rond sponslandschappen, waarbij de hogergelegen gebieden water beter kunnen vasthouden om droogte tegen te gaan en het risico op overstromingen stroomafwaarts te beperken. De beoogde output van het programma is een sterkere landbouw, een duurzame watervoorraad, een goede waterkwaliteit, een opvang van teveel aan water zowel in bebouwde omgeving als in natuurlijke systemen en een sterker landschap in het gebied. Het programma wil daarbij rekening houden met de extra stress die de klimaatverandering op het watersysteem zal zetten. We werken daarvoor met lokale gebiedscoalities. Die zijn goed geplaatst om in nauw overleg met terreingebonden doelgroepen zoals landbouwers, natuurverenigingen en burgers nieuwe klimaatrobuuste maatregelen uit te testen en gebiedsgericht uit te voeren. Het gebiedsgericht werken rond klimaatrobuuste maatregelen heeft bovendien als voordeel dat heel wat grondgebruikers samen effectief aan de slag kunnen gaan met de maatregelen, dat kennis gedeeld kan worden, en dat de plaatselijke randvoorwaarden en gevoeligheden gerespecteerd worden.

De lokale trekkers verenigen in de lokale gebiedscoalities een evenwichtige vertegenwoordiging van de lokale doelgroepen die aan water-, landbouw- en natuur- en landschapsdoelen werken, zowel op vlak van beleid (vb. gemeenten) als op vlak van de doelgroepen (zoals landbouw- en natuurvertegenwoordigers). Na een eerste oproep gingen 14 gebiedscoalities aan de slag. Een tweede oproep leverde 8 systeeminnovaties en 15 bijkomende gebiedscoalities op. Daarnaast voeren we een intensief traject met 4 Weerbaar Water-Land-Schap-coalities waarbij we het advies Weerbaar Waterland concreet toepassen. Uit dat intensieve traject hebben we geleerd in functie van de lancering van een Water-Land-Schap 3.0-oproep. De 29 water-land-schapscoalities zijn momenteel hun maatregelen volop aan het uitvoeren. Tussen 2020 en 2024 werd daarvoor 27 mio euro uitgetrokken.

We versnelden ook maatregelen tegen droogte in de landinrichtings-, ruilverkavelings- en natuurinrichtingsprojecten. We konden voor 13,8 mio euro extra middelen vastleggen om bijkomende concrete projecten rond klimaatadaptatie uit te voeren.

3.1.2 UITVOERING GEÏNTEGREERDE OMGEVINGSPROJECTEN

In geïntegreerde landinrichtings-, ruilverkavelings- en natuurinrichtingsprojecten, slaan we de brug tussen verschillende functies en actoren en stonden we in voor een gedragen uitvoering op het terrein. We waren daarbij actief in strategische openruimtegebieden waar we klimaat-, water-, natuur-, landbouw- en landschapsdoelen verzoenen. Dat leidde tot concrete uitvoeringsmaatregelen op terrein met een jaarlijkse besteding van 15 mio euro.

In de projecten Brugse Veldzone, De Blankaart, Zwinpolders, Oudlandpolder, Moervaartvallei, Liereman, De Merode, Mol Postel en de vallei van de Kleine Nete gaven we uitvoering aan raamakkoorden en beslissingen van de Vlaamse Regering. In de Westhoek stonden we in voor de uitvoering van de acties van de taskforce Hoogwaterbeveiliging IJzervallei. In de kustregio gingen we via de projecten Oudlandpolder, Zwinpolders en het Europese project Fresh4C's na hoe we de kuststreek nu en in de toekomst best inrichten in functie van de klimaatwijziging. We focusten met natuurinrichtingsprojecten op de realisatie van prioritaire IHD-doelen en op de uitvoering van stikstofsanering (Berlarebroek-Donkmeer, Wellemeersen, Schuddebeurze, Biscopveld, Kraenepoel, Markvallei, Torfbroek, Dijlevallei, Zwarte beek, Vijvercomplex Bokrijk-Kiewit, Zoerselbos, Liereman en Graafweide-Schupleer). We kwamen tot een gebalanceerde ontwikkeling van landbouw en realisatie van natuur- en waterdoelen in de ruilverkavelingsprojecten (Jesserden, Molenbeersel, Sint-Rijkers, Schelde-Leie, Willebringen en Rijkevorsel Wortel). We hebben tot slot met landinrichting ingezet op de randstedelijke gebieden met open ruimte onder druk, en realiseerden er groenblauwe netwerken, bosuitbreiding en wapenden er de gebieden tegen de gevolgen van de klimaatverandering (Landinrichting Schelde en Rupel, Gentse Kanaalzone en de Gentse groenpool Vinderhoutse bossen, Brugse Rand, Vlaamse Ardennen, Wijers, Maasvallei, Vlaamse Rand en Zuidrand Antwerpen).

We zorgden tot slot voor een volwaardig openruimteluik bij belangrijke investeringsprojecten (A11, R0, Rond Ronse, Koppelingsgebieden Gentse Kanaalzone, LSO, Natuurcompensaties Achterhaven Zeebrugge, Sigma), waardoor het draagvlak toenam en de omgevingskwaliteit werd versterkt.

3.1.3 UITVOERING GRONDENBANKEN

We ondersteunden belangrijke Vlaamse projecten door het realiseren van grondmobiliteit. We stonden in voor verwerving van gronden in voor Vlaanderen strategische gebieden (in functie van het tegengaan van overstromingen, nieuwe infrastructuur en Europese natuur) via een 25-tal lokale grondenbanken en realiseerden daarmee gelijktijdig ook een flankerend beleid voor de betrokken landbouwers. We voerden de overeenkomst met de Werkvennootschap uit om gronden te zoeken voor boscompensatie en voor ruil. Daarnaast zette de Vlaamse Grondenbank in op een meer proactieve aankoop van strategische gronden in openruimtegebieden om toegang tot grond te blijven verzekeren voor cruciale openruimtefuncties. Zo wendden we de middelen flankerend beleid IHD-PAS aan voor een versterkte inzet op IHD en het aanbieden van oplossingen aan landbouwers met gronden in IHD-gebied. We zetten ruilen op in uitvoering van de grondenbank bebossing en Blue Deal. Over de periode 2020 – 2024 konden we zo voor meer dan 200 mio euro aankopen doen om tot concrete oplossingen op terrein te komen.

3.2 SOD 2 – DE VLM MAAKT EEN OPSCHALING VAN OPENRUIMTE REALISATIES MOGELIJK

3.2.1 ANDERE OVERHEDEN HELPEN BIJ CONCRETE REALISATIE VAN OPENRUIMTEDOELEN

We zetten volop in op de mogelijkheden van het decreet Landinrichting. We ondersteunden onze Vlaamse collega's in de realisatie van hun openruimtedoelstellingen door hen te adviseren in een instrumentenafweging, onder meer voor de realisatie van oeverzones, erosiebestrijding en graslandbeheer. We kwamen tot afspraken met de Vlaamse mobiliteitspartners om openruimterealisaties te koppelen aan de realisatie van grote infrastructuurprojecten. We begeleidden ook lokale overheden bij de opmaak van inrichtingsnota's in functie van de uitvoering van hun openruimteplannen.

3.2.2 OPTIMALISEREN VAN HET INSTRUMENTARIUM VOOR REALISATIE VAN OPENRUIMTEDOELEN

We gaven mee invulling aan het instrumentendecreet voor de onderdelen met betrekking tot harmonisering van compenserende vergoedingen, de harmonisering van koopplichten, de harmonisering van de inrichtingsprojecten en verbetervoorstellen aan recht van voorkeur, planologische ruil, We ondersteunden de implementatie van het instrumentendecreet zodat onder meer de vergoedingen voor de watergevoelige openruimtegebieden of planschaden en -baten gekoppeld aan ruimtelijke uitvoeringsplannen tijdig konden aangevraagd en behandeld worden. Daarvoor zetten we in op een goede ondersteuning van de Landcommissies en de uitbouw van een vergoedingenloket.

In opvolging van het evaluatierapport van het decreet Landinrichting, werkten we voorstellen uit tot verdere optimalisatie van het inrichtingsinstrumentarium, zowel landinrichting, natuurinrichting als ruilverkaveling. We ondersteunden de besluitvorming rond een aanpassing van het decreet Landinrichting en de ruilverkavelingswetgeving. Op die manier willen we de procedures optimaliseren om nog sneller tot uitvoering te kunnen komen en ons instrumentarium actueel te houden. We zorgen daarbij ook voor een vereenvoudiging van de verschillende rechtspersonen zonder in te boeten op de noodzakelijke autonomie. Dat leidde nog niet tot effectieve aanpassing van de wetgeving.

Met het Open Ruimte Platform bundelden we de krachten om in Vlaanderen tot een geïntegreerde ondersteuning te komen van lokale actie. Zo wilden we een forse versnelling in concrete uitvoering van openruimtedoelen tot stand brengen. We voorzagen daarbij de actieve ondersteuning van zeven programma's (Water-Land-Schap, Proeftuinen droogte, Landschapsparken, Vlaanderen Breekt Uit, Grondzaken, Luwte-oases en Agrarische Herontwikkeling).

- Voor het programma Landschapsparken begeleidden we de vijf erkende Landschapsparken bij hun verdere acties. We stonden in voor snelle afhandeling van de erkenningsdossiers en investeerden mee in het Parkenbureau.
- Voor het programma Grond-Zaken lanceerden we een pioniersnetwerk rond levende bodem, bundelden we aanbevelingen in de beleidsscan bodem en organiseerden we tweejaarlijks een bodemforum.
- Voor het programma Water-Land-Schap begeleidden we de 29 coalities in hun realisaties en zetten we een intensief leertraject met 4 Weerbaar Water-Land-Schap-coalities op om tot een hoger ambitieniveau van uitvoering te komen en zo uitvoering te geven aan de aanbevelingen Weerbaar Waterland.

- Op niveau van het Open Ruimte Platform voorzagen we jaarlijks een viertal platformbureaus om zoveel mogelijk lessen uit de verschillende programma's met elkaar te delen en te vertalen naar de reguliere werking van de openruimte-administraties.

We organiseerden daarnaast ook verschillende evenementen om de inhoudelijke ervaringen te delen met een ruimer publiek en de vinger aan de pols te houden bij de lokale actoren.

3.3 SOD 3 – DE VLM VERSTERKT VIA PARTNERSCHAPPEN MET LANDBOUWERS EN ANDERE GRONDGEBRUIKERS HET MULTIFUNCTIONEEL GEBRUIK VAN DE OPEN RUIMTE

In uitvoering van het GLB Strategisch Plan 2023-2024, werd een nieuw en aangepast regelgevend kader (besluit Vlaamse Regering en ministerieel besluit) voor de beheerovereenkomsten uitgewerkt en, na advies van de Raad van State, goedgekeurd. In de tussenperiode voorafgaand aan de start van het GLB-SP 2023-2027 werd een overgangsregeling uitgewerkt.

De nieuwe GLB-periode bracht enkele belangrijke wijzigingen voor beheerovereenkomsten met zich mee. Zo ligt de focus op biodiversiteit en zijn beheerovereenkomsten (uitgezonderd die voor het onderhoud van kleine landschapselementen) alleen nog in beheergebied te sluiten, daar waar ze het meest bijdragen aan de biodiversiteitsdoelstellingen. Daarnaast zijn een aantal beheervoorwaarden verstrengd.

De bedrijfsplanners sloten de beheerovereenkomsten die zijn gericht op het beschermen van soorten in het kader van de soortenbeschermingsprogramma's, het bufferen en verbinden van kwetsbare natuur en het onderhoud van houtige landschapselementen. We hadden zowel oog voor nieuwe als aflopende overeenkomsten.

De voorziene beschikbare middelen (Vlaams en Europees) werden maximaal benut. Toch nam het areaal onder beheerovereenkomsten sinds 2022 sterk af. Dat is voornamelijk een gevolg van de strengere beheervoorwaarden. Daarom hebben we reeds een aantal aanpassingen uitgewerkt die de beheerovereenkomsten meer bedrijfsinpasbaar maken. Ook zetten we extra in op communicatie naar landbouwers. Zo organiseren we sinds 2024 succesvolle demonstratiedagen op het terrein.

Een kwaliteitsvolle dienstverlening, door landbouwers tijdig te belonen voor hun inspanningen, werd doorheen alle jaren gegarandeerd. Daarvoor werden de nodige aanpassingen aan de IT-toepassingen voorbereid. We pasten de Europese en Vlaamse wetgeving correct toe zodat financiële sancties vermeden werden.

Onze systemen en processen zijn auditproof. We werkten richtlijnen uit om correct om te gaan met belangenconflicten, fraude, functiescheidingen, en andere voorwaarden, zoals beschreven in het protocol met het betaalorgaan. We beschikken ook over actuele processen en procesbeschrijvingen en instructies.

We innoveerden door deel te nemen aan EU-projecten en door een kader voor innovatieve beheerovereenkomsten in het kader van natuurinclusieve landbouw uit te werken. We hebben ook de eerste stappen gezet in de uitbouw van een vernieuwde BO-applicatie, zodat bedrijfsplanners hun werk efficiënter kunnen uitvoeren.

We ondersteunden de uitvoering van nieuwe beleidsinitiatieven zoals het 'Bestuiversplan' en 'Natuurinclusieve landbouw' en volgden de lopende projecten 'landbouw en natuur' op. Daarvoor werken we samen met het ANB en het Departement Omgeving. We participeerden in de uitbouw van een Vlaams meetnetwerk voor agrarische biodiversiteit.

3.4 SOD 8 – DE VLM DRAAGT BIJ TOT HET OMGEVINGSBELEID

De VLM coördineerde voor het beleidsdomein Omgeving de voorbereiding van het nieuwe GLB strategisch plan. Vooral het overleg met het toenmalige Departement Landbouw en Visserij kreeg veel aandacht om tot een goed afgestemde groene architectuur te komen.

Intern bereidden we een VLM-klimaatactieplan voor en coördineerden we de voorbereiding van de nieuwe BBT-cyclus. We legden een interne visie voor de toekomst van Europese samenwerking en netwerken voor, met het oog op optimalisatie. We dragen bij tot een transitie van de landbouw.

In uitvoering van de Nitraatrichtlijn, onderhandelden we de voorstellen van wijziging Mestdecreet met de Europese Commissie en pleegden we overleg in het opvolgingsorgaan, met het oog op de goedkeuring van het MAP.

We geven uitvoering aan het samenwerkingsakkoord tussen de VLM en het INBO en ILVO voor ondersteuning in het kader van het mestbeleid. We geven uitvoering aan de beslissingen over de Programmatische Aanpak Stikstof en ondersteunen de Vlaamse voedselstrategie in onze werking.

We bereidden de erkenning van de landschapsparken voor en ondersteunden de coalities rond die parken.

We implementeerden de gevalideerde voorstellen die zijn opgenomen in het instrumentendecreet.

We droegen bij tot de voorstellen van het beleidsdomein Omgeving, in het kader van de bijdrage van de Vlaamse overheid tot het nieuwe Regeerakkoord van 2024.

NATUUR & BIODIVERSITEIT

3.5 SOD 4 – DE VLM DRAAGT BIJ AAN TOEGANKELIJK GROEN, NATUUR EN BOS

3.5.1 PROGRAMMA MEER BOS IN VLAANDEREN

We hebben structureel bijgedragen aan het programma Bebossing dat ingezet heeft op 4.000 ha extra bos tijdens de voorbije legislatuur en 6.000 ha extra bos tijdens de volgende legislatuur. VLM stond in de periode 2019-2024 in voor 185,2 ha bosuitbreiding en 66,7 ha boscompensatie. Dat overtreft ons engagement van 140 ha bosuitbreiding.

Daarnaast konden we in het kader van de grondenbank bebossing 261,61 ha gronden verwerven waarvan 158, 87 ha rechtstreeks te bebossen zijn, 78,88 ha ruilgronden zijn die op termijn inzetbaar zijn voor bebossing en 23,84 ha niet te bebossen zijn (omdat er bijvoorbeeld bestaand bos op staat). Dat overtreft ons engagement van 160 ha te verwerven in het kader van de grondenbank bebossing.

In de loop van deze legislatuur zijn twee nieuwe landinrichtingsprojecten Zuidrand Antwerpen en Vlaamse Ardennen ingesteld die de basis leggen voor belangrijke bosuitbreiding tijdens de volgende legislatuur.

3.5.2 NATUURINRICHTING EN STIKSTOFSANERINGSPROGRAMMA

Samen met ANB, VMM, INBO en Departement Omgeving hebben we een programmawerking uitgebouwd rond stikstofsanering. Voor de realisatie van de stikstofsaneringsdoelen hebben we versterkt ingezet op de uitvoering van natuurinrichtingsprojecten. We realiseerden concreet doelen van stikstofsanering in de projecten De Liereman, Zoerselbos, Vrieselhof, Graafweide-Schupleer, Zwarte Beek, Dijlevallei, Torfbroek, BerlareBroek- Donkmeer, Biscopveld, Schuddebeurze en werkten aan planvorming in de projecten Wellemeersen, Kraenepoel en Vijvercomplex.

3.5.3 PROGRAMMATISCHE AANPAK STIKSTOF (PAS)

In een intensief begeleidingstraject van PAS-bedrijven, behandelden we de aanvragen van rode en oranje bedrijven die gebruikmaken van het flankerend beleid. 102 bedrijven deden een aanvraag, tot nog toe hebben 50 bedrijven het aanbod aanvaard en zijn er twee koopplichtdossiers uitgeoefend. We richtten de vrijgekomen PAS-gronden in en hebben waar mogelijk aangekochte PAS-hoeves afgebroken om zo bij te dragen aan de natuur- en onthardingsdoelstellingen. We lanceerden en behandelden twee calls voor vrijwillige stopzetting van varkenshouderijen. 584 varkenshouderijen kregen in dit kader een aanbod en 197 varkenshouderijen zijn inmiddels effectief gestopt. We handelden tot slot ook de veertien aanvragen voor de stopzetting van de pelsdieren- en ganzenleverbedrijven af.

We ondersteunden de intendant bij de aanpak voor het maatwerkgebied Turnhouts Vennengebied. Daarnaast formuleerden we, samen met de betrokken entiteiten, opdrachtnota's voor de vier overige maatwerkgebieden. Die aanpak moet leiden tot de formulering van een ontwikkelingsplan voor het Turnhouts Vennengebied en inrichtingsnota's voor de vier overige maatwerkgebieden. Na de

inwerkingtreding van het Stikstofdecreet hebben we ingezet op voorbereidingen met betrekking tot de piekbelasters en de vergoeding voor het versneld invoeren van de nulbemesting.

WATER & LUCHT

3.6 SOD 5 – DE VLM OPTIMALISEERT DE MAATREGELEN EN INSTRUMENTEN DIE DE NUTRIËNTENVERLIEZEN VANUIT DE LAND- EN TUINBOUW NAAR HET OPPERVLAKTEWATER, GRONDWATER EN LUCHT VERDER DOEN VERMINDEREN

3.6.1 MESTBELEID

De VLM implementeerde het 6de MestActieProgramma (MAP 6) dat in 2019 werd goedgekeurd. We verkregen de derogatie (verhoogde bemesting uit dierlijk mest) van de Europese Commissie voor de periode 2019-2023. De evaluatie van MAP 6 en MAP 7 werd voorbereid.

In maart 2023 bereikten de landbouw-, milieu- en natuurorganisaties een principiële akkoord over MAP 7. Dat principiële akkoord werd verder geconcretiseerd binnen het Opgvolgingsorgaan MAP 7. In het Opgvolgingsorgaan zetelen de landbouw-, milieu- en natuurorganisaties samen met de Vlaamse administraties. Deze afspraken resulteerden in een goedkeuring van een gewijzigd Mestdecreet op 18 december 2024.

Op 15 februari 2023 startte de Europese Commissie een inbreukprocedure tegen Vlaanderen voor het niet naleven van de Nitraatrichtlijn. De Europese Commissie daagde Vlaanderen na de administratieve procedure voor het Europese Hof van Justitie in Luxemburg. Die procedure is nog lopende. Vlaanderen voerde geregeld gesprekken met de Europese Commissie om de inbreukprocedure aan te pakken.

De VLM droeg bij aan het Europees beleid in het nitraatcomité, waar een evaluatie van de Nitraatrichtlijn gebeurde en voorstellen voor RENURE meststoffen werden bediscussieerd. We namen jaarlijks deel aan de Policy Science Working Group waar Noord-Europese lidstaten wetenschappelijke en beleidskennis met elkaar uitwisselen. We organiseerden een meerdaagse meeting in Vlaanderen in 2024. We werken mee binnen het Interreg Europe project GEMS waar 8 Regio' s ervaringen uitwisselen over de verbetering van het grondwater.

We overlegden met de agro-voedingsketen hoe zij kunnen bijdragen aan de waterkwaliteitsdoelstellingen.

We ondersteunden gerelateerd beleid zoals het Gemeenschappelijk landbouwbeleid, PAS-, erosie-, klimaat- lucht- en waterbeleid. We droegen bij aan de ontwikkeling van milieumodellen zoals NEMO en EMAV. We droegen bij aan de uitwerking van de eiwitstrategie.

De voorbije 5 jaar ronden we een 20-tal beleidsonderzoeken af en gingen aan de slag met de conclusie naar het beleid en naar de praktijk. De rapporten zijn raadpleegbaar op de website van de VLM.

We leveren kwaliteitsvolle rapporten ter ondersteuning van het beleid aan, met name 5 Mestrapporten en stelden het rapport jaarlijks voor in de Commissie Leefmilieu van het Vlaams Parlement. We publiceerden 2

nitraatresidurapporten. We coördineerden de 4-jaarlijkse rapportering in het kader van de Nitraatrichtlijn voor België en verzorgden de bijdrage voor Vlaanderen.

We richtten de Begeleidingsdienst voor een betere bodem- en waterkwaliteit (B3W) op via een openbare aanbesteding in 2021 en een nieuwe aanbesteding werd afgerond in 2024 om de begeleidingsdienst verder te zetten. We stuurden die dienst gericht aan en bij via stuurgroepen en adviesgroepen.

3.6.2 IMPLEMENTATIE MAP 6

Met de start van MAP 6, evalueerden we samen met de Vlaamse Milieumaatschappij 2-jaarlijks het oppervlakte- en grondwater om Vlaanderen in te delen in gebiedstypes (gebiedsindeling 2019-2020, gebiedsindeling 2021-2022 en gebiedsindeling 2023-2024). De gebiedstypes zijn de basis voor de gebiedsgerichte maatregelen waaronder de ingrijpende vanggewasverplichting om in de gebiedstypes 2 en 3 een doelareaal te realiseren. Gedurende de periode 2020-2024 ging er heel veel aandacht naar de verplichting niet in het minst omdat de weersomstandigheden de verplichting fel bemoeilijkten. In 2021 werden voor het eerst voorstellen voor equivalente maatregelen voorgelegd aan de Beoordelingscommissie voor equivalente maatregelen (BEM) ter advisering. Daarvoor werd een kader uitgewerkt in een besluit van de Vlaamse Regering dat op 8 januari 2021 goedgekeurd werd.

Bodemstalen zijn belangrijk voor landbouwers om oordeelkundig te bemesten. De VLM heeft in samenwerking met het VITO verder gewerkt aan een verbeterde bemonsteringsmethode voor de nitraatresidustalen. Omdat de bestaande bemonsteringsmethode waarbij in kruisverband 15 steken genomen moeten worden ontoereikend is door de grote veldvariabiliteit van stikstof, is onderzoek verricht om de bemonsteringsmethode te verbeteren. De nieuw uitgewerkte bemonsteringsmethode¹ verbetert de meetonzekerheid van 70% (voor grasland) naar 30% en werd opgenomen in het gewijzigd Mestdecreet (18 december 2024) om toe te passen vanaf 2026. Samen met het Departement Omgeving werkten we aan de overheveling van de erkenningsbevoegdheid voor de discipline bodem, deeldomein bodembescherming en geregistreerde monsternemers naar de VLM.

Om al deze nieuwe aspecten opvolgbaar te maken, is in 2024 gestart met de ontwikkeling van de SNapp-toepassing zodat de landbouwers hun bodemstalen op een gebruiksvriendelijke manier zouden kunnen aanvragen én aan een aangepast platform (SMIL) voor de erkende laboratoria om de aanvragen voor bodemstalen vlot te kunnen behandelen. SNapp wordt daarmee een belangrijke authentieke databron voor de bodemparameters die gerelateerd zijn aan bemesting en bodemkwaliteit.

De voorbije periode ontwikkelden we bijkomende functionaliteiten en controles bij de gegevensverzameling. Zo werd vanaf 2020 de debietmeterplicht uitgerold voor alle mestverwerkers. De Mestbank beoordeelde de nodige stromen, en kende een unieke identificatie toe aan iedere geplaatste debietmeter. In de loop van 2023 en 2024 werden alle verwerkingsinstallaties bezocht en werden de administratieve data gecheckt op het terrein. We zorgden voor de nodige programmatuur zodat alle debietmetergegevens automatisch worden uitgewisseld met de VLM. MAP 6 verplichtte ook de registratie van het kunstmestgebruik én de verhandelingen ervan. Een volledig digitaal kunstmestregister werd ontwikkeld op het Mestbankloket met

¹ Stratified Simple Random Sampling - Hoeveel bemonsteringspunten zijn er nodig om het gemiddelde nitraat-N-gehalte van landbouwgronden te schatten? Een geostatistische simulatiebenadering met onzekere variogrammen - ScienceDirect

koppelingen naar de jaarlijkse Mestbankaangifte. Het landbouwakkoord zorgde in 2024 voor enkele vereenvoudigingen van de gebruiksregister kunstmest voor de landbouwers.

3.6.3 IMPLEMENTATIE PROGRAMMATISCHE AANPAK STIKSTOF (PAS)

Sinds 2022 ondersteunden we de voorbereiding van de besluitvorming rond de definitieve PAS. We stonden, samen met de projectgroep PAS, in voor de verwerking van de bezwaren over de verstrenging van de nulbemesting in SBZ-H en nutriëntenemissierechten naar aanleiding van het openbaar onderzoek. In 2024 werd bijzondere aandacht besteed aan de processen die geïmpacteerd werden door het Stikstofdecreet. Met betrekking tot de annulatie van de niet-ingevulde NER werden alle landbouwers eind augustus op de hoogte gebracht van het aantal NER dat werd geannuleerd vanaf 1 januari 2024. In het najaar startten we aan de behandeling van de 1985 ingediende bezwaren. Daarnaast werd op 13 december 2024 een Besluit Vlaamse Regering tot wijziging van de VLAREME goedgekeurd om het flankerend beleid nulbemesting in de groene bestemmingen in de Speciale Beschermingszones Habitatrichtlijn, vorm te geven. In het kader van de stopzettingsregeling voor de varkenshouderij evalueerden we dossiergewijs de impact van de aanvragen op de NER. We annuleerden de overeenkomstige NER binnen de 30 dagen na de aanvraag, zodat de stoppende landbouwers uitbetaald konden worden. We zijn bovendien gestart met de herwerking van de NER-applicatie. Naast een omvangrijke integratie met het Mestbankloket, wordt ook de opvolging van de dossiers efficiënter gemaakt. De nieuwe NER-applicatie wordt operationeel eind augustus 2025.

In de loop van 2022 begeleidden we de selectie van de leden van het nieuwe Wetenschappelijk Comité Luchtemissies Veeteelt, dat eind 2022 in werking trad. Als voorzitter van het Administratief Team Luchtemissies Veeteelt zorgde de VLM, in samenwerking met het Wetenschappelijk Comité Luchtemissies Veeteelt voor de evaluatie van technieken om luchtemissies (ammoniak, fijn stof, geur, biologische agentia en broeikasgassen) te reduceren bij veehouderijen en mestverwerkingsinstallaties. De adviezen voor de eerste innovatieve techniek werden in 2024 voorgelegd aan het kabinet.

3.6.4 CONTROLES

We volgden jaarlijks de nitraatresiducampagnes op, die in jaren van uitzonderlijke weersomstandigheden heel intens waren. We controleerden de verplichting op het nemen van stikstofstalen (basis- of bijbemesting) op percelen met groenteteelt, sierteelt, boomkweek en aardbeiteelt. Voor de fosfaatclassificatie werden alle aanvragen correct verwerkt. Net als in 2018 en 2020 voerden we in 2023 een controlecampagne uit op de fosfaatstalen. Er werd een overheidsopdracht gegund om een 1000-tal percelen opnieuw te bemonsteren.

Naast het uitvoeren van de overige processen zoals het behandelen van vervoersdocumenten en aangiften, behandelen van erkenningsaanvragen, identificeren van landbouwers en uitbaters, opvolgen van de mestverwerkingsplicht, behandelen van mest- en bodemstalen, berekenen van de bemestingsnormen... werd binnen de beschikbare capaciteit ingezet op milieurelevante kwaliteitsborgingsacties op de beschikbare data. Zo werden er onder andere acties uitgewerkt om, gebruikmakend van AGR-GPS signalen, overbemesting vast te stellen bij derogatiebedrijven, op 2GVE-percelen én om balansoverschrijdingen vast te stellen bij akkerbouwbedrijven en niet-aangifteplichtige bedrijven die te veel mest ontvingen.

Naar aanleiding van het project kwaliteitsborging en de audit bedrijfsdoorlichting in 2020, werkten we aan een verbeterd concept van de interne proceswerking van een bedrijfsdoorlichting. Die is meer gericht op het

dienstoverschrijdend uitwerken van de controleacties. De uitvoering hiervan is gestart in 2023 en resulteerde ondermeer in acties bij mestverwerkers en voormalige derogatiebedrijven. Alle vijf de aanbevelingen van de audit bedrijfsdoorlichting werden uitgevoerd.

Via een netwerkbenadering, een doorgedreven risicoanalyse en alertheid voor wat er op het terrein gebeurde, selecteerden we de juiste bedrijven voor een bedrijfsdoorlichting. We hebben in de periode 2020-2024 ongeveer 1500 bedrijven doorgelicht. Heel wat nutriëntenverliezen werden opgespoord en aangepakt met gerichte maatregelen en boetes. In 2021 leidden gerechtelijke onderzoeken tot huiszoekingen en aanhoudingen bij mestverwerkers, landbouwers, erkend mestvoerders en staalnemers. De detectie van fraudenetwerken door de Mestbank waren een belangrijke aanzet tot deze acties. De ondersteuning van deze gerechtelijke acties alsook het opleggen en opvolgen van bestuurlijke maatregelen ten gevolge van de actie waren intens en maakten dat er in 2021 en 2022 minder bedrijfsdoorlichtingen zijn uitgevoerd dan gepland. In 2022 en 2023 werd speciaal aandacht besteed aan doorlichting van mestverzamelpunten.

Tussen 2020 en 2024 zijn in overleg met de afdeling Handhaving van het Departement Omgeving bij 127 landbouwbedrijven controles uitgevoerd op de correcte werking van luchtwassers. Daarnaast worden jaarlijks gemiddeld 750 onaangekondigde meststaalnames uitgevoerd bij minstens 2% van de exploitanten die mest (laten) afvoeren. Er is ook sterker ingezet op samenwerking tussen inspectiediensten. Tussen 2020 en 2024 is het aantal gezamenlijke controles met toezichthouders van VMM, milieuambtenaren, FAVV, afdeling Handhaving van het Departement Omgeving, dierenwelzijn en diverse politiezones gestegen van 14 naar 32 acties. Een in 2022 opgesteld samenwerkingsprotocol met het Departement Omgeving maakt het mogelijk om onderling ingeplande en uitgevoerde controles uit te wisselen. Jaarlijks worden er twee gecoördineerde acties uitgewerkt.

Sinds januari 2024 is VLM aangesloten op het Vlaams Handhavingsplatform (VHP). Alle toezichthouders hebben de VHP-opleidingssessies gevolgd, wat eind januari resulteerde in de opstart van de invoer van handhavingsvaststellingen via de gebruikersinterface. Het kernteam VHP volgt toekomstige ontwikkelingen op en draagt actief bij aan probleemdetectie en optimalisatie van de VHP-werking.

In de afgelopen jaren hebben we ingezet op verschillende innovatieve technieken die kunnen bijdragen aan een efficiëntere handhaving op de mestwetgeving en monitoring. Tussen 2020 en 2022 hebben we de mogelijkheden van dronetoepassingen verkend en expertise opgebouwd. We startten ook met een project voor de ontsluiting van satellietdata op basis van drie belangrijke toepassingen: het detecteren van bemestingen, het inschatten van risico's op het overlopen van grote mestbassins en het monitoren van de opslag op kopakkers in de nabijheid van waterlopen. Daarnaast is in 2023 en 2024 verder gewerkt aan een geo-informed tool die satelliet- en geografische data integreert voor de detectie en identificatie van vanggewassen. Verder zijn innovatieve technieken zoals NMR (Nucleaire Magnetische Resonantie) en NIR (Nabij InfraRoodspectroscopie) geëvalueerd voor de in-situ bepaling van mestparameters.

Dankzij de extra middelen uit de stroomgebiedsbeheerplannen werd een aanzienlijke intensivering van de terreincontroles mogelijk. In 2024 werden 30% meer controles uitgevoerd dan in 2023. Dit resulteerde in 3.416 controles op mestopbrengingen (een stijging van 697), 525 Vlarem-mestopslagcontroles (een toename van 238) en 232 onderzochte meldingen van burgers (een stijging van 66).

Het geheel van controles (kwaliteitsborging, bedrijfsdoorlichting en terreincontroles) resulteerde jaarlijks in zo'n 3.400 à 5.400 boetes. De VLM behandelde in dezelfde periode jaarlijks 1.000 à 2.750 bezwaren. Vooral de nieuwe verplichtingen, zoals de vanggewasverplichting en de debietmeterplicht voor mestverwerkers, zorgden voor extra druk op de bezwaarprocessen. Het frequenter opleggen van terreinboetes zorgde ervoor

dat die boetes sneller na de vaststelling worden opgelegd. We werkten aan een efficiënter boeteprogramma dat vanaf januari 2025 operationeel werd. De ontwikkeling van het programma om bezwaren digitaal te kunnen indienen en beheren staat on hold omwille van andere, hogere prioriteiten.

We hebben de voorbije periode veel belang gehecht aan een goede communicatie naar onze belanghebbenden (land- en tuinbouwers, adviseurs en andere belanghebbenden) om de (nieuwe) regelgeving en de instrumenten van het mestbeleid uit te leggen maar ook om beslissingen, maatregelen en sancties te duiden. Medewerkers werden opgeleid om “heerlijk helder” brieven en verslagen op te maken. We verzorgden onze communicatie via de pers, via individuele contacten en via toelichtingen/webinars. Door de coronapandemie hebben we de voordelen van webinars leren kennen. We communiceerden maximaal via digitale kanalen, breidden het Mestbankloket verder uit voor de nog niet-digitale procedures. Voor de dossiergebonden communicatie ontwikkelden we in 2021-2022 een berichtenbox op het Mestbankloket voor de landbouwers en andere actoren. Daaraan gekoppeld hebben we het volmachtensysteem sterk vereenvoudigd, zodat ook de volmachthouders van de landbouwers op een vlotte manier betrokken werden bij de communicatie door de Mestbank aan hun klanten. De toepassing wordt heel positief onthaald. Gaandeweg werden alle IT-toepassingen gealigneerd op de berichtenbox. Alles werd in het werk gesteld om de berichtenbox en het Mestbankloket AVG-proof te maken. Bovendien zorgden we ervoor dat deze digitale kanalen juridisch evenwaardig zijn met een beveiligde zending.

In 2023 maakten we werk van een evaluatie van onze communicatiestrategie. We lanceerden daarvoor een bevraging naar al onze doelgroepen en evalueerden de reacties om onze communicatie bij te schaven. Daarnaast maakten we een documentaire ‘Mestmeesters’ waarin we landbouwers aan het woord lieten die door gebruik te maken van duurzame teelt- en bemestingstechnieken met respect voor de bodem en het water goede milieuresultaten neerzetten.

We bleven inzetten op structureel overleg met onze partners; in het bijzonder met de landbouworganisaties, de milieu-organisaties en de landbouwadviseurs.

PLATTELANDSBELEID

3.7 SOD 6 – DE VLM REIKT OPLOSSINGEN AAN VOOR DE PLATTELANDS-UITDAGINGEN

3.7.1 PLATTELANDSBELEID

De voorbije legislatuur hebben we PDPOIII verder uitgevoerd. Door het uitblijven van een akkoord op het Europese niveau over het Meerjarig Financieel Kader en het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid post 2020, werd de programmaperiode voor PDPOIII met twee jaar verlengd. Via de verschillende maatregelen (Herstelfonds, Omgevingskwaliteit, LEADER en Plattelandplus) investeerden we sinds 2020 bijna 38 miljoen EUR in het Vlaamse platteland via de ondersteuning van 488 lokale projecten.

We hebben grote stappen vooruitgezet in het opzetten van een sluitend controle- en beheerssysteem. Op basis van de certificeringsaudits hebben we werk gemaakt van verfijnde instructies en controles van de wet op de overheidsopdrachten, de communicatieverplichtingen alsook de transparante beoordeling en opvolging van projecten.

In de voorbije legislatuur gaven we de LEADER-interventie binnen het Vlaamse GLB strategisch plan 2023 – 2027 vorm. We legden daarbij de nadruk op drie inhoudelijke speerpunten voor het Vlaamse platteland: het stimuleren van de plattelandseconomie via lokale voedselproductie en bio-economie, het verbeteren van de landschapskwaliteit en biodiversiteit en het versterken van de leefbaarheid en levendigheid van onze plattelandsdorpen.

Ook procesmatig hebben we stappen vooruitgezet: samen met de provincies ontwikkelden we drie gezamenlijke ambities voor het LEADER-programma: het tegengaan van financiering van reguliere taken, het bottom-up en gebiedsgerichte karakter versterken en de kwaliteit en innovativiteit van het programma verhogen. Om dat te realiseren hebben we ingezet op het verhogen van de kwaliteit van de lokale ontwikkelingsstrategie, opvolging van de werking van de LEADER-gebieden via waarnemers en een Vlaams Management Comité en ten slotte het inzetten op projectmakelaarschap en -begeleiding.

In oktober 2023 werden 15 nieuwe LEADER-gebieden erkend door de Vlaamse Regering en hun lokale ontwikkelingsstrategieën (LOS) goedgekeurd. Met de goedkeuring van het BVR LEADER bieden we de betrokkenen een duidelijk regelgevend kader en rechtszekerheid bij de realisatie van de LOS en projecten. Met de eerste oproepen in de 15 LEADER-gebieden werden in 2024 reeds 175 projecten goedgekeurd. In 2023 en 2024 organiseerden we, in samenwerking met het Vlaams Ruraal Netwerk, LEADER-dagen om kennisuitwisseling, capaciteitsopbouw en netwerking tussen de leden van de Lokale Actiegroepen te stimuleren.

Aan het begin van de legislatuur identificeerden we 10 plattelandsuitdagingen en stelden op basis daarvan drie thematische prioriteiten voor het plattelandsbeleid vast:

1. Het stimuleren van innovatief en duurzaam ondernemerschap in een circulaire economie
2. Leefbare en levendige dorpen, verbonden met elkaar en met het platteland
3. Het ontwikkelen van gepast instrumentarium en draagvlak voor landschapskwaliteit en -onderhoud

We financierden het aanspreekpunt ‘lokale voedselstrategieën’ bij VVSG in de periode 2020 – 2022 met als eindresultaat de publicatie “De lokale honger stillen. Kookboek voor een circulair voedselbeleid’, een inspiratieboek voor lokale besturen om aan de slag te gaan met de transitie naar een duurzamer, eerlijker en gezonder voedselsysteem. In samenwerking met het Innovatiesteunpunt experimenteerden we met voedsellandschappen in twee pilotgebieden en publiceerden een handboek voor actoren om hiermee aan de slag te gaan.

We droegen bij aan de ontwikkeling van de Vlaamse voedselstrategie Go4Food en trekken hierbinnen de deal “Lokaal voedselbeleid: lokale voedselstrategieën op lokaal, regionaal en provinciaal niveau”. Daarmee willen we zorgen dat lokale besturen aan de slag kunnen met de Vlaamse voedselstrategie en bijdragen aan een betere beleidscoherentie tussen de bestuursniveaus.

We nemen deel aan het EU Horizon project FoodCityBoost rond de uitbouw van stadslandbouw waarbij we een living lab opzetten rond voedselbeleid binnen een gradiënt van een stedelijke tot landelijke omgeving. We ontwikkelden een oproep voedselregisseurs en keurden vier pilotprojecten goed.

We droegen bij aan de valorisatie van biomassa-reststromen uit landschapsbeheer via animatie van het Platform Oogstbare Landschappen. Naast de organisatie van een jaarlijks evenement, lieten we een studie uitvoeren om het economisch potentieel van de valorisatie van landschapsbeheersresten in kaart te brengen. Via deelname aan overlegstructuren en stuurgroepen², zetten we de valorisatie van beheersresten op de beleidsagenda

We verbreedden de projectoproep volkstuinten en keurden 40 projecten goed voor een totale subsidie van 700.000 EUR. We stimuleren projectpromotoren om te leren van elkaar via de organisatie van lerende netwerken.

Met de verschillende oproepen Buurten op den Buiten in samenwerking met de Koning Boudewijnstichting, steunden we in totaal 217 buurtinitiatieven die de sociale cohesie in landelijke gemeenten verbeteren met 985.000 EUR. Met de werkingssubsidie aan de Vlaamse Vereniging voor Dorpsbelangen zorgden we voor een verdere professionalisering van de dorpsraden en bewonersgroepen in Vlaanderen en versterkten we lokale besturen in dorpsparticipatie. Op basis van de evaluatiestudie over dorpshuizen en buurtpunten in Vlaanderen ontwikkelden we het concept ‘Verbonden dorpen’ als beleidskader voor het Vlaamse dorpenbeleid, gebaseerd op het EU instrument van Smart Villages. Op basis van een traject met verschillende actoren, schreven we een rapport voor lokale besturen om de publieke ruimte in dorpskernen om te vormen tot een dorpsruimte. Met het programmateam ontwikkelden we een ontwerp-gids voor lichte-oases om lokale initiatieven te steunen en te versnellen.

Samen met andere entiteiten van de Vlaamse overheid, de VVP, regionale landschappen, BOS+ en Boerenatuur hebben we het Houtkantenplan vorm gegeven en coördineerden we de uitvoering ervan om het houtkantennetwerk in Vlaanderen te herstellen, te beschermen, te beheren en uit te breiden. Via 2 projectoproepen voor de aanplant van houtkanten door de lokale besturen, realiseerden we 72 km nieuwe houtkanten in 36 gemeenten.

Met het eerste plattelandsrapport ‘De staat van het Vlaamse platteland’ hebben we aangetoond dat het platteland in de afgelopen decennia sterk veranderd is op vlak van demografie, economie, ruimte en bestuur.

² Interdepartementale werkgroep bio-economie; Stuurgroep Kringloop Open Ruimte in het kader van het Actieplan Voedselverlies en Biomassa-reststromen (OVAM); stakeholderoverleg Werkagenda Bio-Economie.

Die veranderingen stellen het platteland voor uitdagingen, maar bieden tegelijk ook kansen. Dat vergt een structurele aanpak en financiering van het plattelandsbeleid in Vlaanderen.

Een vergelijkbare vaststelling op het EU niveau heeft geleid tot de publicatie van de Long Term Vision for Rural Areas en de uitvoering van deze visie via het EU Rural Pact. Vanuit de dienst Plattelandsbeleid hebben we actief bijgedragen aan verschillende initiatieven van het Rural Pact Support Office en hebben we mee het Belgisch standpunt over de EU plattelandsvisie bepaald binnen de Europese landbouwraad.

3.7.2 EUROPEES PARTNERSCHAP VOOR INNOVATIE (EIP)

Het einde van de eerste periode van VLM als lead partner in EIP Agri Service Point werd omwille van COVID-19 grondig hertekend. Na dit desondanks tot een goed einde te hebben gebracht, stelde VLM zich verzekerd kandidaat bij de nieuwe overheidsopdracht om EIP te leiden in 2021. Onze ervaring en proactieve houding naar de partners toe loonde dan ook: toen de Europese Commissie in 2022 het EIP-AGRI network en het European Network for Rural Development samenvoegde tot het EU CAP Network, haalden we het lead partnerschap binnen van de Support Facility of Innovation and knowledge exchange, including EIP-AGRI (Lot 2).

Het consortium bestaat uit 35-40 leden van 18 organisaties uit 15 verschillende lidstaten, waarvan 4 medewerkers van de VLM. Tijdens die periode werden er 2 nieuwe aanwervingen gedaan om het team te versterken. Daarnaast zorgen de financiële middelen die deze opdracht opleveren ervoor dat verschillende andere medewerkers binnen VLM tewerkgesteld kunnen worden.

In de Support Facility hebben we ons de afgelopen jaren opnieuw ingezet om activiteiten te organiseren die innovatie in landbouw en plattelandsontwikkeling promoten en kennisuitwisseling en –opbouw tussen alle betrokken partijen ondersteunen. Tussen 2020 en 2024 werden daarom in alle lidstaten van de Europese Unie netwerkactiviteiten georganiseerd rond een zeer diverse onderwerpen:

- 12 focusgroepen waarbij 20 experts een jaar samenwerken om specifieke onderwerpen uit te werken, zoals regeneratieve landbouw, kleine landschapselementen en gebruik van pesticiden. In het kader van die focusgroepen werden er ook 3 ad-hoc expertmeetings georganiseerd om de focus van de focusgroepen te bepalen;
- 12 workshops voor maximaal 100 deelnemers, onder andere over biologische landbouw, gebruik van data en voedselveiligheid;
- 6 seminars voor maximaal 200 deelnemers, zoals circulaire landbouw om hoge energieprijzen te vermijden, mogelijkheden tot levenslang leren voor boeren en adviseurs en innovatie in bosbouw;
- 3 brokerage activiteiten om mogelijke projectpartners samen te brengen;
- 4 cross-visits rond onder andere biologische landbouw en slim gebruik van de bodem in het kader van klimaatsverandering, waarbij Operationele Groepen die rond gelijkaardige onderwerpen werken ervaringen met elkaar kunnen uitwisselen;
- 1 conferentie met 450 deelnemers om de belangrijke mijlpaal van 3500 Operationele Groepen te vieren;
- 1 award ceremony om de meest innovatieve Operationele Groepen te promoten.

De feedback van de verschillende stakeholders en de Europese Commissie op onze inspanningen is steeds zeer positief en leidt dan ook tot de jaarlijkse verlenging van ons contract met DG AGRI (in juni 2024 werd het contract voor de derde keer verlengd). Er zijn maximaal 7 verlengingen mogelijk.

3.7.3 EUROPESE PROJECTEN

In 2020 kwamen periodes in verschillende EU programma's tot hun einde. Dat betekende vanaf 2021 een nieuwe programmaperiode inclusief nieuwe doelstellingen en financiering. We werkten een eerste verkennende nota uit die inzicht biedt in de mogelijkheden voor aanvullende financieringsbronnen. In aanloop van de nieuwe Europese programmaperiode namen we deel aan talrijke infosessies en brachten we voorstellen aan voor de verschillende ontwerpprogramma's en plannen. Vervolgens gingen we aan de slag met projectvoorstellen. VLM hanteerde in Europese relaties dezelfde passie voor partnerschap als in Vlaanderen. En met succes: vanaf 2021 werden in totaal zo'n 15 voorstellen goedgekeurd door de EU-instellingen. De onderwerpen van de projecten weerspiegelen een brede waaier van VLM-thema's waarmee we in Europese projecten aan de slag gingen: natuurinclusieve landbouw, landschapsparken, landgebruik, mestbeleid, voedselstrategieën, *nature-based solutions*, bestuivers, groene infrastructuur, veenherstel en biodiversiteit. We coördineerden daarnaast samen met de collega's van de andere entiteiten voorstellen voor het Vlaamse Relanceplan. Ook werkten mee aan de voorbereiding van een offerte voor de Europese overheidsopdracht 'Smart Villages' en dienden bij DG Reform een projectvoorstel in voor de transitie van het mestbeleid in Vlaanderen.

Naast externe financiering boden de Europese projecten ons ook mogelijkheden tot kennisontwikkeling en innovatie. Impliciet (realisatieprojecten) en expliciet (onderzoeksprojecten) zochten we naar wetenschappelijke resultaten of innovatieve technieken waarmee de werking kan worden aangevuld. VLM heeft ondertussen een reputatie opgebouwd als een betrouwbare partner waardoor onze organisatie dikwijls gecontacteerd wordt door andere lidstaten met de vraag om deel te nemen aan hun project. Er werd dan ook een uitgebreid netwerk opgebouwd afgelopen jaren. VLM heeft contacten in een ruime groep overheidsinstellingen, regionale instellingen, bedrijven en non-profit organisaties in vele EU-lidstaten.

TRANSVERSALE DOELSTELLINGEN

3.8 SOD 7 – DE VLM REALISEERT KLIMAATMAATREGELEN IN DE OPEN RUIJTE EN DE EIGEN WERKING

3.8.1 KLIMAATMAATREGELEN IN DE OPEN RUIJTE

In kader van de lopende landinrichting, natuurinrichting en ruilverkavelingsprojecten werden verschillende klimaatadaptieve maatregelen gerealiseerd. Er werden voor de periode 2020 – 2024 147 types klimaatmaatregelen opgenomen in de klimaatinventaris. Het gaat hierbij o.a. over bosuitbreiding, sloop van leegstaande gebouwen en ontharding, aanleg van wadi's (verharding o.a. door aanleg van betonwegen werd in mindering gebracht), aanleg van groen in verstedelijkt gebied, verbinding van natuurgebieden en verbreding van winterbeddingen. Er werden meer dan 160 persberichten m.b.t. gerealiseerde klimaatacties verspreid voor de periode 2020-2024; zie perskamer [Vlaamse Landmaatschappij](#)

We realiseerden sinds 2020 184 ha effectieve bosuitbreiding en kochten 227 ha grond waarvan op termijn 205 ha zal bebost worden. De doelstelling was 140 ha. Van de hoger vernoemde 184 ha werd 164 ha aangeplant over de referentiejaren 2021-2023 in onze projecten.

Er werd in de periode 2021-2023 70 ha akkerland en ruimtebeslag omgezet naar ander landgebruik dat meer koolstof opslaat in de bodem (bos, wetlands, weiland). Dit vertegenwoordigt 17 kton emissiereductie door wijziging in landgebruik.

Voor de referentiejaren 2021, 2022 en 2023 heeft de VLM respectievelijk 10, 14 en 6 waterinfiltratiemaatregelen genomen. Dat leverde 12 ha waterbuffering en -berging op, en 40 ha grondwaterpeilverhogingen.

In de eerste varkenscall werd voor 32,3 kton CO₂-eq emissies afgebouwd (182k varkens) werd afgebouwd, voornamelijk door reductie van methaanemissies.

Voor het flankerend beleid waren de broeikasgasreducties op basis van de op 1 november 2024 aanvaarde aanboden 15,4 kton CO₂eq (58.000 varkens, 2.343 runderen, 23.4110 stuks pluimvee).

3.8.2 KLIMAATMAATREGELEN IN DE EIGEN WERKING

De klimaatleidraad werd opgeleverd en samen met de principes om klimaatslim te ontwerpen goedgekeurd in december 2024. De klimaatleidraad heeft als doel om een structurele verankering van het thema klimaat binnen de projectwerking van VLM te realiseren. Dit wordt bereikt door een inspirerende en praktische aanpak die de regionale accenten integreert en aanvullende hulpmiddelen biedt. De leidraad richt zich op het operationaliseren van een klimaatrobuuste inrichting binnen onze inrichtingsprojecten. Dit omvat het formuleren van concrete projectdoelstellingen en principes, het uitvoeren van klimaatanalyses van projectgebieden, en het vertalen van deze analyses naar plannen en ontwerpen. De leidraad helpt bij het visualiseren van de kwetsbaarheid en impact van te verwachten klimaatveranderingen, en biedt handvaten voor het formuleren van relevante doelstellingen en maatregelen. De klimaatleidraad geeft een handig overzicht van alle klimaattools die in Vlaanderen ter beschikking zijn, zowel bij VLM als bij VITO, ANB, VMM, het Departement Omgeving KU Leuven en U Antwerpen.

////////////////////////////////////

VLM deed een bijdrage aan de Green Deal klimaatbestendige omgeving, formuleerde voorstellen voor klimaatadaptieve landbouw, werkte mee aan de actualisatie van het Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP), het Vlaamse Klimaatadaptatieplan, de ontwikkeling van het Web platform Klimaatbestendig Vlaanderen en het LULUCF-actieplan. VLM heeft via haar Klimaatwerkgroep actief bijgedragen aan de ontwikkeling en implementatie van deze plannen door input te leveren en samen te werken binnen het beleidsdomein.

30% van alle overheidsopdrachten groter dan 30k€ (LG) wordt gescreend op duurzame gunnings- en selectiecriteria. Voor investeringswerken is dit meer dan 40%.

De afgelopen jaren werd door VLM sterk ingezet op de vergroening/elektrificatie van haar vloot. Bij de uitvoering van het vervangingsplan van oude wagens werd maximaal ingezet op elektrificatie waar mogelijk/beschikbaar en haalbaar. Dit zonder de efficiëntie en inzetbaarheid van het wagenpark te verminderen. Hierdoor is het wagenpark op dit ogenblik voor 75% Full EV of hybride PHEV. Ook de komende jaren wordt hier verder op ingezet.

Als gevolg van deze vergroening de afgelopen jaren heeft VLM op dit ogenblik al de vooropgestelde norm van 2030 gehaald namelijk een reductie van 55% CO2 emissies in brandstofverbruik t.o.v. het referentie jaar 2015.

3.9 SOD 9 – DE VLM WERKT DATAGEDREVEN EN ZET IN OP MAXIMALE DIGITALE DIENSTVERLENING AAN BURGERS EN ONDERNEMINGEN

We zetten belangrijke stappen richting een wendbare projectwerking. In 2023 heeft het ontwikkelteam een transitie ondergaan, waarbij het werd opgedeeld in 6 kleinere teams of clusters, bestaande uit 4 tot 8 leden. Elk team is verantwoordelijk voor specifieke applicaties en werd samengesteld op basis van complementaire vaardigheden en kennis. Voorheen werden projecten toegewezen aan individuen, wat leidde tot complexe resourceplanning. Door die overgang is de complexiteit verminderd, waardoor planningen overzichtelijker en flexibeler zijn. De teams zorgen voor betere informatiedoorstroming, kennisdeling en stabiliteit, bevorderen innovatie en worden maandelijks aangepast om dynamisch op veranderingen te reageren.

Competenties binnen de teams worden afgestemd op projectplanningen die maandelijks worden aangepast. Er is een focus op het verkrijgen, behouden en ontwikkelen van vereiste competenties. De stabiele teams kunnen indien nodig worden aangevuld met externe consultants, wat handig is bij projecten met hoge prioriteit. Externe consultants worden geïntegreerd in bestaande clusters, wat kennisdeling en -spreiding bevordert.

Ook het IT project portfolio management en resource management werden versterkt.

Zo werd er een objectieve prioriteringstechniek voor de IT projecten in gebruik genomen. Verder werd de expertise rond projectscoping vergroot en werd de projectplanning maandelijks besproken met de inhoudelijke afdelingen. Dat zorgde voor een beter inzicht bij de 'business' en gaf de mogelijkheid om de planning en beschikbare middelen beter af te stemmen op de prioriteiten van de afdelingen.

Er werd ook gewerkt aan een beter financieel resource management wat betreft de middelen die beschikbaar zijn voor digitalisering. Hierdoor kan er bewuster omgegaan worden met externe financiering en zorgt dit voor een beter zicht op de toekomstige uitgaven. Dit alles in functie van het bewust omgaan van de middelen en het zorgen voor een stabiele, doch wendbare planning.

In 2020 werd er beslist om meer in te zetten op Enterprise Architectuur. In dat kader werden een heel aantal processen uitgetekend in BPMN (Business Process Model en Notation) schema's. In 2024 werd het beleid rond Enterprise architectuur bijgestuurd. De nadruk werd verlegd van het documenteren van processen naar het uitwerken van een solution architectuur. Dit moet de VLM in staat stellen om de beperkte middelen nog gericht te investeren in het onderhouden en uitbouwen van haar digitale dienstverlening.

In de periode 2020 - 2024 werd informatieveiligheid steeds belangrijker. De VLM investeerde dan ook in het verhogen van de bewustzijn en kennis rond informatieveiligheid, het begrijpen van onze zwakheden en het versterken van de eerstelijnsverdediging. Zo werd er een lijst met technische maatregelen met betrekking tot IT-beveiliging opgesteld als onderdeel van het Information Security Management System (ISMS). Die lijst ondergaat maandelijkse evaluaties, waarbij de actieve maatregelen worden doorgenomen en de prioriteit van andere maatregelen wordt beoordeeld op basis van incidenten, nieuwe inzichten en/of risico's. Zo werd er prioriteit gegeven aan het invoeren van multifactor-authenticatie en het vernieuwen van onze fysieke IT-infrastructuur en disaster recovery center omgeving, een serveromgeving die gebruikt kan worden bij onbeschikbaarheid van het reguliere datacenter. Tevens werd het principe van 'security by design' geïntroduceerd bij de ontwikkeling van nieuwe applicaties. Eind 2024 werd de installatie en configuratie van de nieuwe Endpoint security-oplossing afgerond, evenals de onboarding van de Security Operation Center (SOC)-dienst. Deze maatregelen moeten de VLM beter wapenen tegen dreigingen zoals ransomware-aanvallen.

Er werden stappen gezet in het verder professionaliseren van de IT helpdesk. Zo werd er een centrale service management tool (Topdesk) in gebruik genomen en werden de eerste stappen gezet tot een poolwerking die de samenwerking, over de locaties heen, versterkt.

Er werden belangrijke stappen gezet om, aan de hand van hedendaagse technologie, meer te halen uit de informatie die de VLM voorhanden heeft. Zo werd de eerste opzet van een cloud-dataplatform gerealiseerd. Met dat dataplatform kan de berg aan GPS-gegevens op een efficiënte en effectieve manier gebruikt worden in het kader van de opvolging van mesttransporten. Die realisatie bood de mogelijkheid om de interne expertise op het vlak van cloudplatformen verder te vergroten, ondanks de beperkte beschikbare middelen.

Gedurende de voorbije vier jaar werden er naast onderhouden van bestaande applicaties, een hele reeks nieuwe applicaties ontwikkeld en bestaande applicaties grondig aangepast.

In het kader van het nutriëntenbeleid werd de berichtenbox van het Mestbankloket ontwikkeld. Landbouwers krijgen via een verbeterde informatieontsluiting van hun bedrijfsgegevens de kans om hun nutriëntenstromen beter op te volgen en hun bedrijfsvoering beter af te stemmen op de wetgeving. Vervolgens werden andere mestbank gerelateerde applicaties gekoppeld aan de berichtenbox. Daardoor bevorderden we een gestroomlijnde digitale communicatie met de landbouwers en andere betrokkenen.

De applicatie Tomas werd grondig herwerkt. De applicatie zorgt ervoor dat de landbouwer een geconsolideerd overzicht krijgt van de na te leven, begeleidende en sanctionerende maatregelen.

Verder werd er ook gewerkt aan de digitale aangifte. Om risico-gericht bedrijven door te lichten en te handhaven, is het noodzakelijk om alle aangiftegegevens snel ter beschikking te hebben. De aangiftegegevens van de landbouwers en verwerkers werden al uitsluitend digitaal verzameld. Sinds 2021 worden nu ook de aangiftegegevens van erkende mestvoerders, uitbaters van mestverzamelpunten, producenten of verdelers van andere meststoffen en producenten, invoerders of verkopers van diervoeders digitaal geïnventariseerd.

Daarnaast werd een digitale kunstmestaangifte en -register voor kunstmesthandelaren en digitale registratie van aan- en afvoer van kunstmest door landbouwers ontwikkeld. Automatische gegevensuitwisseling tussen commerciële teeltregistratieapps en het kunstmestregister zorgt voor een kwaliteitsvollere gegevensdoorstroming. Die toepassing werd in 2021 genomineerd voor de “API van het jaar op de Trefdag Digitaal Vlaanderen”.

Ook werd er een AGR-GPS ondersteuning voor burenenregelingen ontwikkeld. Daardoor zijn de burenenregelingen nu op kaart traceerbaar via GPS-signalen.

Er is een applicatie voor de controle op de uitrijregeling ontwikkeld. Het doel van de applicatie is de landbouwer beter te informeren over de uitrijregeling maar anderzijds ook de controle op het gebruik van bepaalde meststoffen in verbodsperiodes.

Er wordt een betere naleving beoogd door een effectiever toezichts- en sanctioneringsbeleid. De VLM werkte in dat kader aan een overkoepelende applicatie die een vlotte verwerking van de terreinvaststellingen en een vlotte opvolging van de dossiers mogelijk maakt.

Er werd een nieuwe applicatie ontwikkeld die de afhandeling van de boetes ondersteunt.

De nieuwe nutriëntenemissie-rechtenapplicatie biedt, naast een omvangrijkere integratie met het Mestbankloket ook extra functionaliteiten die tot nu toe buiten de applicatie werden ondersteund.

De toepassingen SNAPP (staalname-applicatie), SMIL (Staalname Melding Internet Loket) en VAR (verwerking analyseresultaten) zullen in de loop van 2025 worden vervangen door een nieuwe toepassing om in overeenstemming met de nieuwe regelgeving te kunnen werken en de interactie tussen de landbouwer en labo's te verbeteren. In 2023 en 2024 werd de ontwikkeling voorbereid.

In het kader van de landinrichtingsprojecten en grondenbank werd er geïnvesteerd in digitalisering.

Zo werd de applicatie PROFIN ontwikkeld. PROFIN is een tool voor de financiële opvolging voor de gebiedsgerichte projecten van de VLM die het mogelijk moet maken om de financiering van de inrichtingsprojecten op te volgen.

Een andere belangrijke ontwikkeling is de applicatie 'gebruikersvergoedingen'. Die applicatie heeft als doel compenserende vergoedingen te berekenen voor gebruikers die inkomstenverlies lijden door beperkingen die gesteld worden aan het gebruik van percelen. De focus ligt op het genereren van lijsten met vergoedingen voor meerdere percelen in een gebied en rapporten per berekende vergoeding.

De afdeling Landinrichting en Grondenbank benadrukte dat ondanks de al gedigitaliseerde interne processen, de communicatie met belanghebbenden momenteel meestal nog op papier verliep. Om daarin verbetering te brengen, is in 2023 de applicatie 'loket landinrichting en grondenbank' ontwikkeld. Dat digitale loket fungeert als een efficiënt communicatiemiddel tussen de VLM en betrokken eigenaars en gebruikers, wat niet alleen kostenbesparingen kan opleveren maar ook de transparantie van het proces vergroot. De verdere digitalisering van interne en externe processen draagt bij aan een soepelere interactie met belanghebbenden en elimineert parallelle papierstromen, wat uiteindelijk resulteert in mogelijke toekomstige efficiëntiewinsten.

In het kader van het plattelandsbeleid werd het plattelandsloket aangepast zodat de burger nieuwe projectvoorstellen kon ingeven die vervolgens correct verwerkt konden worden.

Verder werd er in 2022 en 2023 gewerkt aan de integratie tussen het nieuwe financiële pakket Orafin met een aantal bedrijfsapplicaties.

//

3.10 SOD 10 – DE VLM IS EEN INNOVATIEVE, DUURZAME EN WAARDEN GEDREVEN ORGANISATIE

3.10.1 FINANCIËN EN BEGROTING

In 2023 integreerde de VLM het boekhoudprogramma Orafin in haar werking. De voorbereiding vroeg bijzonder veel capaciteit en middelen. 2024 was het tweede volledige jaar na de inkanteling. De focus lag op het realiseren van de nog openstaande punten samen met DCB. Door zowel bij DCB als bij VLM verschillende afwezigheden en personeelwissels gecombineerd met heel complexe uitdagingen was ook 2024 een intensief jaar. We zetten o.a. belangrijke stappen voorwaarts op het vlak van rapportering, zowel intern als naar de partners en werkten verder aan de optimalisatie van onze interne financiële processen. Opdrachten waar ook in 2025 verder gewerkt aan zal worden.

Dankzij onze periodieke opvolging van de begroting waakten we over onze inkomsten en uitgaven en zorgden we ervoor dat de middelen werden ingezet voor de prioritaire projecten en opdrachten.

3.10.2 JURIDISCHE ZAKEN

De VLM bleef klachten van klanten en belanghebbenden ter harte nemen. Klachten werden continu behandeld en bijgehouden in een vernieuwd centraal register. Waar nodig gaven ze aanleiding tot bijsturingen van bijvoorbeeld procedures. De VLM bezorgde jaar na jaar de Vlaamse Ombudsman tijdig het jaarverslag klachten.

De continue professionele juridische ondersteuning en advisering droeg wederom bij tot een kwalitatieve werking van de VLM en haar kerntaken (o.a. voor instrumentendecreet, Stikstofdecreet en diverse besluiten in uitvoering ervan, Decreet ammoniakemissiereducerende maatregelen, Vlaamse Parken, Verzameldecreet Omgeving, bijsturing Mestdecreet, enz.).

3.10.3 COMMUNICATIE

In onze interne en externe communicatie bleven actualiteit, openheid, kwaliteit, verbinding en duurzaamheid dé speerpunten. We zetten verder in op digitale communicatie en beeld en bereiken onze klanten via diverse media en kanalen en met (pers)momenten op het terrein. Met het project 'Heerlijk helder' verbeterden we de leesbaarheid en toegankelijkheid van alle correspondentie met burgers.

In ons persbeleid profileerden we de VLM als een resultaats- en oplossingsgerichte openruimtespeler. Onze communicatie geven we vorm rond drie positieve en mobiliserende verhaallijnen: duurzame landbouwtransitie, klimaatbuuste open ruimte en dynamisch platteland. Ook in onze interne communicatie bleven verbinden en transparantie centraal staan.

We zetten sterker in op storytelling, waarbij inspirerende verhalen gebracht werden, onder andere in de VLM-nieuwsbrief en op sociale media. We lanceerden de documentaire 'Mestmeesters' waarbij 4 toekomstgerichte landbouwers de weg wijzen naar duurzame praktijken.

//

3.10.4 INFORMATIEVEILIGHEID

In 2024 werkten we verder aan de maturiteitsverhoging van het informatieveiligheidsbeleid. Op basis van prioriteiten rekening houdend met de beschikbare capaciteit wordt samen met de afdeling FI_T werk gemaakt van de uitvoering van het actieplan n.a.v. de impactstudie 'minimale veiligheidsmaatregelen opgelegd door de Vlaamse overheid'. Een mooie realisatie was de bepaling van de informatieklassen van de 52 informatieassets conform het informatieclassificatieraamwerk (ICR) van de Vlaamse overheid.

3.10.5 INFORMATIEBEHEER

Verder werd ook het data governance plan geactualiseerd en werd het VLM-archief beheerd volgens interne afspraken en het serieregister.

3.10.6 FACILITY

In 2022 werden de 2 resterende VLM-gebouwen (Herentals en Brugge) geïntegreerd in centrale beheer door Het Facilitair Bedrijf. Sinds de integratie is er een grotere afhankelijkheid van Het Facilitair Bedrijf en is er de nodige ondersteuning vanuit de VLM nodig om de initiatieven van Het Facilitair Bedrijf tot een goed einde te brengen. Voorbeelden hiervan zijn de ondersteuning bij de centralisatie van de VLM-werkplekken in het Consciencegebouw en het Digipost-project waarbij alle inkomende poststukken gecentraliseerd en gedigitaliseerd worden.

3.10.7 ORGANISATIEONTWIKKELING

In het najaar van 2024 startten we de opmaak van het meerjarenplan 2025 – 2029 om mee uitvoering te geven aan het Vlaamse Regeerakkoord en het beleid van onze voorgedijministers.

3.11 AANBEVELINGEN AUDIT VLAANDEREN

Een mature organisatiebeheersing is het fundament voor een waardengedreven, duurzame en innovatieve organisatie. We zorgden voor een efficiënte, effectieve, kwaliteitsvolle en integere organisatiewerking, o.a. door de structurele opvolging van managementinformatie. Elk kwartaal werden de organisatiedoelstellingen op managementniveau gerapporteerd en besproken. De beheersmaatregelen van de belangrijkste risico's werden minstens halfjaarlijks door het management opgevolgd. De begroting werd op kwartaalbasis opgevolgd om overschrijdingen van het ESR-vorderingensaldo en begrotingssaldo te vermijden. Door het voeren van een vastleggingsboekhouding werd gewaakt over de benutting van het vastleggingskrediet. Meer gedetailleerde kengetallen werden periodiek opgevolgd. Zo evolueerden we verder naar een geïntegreerde en datagedreven organisatiewerking.

De voorbije jaren was er elk jaar minstens één organisatie, proces- of thema-audit. We gaven uitvoering aan de aanbevelingen uit de audits bedrijfsdoorlichting, financieel management en ICT-organisatie, risicomanagement en informatieveiligheid. Uit de procesaudit recht van voorkoop/recht van voorkeur kwamen geen aanbevelingen naar voren.

Risicomanagement is al enkele jaren een geïntegreerd onderdeel van het doelstellingen-, proces- en projectmanagement en de VLM blijft evalueren en bijsturen volgens de PDCA-cyclus. We startten een grondige bijsturing in 2022. Onze eigen bevindingen werden bevestigd door de audit risicomanagement. Het voorbije jaar werkten we verder aan de bijsturing van onze methodiek en gaven we uitvoering aan de openstaande aanbevelingen. Zo werd een vernieuwde tool ontwikkeld, werd het risicodomein informatieveiligheid geïntegreerd in de methodiek en was er een webinar over het emergency process en het business continuïteitsplan. Het businesscontinuïteitsplan werd verder geoperationaliseerd met de verduidelijking van rollen en organisatie, de prioritering van de kritieke processen en een crisiscommunicatieplan. De uitwerking van herstelplannen voor de kritieke processen werd opgestart om verder uitgevoerd te worden in 2025.

3.12 OPVOLGING PERSONEELSBESPARING

De opgelegde besparingsdoelstellingen zijn heel bepalend voor onze organisatiewerking. Wat de structurele personeelsbezetting op haar toelage betreft heeft de VLM afgebouwd tot 537 personeelsleden op 1 januari 2025. Toch reflecteert zich dat niet in de generieke rapportering over het koppenaantal door een aangroei van tijdelijke personeelsleden op andere budgetten n.a.v. beleidsontwikkelingen (SGBP, PAS, bebossing, Blue Deal...) en op tijdelijke projectfinanciering in 2024. Er ontbreekt een kader om die (tijdelijke) extra personeelsleden uit te sluiten van de koppentelling of om op zijn minst meer genuanceerd te rapporteren.

Volgens de generieke rapportering zal de VLM op 31/12/2024 nog 594 personeelsleden in dienst hebben. Die rapportering houdt echter geen rekening met (tijdelijke) personeelsleden op tijdelijke middelen, zoals voor de stroomgebiedbeheersplannen (SGBP). Als we enkel abstractie maken van de personeelsleden SGBP had de VLM op 31 december 2024 nog 570 personeelsleden in dienst. Dit is 8 koppen minder dan de opgelegde 578.

Door de demografie van het personeelsbestand en een hoge statutarisering in combinatie met een slechts gedeeltelijk gecompenseerde endogene groei heeft de VLM zeer strikte maatregelen moeten nemen om de budgettaire personeelsbesparing te kunnen realiseren.

Dit vertaalde zich in een hoge werkdruk bij de medewerkers, wat onder andere ook tot uiting kwam in de personeelstevredenheidsbevraging en de psychosociale risicoanalyse.

Dankzij hun loyaliteit en motivatie hebben de VLM en de VLM-medewerkers de besparingsdoelstellingen echter gerealiseerd, ondanks het feit dat de besparingsdruk voor de VLM hoger was dan de eigenlijke besparingsdoelstellingen van de voorbije legislatuur.

3.13 HR- EN WELZIJSBELEID

In 2024 ging er bijzonder veel aandacht naar de implementatie van het vernieuwde personeelsbeleid. In samenwerking met de andere entiteiten van het beleidsdomein nam de VLM het voortouw in het uitwerken voor diverse kaders zoals dat voor het valoriseren van relevante ervaring en het waarderingskader. Daarnaast focusten we ons op heldere communicatie en informatie en ondersteuning van de leidinggevenden. Een transparante HR-communicatie was gedurende de hele legislatuur een prioriteit waarmee we invulling geven aan een behoefte die gesignaleerd werd in de personeelstevredenheidsbevraging. De bevestiging dat we met de acties op de goede weg waren leidden we af uit een volgende personeelstevredenheidsbevraging.

Ook welzijn bleef een prioriteit. Naast het recurrente werk met het GPP (Globaal Preventieplan) en de uitvoering van het jaactieplan met tal van sensibiliserende, preventieve en curatieve acties op de verschillende welzijnsdomeinen, waren er in 2024 nog andere belangrijke realisaties. Er werd een extra terugkeercoach opgeleid om uitvoering te geven aan het vernieuwde re-integratiebeleid cf. de omzendbrief. Een agressiebeleid werd uitgewerkt ter bescherming en ondersteuning van onze medewerkers die alsmear meer met verschillende vormen van agressie geconfronteerd worden. De betrokken diensten zorgden voor de actualisatie van de persoonlijke beschermingsmiddelen voor de terreinfuncties.

In ons kader voor hybride werken combineren we verschillende behoeften: aandacht voor een goede werk-privébalans en gefocust versus samenwerken gaan daarin hand in hand.

Met het VLM-talentbeleid maakten we concreet werk van een duurzaam HR-beleid en werkgeverschap. We stimuleerden interne mobiliteit en laten medewerkers nadenken over zichzelf en hun talenten met verschillende instrumenten. Een breed aanbod van opleidingsmogelijkheden is hiervan een vast onderdeel. Met ons vernieuwde kader voor langlopende opleidingen voorzien we hiervoor de nodige mogelijkheden ook voor toekomstgerichte opleidingen.

3.14 DIVERSITEITSPLAN

Dankzij het instrument van de voorbehouden betrekking stroomden er alleen in 2024 vier collega's met een arbeidshandicap in.

De voorbije jaren verbeterende we de toegankelijkheid van de portaalsite en werden er verschillende opleidingen over diversiteit en inclusie georganiseerd.

Dankzij onze inspanningen om het bewustzijn inzake diversiteit en inclusie op de werkplek te verhogen en het ontwikkelen van strategieën om talent met diverse achtergronden aan te werven zagen we een stijging in de diversiteitscijfers. Het aandeel personeelsleden met een arbeidshandicap/chronische ziekte nam de voorbije legislatuur toe tot 3%. Het aandeel vrouwen in het middenmanagement steeg tot 28,57%

3.15 OPVOLGING EU-RICHTLIJNEN

3.15.1 EU-REGELGEVING OM TE ZETTEN IN INTERNE REGELGEVING

Nitraatrichtlijn (artikel 5): Lidstaten dienen minstens om de 4 jaar hun actieprogramma 's te bekijken en zo nodig te herzien en dienen daarenboven, in de loop van een actieprogramma, aanvullende of verscherpte maatregelen te nemen van zodra duidelijk is dat de genomen maatregelen niet volstaan om de doelstellingen van de Nitraatrichtlijn te halen.

3.15.2 INBREUKPROCEDURES WEGENS LAATTIJDIGE OF FOUTIEVE OMZETTING VAN EU-RICHTLIJNEN

De Europese Commissie heeft België voor het Hof van Justitie gedaagd door middel van een verzoekschrift. De Europese Commissie wil laten vaststellen dat door in het kader van de actieprogramma's op het grondgebied van het Vlaamse Gewest niet alle aanvullende of verscherpte maatregelen aangenomen zijn die ondanks de vaststelling van waterverontreiniging door de landbouw noodzakelijk zijn, het Koninkrijk België de verplichtingen niet is nagekomen die op die lidstaat rusten krachtens artikel 5, lid 5, van Richtlijn 91/676/EEG van de Raad van 12 december 1991 inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen.

Op 25/07/2024 werd een persmededeling gepubliceerd met de beslissing van de Commissie om de zaak te verwijzen naar het Hof van Justitie. Deze zaak is nog steeds lopende.

4 ONZE STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN 2025-2029

Voor de periode 2025-2029 heeft de VLM haar strategische doelstellingen opnieuw in kaart gebracht en afgestemd op het Vlaams Regeerakkoord 2024-2029 en de beleidsnota's Omgeving, Platteland, Landbouw, Klimaat, Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur en Digitalisering. De strategische doelstellingen dragen bij aan onze missie en zijn vertaald naar operationele organisatiedoelstellingen (OD), die worden opgevolgd via indicatoren en mijlpalen, die we rapporteren op niveau van de Raad van Bestuur (zie bijlage 1, met indicator en mijlpaal 2025 en eindobjectief 2029). De verschillende strategische en operationele organisatiedoelstellingen worden gefinancierd via verschillende Inhoudelijke Structuur Elementen (ISE's, zie bijlage 2). Ook het personeelsplan en de personeelsbezetting werden toegevoegd (zie bijlage 3). Het meerjarenplan vormt tevens het ondernemingsplan 2025, vanuit meerjarenperspectief.

4.1 SD 01 - WE STIMULEREN LANDBOUWERS TOT EEN TOEKOMSTGERICHTE BEDRIJFSVOERING BINNEN DE CONTOUREN VAN HET OMGEVINGSBELEID, ZODAT DE BODEM- EN WATERKWALITEIT EN DE BIODIVERSITEIT VERBETERT

Als grootste openruimtebeheerders spelen landbouwers een cruciale rol in de transitie naar een natuur- en milieuvriendelijkere landbouw in Vlaanderen. Ze zijn daarom een belangrijke partner voor de VLM. De manier waarop landbouwers hun land en hun vee beheren, heeft immers een grote impact op de bodem- en waterkwaliteit en onze natuur.

Vandaag zit er in Vlaanderen nog steeds te veel nitraat en fosfaat afkomstig vanuit de landbouwsector in het grond- en oppervlaktewater in het landbouwgebied. De Kaderrichtlijn Water, maar ook de Drinkwaterrichtlijn stellen dat de Europese waterlopen zich in een goede staat bevinden tegen 2027 en tegen 2050 moeten ook alle bodems in een gezonde toestand verkeren. Landbouwers staan samen met hun stakeholders (voedselverwerkende industrie, kunstmesthandel, mestverwerkers,...) dan ook voor grote uitdagingen. De Europese en Vlaamse beleidsdoelstellingen rond klimaat, biodiversiteit en milieu vragen dat landbouwers de ecologische draagkracht van de Vlaamse landbouwbodems respecteren. Landbouwers worden daarnaast ook geconfronteerd met sterke verstedelijking en multifunctioneel ruimtegebruik, die de toegang tot grond bemoeilijken.

De VLM zal gericht en effectief bijdragen aan het verminderen van administratieve lasten voor land- en tuinbouwers, terwijl het milieubeschermingsniveau behouden blijft. Bij iedere beleidsmaatregel zetten we in op het vermijden van overbodige administratieve lasten. Tegelijkertijd gaan we in de huidige toestand, met betrokkenheid van de belanghebbenden, op zoek naar mogelijkheden voor administratieve vereenvoudiging en het beperken van de overbodige regeldruk. Die voorstellen brengen we in in het regeringsproject inzake de beperking van administratieve lasten.

De volgende operationele doelstellingen dragen bij tot een verbetering van de bodem- en de waterkwaliteit, meer biodiversiteit in het landbouwgebied en bieden tegelijk een duurzaam toekomstperspectief voor landbouw in Vlaanderen.

- ***SD 1 draagt bij aan de beleidsnota Omgeving,***
 - *ISE Thema-overschrijdend instrumentarium (SD6 OD 6.1, 6.2, 6.3),*
 - *ISE Water (SD1, OD 1.1, OD 3.2),*
 - *ISE Bodem en ondergrond (SD1, OD 1.2)*
- ***en aan de beleidsnota Land- en tuinbouw (SD2 OD 2.7)***

4.1.1 OD 01.01 - DE VLM IMPLEMENTEERT DE WIJZIGINGEN VAN HET MESTDECREET EN ZORGT VOOR DE GOEDKEURING VAN MAP 7

De VLM zorgt voor de beleidsvoorbereiding en -evaluatie van het mestbeleid om de waterkwaliteitsdoelstellingen te realiseren. De VLM start in 2025 met de implementatie van het Mestdecreet dat op 18 december 2024 gestemd werd door het Vlaams Parlement. We zetten maximaal in op het informeren van de landbouwers via verschillende kanalen (portalsite, Mestbankloket, berichtenbox, toelichtingen, webinars, brochures, FAQ, ...) en bieden hen aangepaste, gebruiksvriendelijke IT-tools aan zoals de uitrijtool.

We zorgen ervoor dat het Agentschap Landbouw en Zeevisserij de verzamelaanvraag voorziet van handige tools zodat de landbouwers de beschermingsstroken correct kunnen intekenen, de duurzame bodem-, bemestings- en teelttechnieken kunnen aangeven en de uitwerking van één verantwoordelijk gebruiker uitgerold wordt. We werken aan een kader om te anticiperen op uitzonderlijke weersomstandigheden voor het uitrijden van mest, het planten, zaaien en oogsten van gewassen en de 2e nitraatresidudrempelwaarde.

In 2025 wordt de plan-MER en het openbaar onderzoek afgerond, resulterend in MAP 7. Er wordt door de Vlaamse Regering, een overlegorgaan opgericht, het Opvolgingsrgaan Mestbeleid, waar we samen met de landbouw-, milieu- en natuurorganisaties, de VMM en het Agentschap Landbouw en Zeevisserij beleidsvoorstellen bespreken.

We monitoren en evalueren de maatregelen en de impact op de bodem- en waterkwaliteit en nemen bijkomende maatregelen als dat nodig is (auto-executieve maatregelen, ...). We starten daarvoor tijdig de beleidsvoorbereidingen. De bijkomende maatregelen treden uiterlijk in werking in het voorjaar van 2027.

Om onderbouwde beleidsvoorstellen te kunnen formuleren, besteden we beleidsmatige onderzoeken aan, rapporteren we over de stand van zaken en analyseren we gegevens vanuit de mestbankdatabank en andere bronnen. Resultaten uit onderzoeken en rapporten worden breed gecommuniceerd.

De VLM zorgt ervoor dat in het nieuwe GLB voldoende ingezet wordt op het verbeteren van de waterkwaliteit.

Mits op Europees niveau goedkeuring volgt voor RENURE en derogatie en mits de doelafstand ten aanzien van de Nitraatrichtlijn niet vergroot, passen we dat toe volgens de door de EU gestelde voorwaarden. We dragen bij aan de evaluatie van de nitraatrichtlijn.

We maken werk van een aanpak binnen de hele voedingsketen en maken daartoe afspraken met de agrovoedingssector. We gaan in overleg met alle deelsectoren van de voedingsverwerkende sector om hen te wijzen op hun verantwoordelijkheid. We bekijken, samen met de landbouw- en voedingssector, hoe we lastenboeken kunnen aanpassen.

We verminderen zo de afhankelijkheid van externe inputs zoals kunstmest en overzeese soja. We vergroten de zelfvoorzienendheid door zo optimaal mogelijk lokale grondstoffen te benutten. We zetten daarvoor projecten op. We sluiten naar analogie met het convenant 'Enterische emissies' een convenant met de veevoederleveranciers om de hoeveelheid eiwitten in dierenvoeding waar relevant te verminderen.

4.1.2 OD 01.02 - DE VLM VERZAMELT EN BEREKENT GEGEVENS OM LANDBOUWERS CORRECT TE INFORMEREN OVER HET MESTBELEID EN DE NALEVING VAN DE WETGEVING TE BEWERKSTELLIGEN

Een effectief mestbeleid en effectieve controles vereisen correcte, relevante gegevens. De VLM zorgt ervoor dat essentiële data over de veestapel en de mestproductie, de gebruikspcelen en de mestgebruiksruimte, de transporten van mest (AGR-GPS signalen), opslag van mest, verhandelingen en gebruik van kunstmest, debietmetergegevens van de mestverwerkingsinstallaties e.a. via klantvriendelijke applicaties (aangifteloket, MTIL, kunstmestregister, ...) verzameld worden. De VLM zet in op kwaliteitsbewaking en informatieveiligheid (AVG).

De VLM inventariseert de emissiepunten van de mestverwerkers en verzamelt jaarlijks de emissie per punt via de aangifte. Die gegevens ondersteunen het PAS-beleid gericht op het verminderen van de emissie door mestverwerking en laten toe om een correct inzicht te krijgen in de emissies die veroorzaakt worden door verwerkingsinstallaties. Zo kunnen we gerichte maatregelen nemen om de algemene emissies in de sector te verminderen.

De VLM bouwt een continue, incrementele perceelsdatabank uit zodat wijzigingen aan de verzamelaanvraag onmiddellijk verwerkt worden. De toepassing berekent on the fly de mestgebruiksruimte, rekening houdend met de beschermingsstroken en de aangegeven duurzame bodem-, bemestings- en teelttechnieken en ontsluit de actuele data voor de landbouwers via het Mestbankloket. De VLM versterkt daarmee haar digitale dienstverlening.

De VLM bouwt een toepassing om het bemestingsverbod in groene bestemmingen te beheren. De toepassing verzorgt de communicatie naar de landbouwers over de invoering van het bemestingsverbod en de impact op hun bedrijfsvoering telkens er een ruimtelijk uitvoeringsplan wordt goedgekeurd, behandelt aanvragen voor herkarteringen, beheert de ontheffingen en de huiskavels en houdt rekening met (vrijwillige) aanvragen voor nulbemesting en het gekoppeld flankerend beleid (in SBZ-H en in VEN).

De VLM beheert de nutriëntenemissierechten en verwerkt binnen termijn de reducties bij bedrijfsoverdrachten, stopzettingen (vrijwillig of verplicht), enzovoort. De mestwetgeving voorziet in een positieve discriminatie van bio-bedrijven. Hun specifieke rechten en vrijstellingen worden uitgewerkt.

De VLM beheert erkenningsaanvragen, bijvoorbeeld in het kader van de verordening 1069 en erkend mestvervoerders. We trekken erkenningen in als men zich niet in orde stelt met de verplichtingen.

De VLM zorgt voor een klantgericht, beveiligd Mestbankloket waar de belanghebbenden hun rechten, plichten, hun van toepassing zijnde maatregelen en eventuele sancties kunnen raadplegen. De VLM zet verder in op radicaal digitaal en zorgt ervoor dat de gegevens van het Mestbankloket vlot raadpleegbaar zijn voor de belanghebbenden. De berichtenbox wordt nog breder ingezet als communicatiemiddel naar de landbouwers door ook controlevaststellingen, sancties en bezwaren via die weg te communiceren.

De uitbouw van een adequaat dataplatform is essentieel voor het ontsluiten en rapporteren van (verwerkte) gegevens. We ontwikkelen de nodige services om te connecteren met platforms zoals DjustConnect bijvoorbeeld in functie van het bodempaspoort van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.

We maken werk van het verminderen van de administratieve lasten voor de landbouwers. In overleg met stakeholders streven we naar maximale afstemming met andere instanties voor het aanleveren van gegevens.

4.1.3 OD 01.03 - DE VLM ZET IN OP BODEM- EN MESTANALYSES OM BIJ DE LANDBOUWERS DE INZICHTEN OVER DE BODEM- EN MESTKWALITEIT TE VERHOGEN

Bodem- en meststalen kunnen betere inzichten geven over bodemkwaliteit, het bodemleven en de mestinhoud en -kwaliteit. Gezonde bodems zijn de sleutel voor de productie van gewassen, maar ze zorgen ook voor veerkracht tegen klimaatverandering, koolstofopbouw en zoveel meer. Hetzelfde geldt voor het gebruik van mest want kwalitatieve mest is goed voor bodem en plant. De resultaten van bodem- en meststalen zijn waardevolle gegevens om oordeelkundig te bemesten in functie van de bodemtoestand en het telen van de gewassen.

De VLM stelt de nodige middelen beschikbaar aan de land- en tuinbouwers om bodem- en meststalen aan te vragen en te beoordelen, om kennis op te bouwen en voldoende inzichten te verwerven naar een beter bodem- en mestbeheer. De VLM verbetert de authentieke Staalnameapplicatie (SNapp) op het Mestbankloket zodat de land- en tuinbouwers vlot hun aanvragen kunnen doen en de resultaten kunnen raadplegen. Het StaalnameMeldingsloket (SMIL) wordt volledig vernieuwd zodat de erkende labo's kunnen voldoen aan nieuwe verplichtingen en beheerbehoefden.

Voor de nitraatresidumetingen wordt de gestratificeerde bemonsteringsmethode uitgerold. Die methode is het resultaat van een wetenschappelijk onderzoek, uitgevoerd door het VITO, om de meetzekerheid van de bemonstering sterk te verhogen. Voor de uitrol helpen we de erkende labo's bij de operationalisering, tegen de start van de nitraatresiducampagne van 2026. Het instrument zelf wordt effectiever gemaakt door enkel in te zetten op bedrijfsevaluaties. De bedrijven worden geselecteerd op basis van risico-analyses.

Eens de bevoegdheid voor de erkenning van de laboratoria in de discipline bodem, deeldomein bodembescherming en daarvoor geregistreerde monsternemers overgeheveld is van het Departement Omgeving naar de VLM, zullen de landbouwers ook stalen voor koolstof en pH via SNapp kunnen aanvragen.

We evalueren de wetgeving voor het bepalen van de mestinhouden en de geldigheidsduur en sturen bij als dat nodig is. We implementeren nieuwe analysemethodes (NMR) en stimuleren initiatieven om de mestkwaliteit te verhogen. De VLM erkent de mestvoerder-staalnemer en evalueert onmiddellijk de ontvangen mestanalyses, zodat de gebruiker snel zicht heeft op de exacte hoeveelheid nutriënten die gebruikt wordt, en daarmee rekening kan houden bij een oordeelkundige bemesting. Het erkennen van labo's, de staalnemers, vervoerders en het registreren van staalnemers bodem verlopen volledig conform de wettelijke procedures (VLAREL) en het erkenningenloket.

4.1.4 OD 01.04 - DE VLM FACILITEERT DE BEGELEIDING VAN LANDBOUWERS NAAR DUURZAME TEELT-, BEMESTINGS- EN BODEMPRAKTIJKEN

De Begeleidingsdienst voor Betere Bodem en Waterkwaliteit (B3W) ondersteunt Vlaamse land- en tuinbouwers zodat ze beter op de hoogte zijn van de juiste bodem- en bemestingspraktijken. Zo kunnen ze hun bedrijfsstrategie bijstellen om een betere mest-, bodem- en waterkwaliteit te bekomen. We zetten in op innovatievere landbouwsystemen zoals natuur-inclusieve landbouw, kringlooplandbouw en agro-ecologische landbouw. De VLM financiert en volgt B3W van nabij op voor de periode 2025-2028.

De kwaliteit van de bemestingsadviezen op perceelsniveau wordt aanzienlijk verbeterd door de analyses en de adviezen uniformer te maken en gelijkvormiger aan te bieden aan de landbouwers.

Vanuit de landbouwbegeleiding in Water-Land-Schap (zie ook OD. 02.03), het pioniersnetwerk regeneratieve landbouw van Grond+Zaken (zie ook OD. 02.03), de werking rond landbouw binnen de Landschapsparken (zie ook OD. 02.03) en de geïntegreerde inrichtingsprojecten (zie ook OD. 04.01) worden lokale landbouwveranderingen op gang getrokken. Daardoor worden praktijkgerichte perspectieven zichtbaar voor de landbouwers. Uit die lokale projecten brengen we succesfactoren en hinderpalen samen, om zo insteek te geven voor beleidstrajecten die een landbouwtransitie op grotere schaal kunnen teweegbrengen.

4.1.5 OD 01.05 - DE VLM SPOORT NUTRIENTENVERLIEZEN OP VIA DOORGEDREVEN DATA-ANALYSES

De VLM zet verder in op bedrijfsdoorlichtingen, gebiedsgerichte en thematische terreincontroles en kruiscontroles op de mestbankdatabank om de naleving van de mestwetgeving te bevorderen.

We werken daarvoor een krachtige, risico-gestuurde controlestrategie uit, steunend op een modern dataplatform. Het dataplatform integreert gegevens uit meerdere bronnen in één geconsolideerde gegevensopslagplaats, waardoor het beheer en de toegang tot gegevens verbeterd wordt. In het kader van informatieveiligheid worden noodzakelijke maatregelen genomen om de gegevens in de cloud-omgeving af te schermen tegen hackers en andere risico's.

Door gebruik te maken van geavanceerde data- en analysetechnieken (data science, AI, dashboards, ...) kunnen we inzichten verwerven in mesttransporten, mestverwerkingsinstallaties en potentiële nutriëntenverliezen door trends en patronen te identificeren. Het dataplatform brengt inzicht in de niet-naleving (compliance monitoring) van de regelgeving, zorgt voor een meer risico-gebaseerde aanpak van de controles resulterend in een verhoogde effectiviteit en leidt tot een meer data-gedreven en gerichte compliance promotion waardoor ook gericht gesensibiliseerd en begeleid kan worden.

Met opvolgtools en dashboards kunnen we *on the fly* processen opvolgen en rapporteringen (kengetallen, overzichten, ...) uitbouwen. We bouwen aan een data governance, een kader dat onze datastrategie, -beheer, -architectuur, -kwaliteit en alle noodzakelijke maatregelen voor beveiliging en privacy afdekt.

4.1.6 OD 01.06 - DE VLM ZET IN OP CONTROLES OP DE NALEIVING VAN DE MESTWETGEVING

Om de naleving van de mestwetgeving te versterken en de waterkwaliteit te verbeteren, ontwikkelt de VLM een geïntegreerde, risico-gestuurde handhavingsstrategie. Die omvat zowel gebiedsgerichte en thematische terreincontroles als bedrijfsdoorlichtingen, kruiscontroles op de data en sensibiliserende initiatieven. Aanwezigheid op het terrein blijft cruciaal om de naleving van de mestwetgeving te bevorderen.

Daarom blijven we de controlecapaciteit maximaal inzetten in de gebieden met een minder goede waterkwaliteit. Er wordt verder intensief ingezet op het vermijden van lozingen, het laten saneren van niet-conforme mestopslagen, het correct gebruik en registreren van kunstmest, het naleven van het bemestingsverbod en de traceerbaarheid van mest en mestverwerking. Door de wijzigingen aan het Mestdecreet gaat vanaf 2025 extra aandacht naar het toezicht op het respecteren van de beschermingsstroken langs VHA-waterlopen.

Bedrijfsdoorlichtingen focussen op het opsporen van inbreuken met milieu-impact en fraude. Via het opleggen van maatregelen op maat en sancties worden slechte praktijken aangepakt. Maatregelen worden opgevolgd en de uitvoering geëvalueerd.

De VLM bouwt de TerreinOpvolgingsApplicatie (TOA) verder uit voor de registratie van alle controles, resulterend in een vlotte rapportering en informatie-uitwisseling tussen de diensten en een efficiëntere inzet van de terreinmedewerkers. Sancties volgen mee daardoor kort op de vaststellingen. We bouwen een dienst uit op het Mestbankloket zodat landbouwers op een geformaliseerde manier een bezwaar kunnen opmaken en indienen. Die aanpak draagt bij aan een efficiëntere behandeling van de dossiers.

Resultaten van controles worden gemonitord en dienen mee als input om de focus van controles in de toekomst te bepalen. Controles worden ook aangepast in functie van bijkomende wijzigingen van de wetgeving.

De VLM zet voluit in op samenwerking met lokale en gewestelijke actoren om de handhaving kracht bij te zetten. Daarvoor draagt de VLM bij aan de actualisatie van een performant Vlaams Omgevingshandhavingsprogramma (OHHP) en vertaalt de doelstellingen en indicatoren naar het eigen handhavingsprogramma. Ook implementeert de VLM het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving (KVH).

4.1.7 OD 01.07 - DE VLM STIMULEERT LANDBOUWERS TOT VRIJWILLIG NATUUR-, MILIEU EN LANDSCHAPSBEHEER EN VERSTERKT ZO DE BIODIVERSITEIT IN HET LANDBOUWGEBIED EN DE GROENBLAUWE STRUCTUUR IN HET LANDSCHAP

Landbouwers en grondgebruikers kunnen meer verantwoordelijkheid opnemen om de soortenrijkdom, de landschappelijke en milieukwaliteit te behouden, te herstellen en te verbeteren. Beheerovereenkomsten zijn een interessant en krachtig instrument om dat te realiseren. Een algemene verbetering van de omgevings- en natuurkwaliteit, het verminderen van de landbouwintensiteit en het vergroten van de groen-blauwe dooradering zijn noodzakelijk om de beheerovereenkomsten volledig tot hun recht te laten komen.

We zetten beheerovereenkomsten in binnen weloverwogen beheergebieden die beleidsmatig en wetenschappelijk onderbouwd zijn. Het Vlaams Natuurherstelplan, dat in 2026 wordt afgewerkt, zal daarbij bepalend zijn. De VLM is verantwoordelijk voor het uitwerken van alle landbouwmaatregelen en ondersteunt de maatregelen voor bestuivers.

We zorgen dat de beheerovereenkomsten bedrijfsinpasbaar en coherent zijn met de groene architectuur (conditionaliteiten en ecoregelingen) van het GLB na 2022 en met het GLB post 2027. We experimenteren met resultaatgerichte en innovatieve beheerovereenkomsten.

De VLM werkt met een team van bedrijfsplanners om landbouwers te overtuigen een beheerovereenkomst te sluiten en ze te begeleiden bij de uitvoering.

De processen voor het instrument beheerovereenkomsten (sluiten, begeleiden, controle, uitzonderingsprocedures en bezwaarbehandeling) worden zowel via audits als interne kwaliteitszorg beoordeeld en bijgestuurd om de efficiëntie en effectiviteit ervan te verhogen. De implementatie van de beheerovereenkomsten gebeurt tijdig, correct én overeenkomstig de GLB verordeningen en de Vlaamse wetgeving zodat financiële sancties vermeden worden.

De uitvoering van de processen gebeurt digitaal. De IT-applicaties BOA en het e-loket BO zijn actueel, performant en klantgericht. We meten de tevredenheid bij landbouwers en grondgebruikers over onze dienstverlening.

We bevorderen samenwerking tussen landbouwers en landbouwers en andere plattelandsactoren door gebiedsgerichte initiatieven zoals LEADER. Met andere entiteiten (INBO, ANB, ALZ..) en plattelandsactoren stemmen we af over taken rond begeleiding, draagvlak, communicatie, kennisopbouw, monitoring en evaluatie.

Om de beheerovereenkomsten landinrichting te verbeteren, experimenteren we met langere looptijden, multisectorale doelstellingen die meer ecosysteemdiensten leveren en een klaverbladfinanciering door meerdere partners.

4.1.8 OD 01.08 - DE VLM INTEGREERT HET MESTBELEID IN HET BODEMPLAN, DE STROOMGEBIEDBEHEERPLANNEN EN HET GLB STRATEGISCH PLAN 2028-2033

Voor de opmaak van een volgend Mestactieplan wordt maximaal ingezet op de integratie met andere plannen die binnen de Vlaamse overheid worden ontwikkeld.

We ondersteunen het lucht- en klimaatbeleid en dragen bij aan de Stroomgebiedbeheerplannen (CIW), het landbouwbeleid (GLB), de opmaak van het bodemplan en de uitvoering van de PAS. We zorgen ervoor dat in het nieuwe GLB (2028-2033) en in het bodemplan voldoende ingezet wordt op het verbeteren van de bodem- en waterkwaliteit. We nemen actief deel aan de governancestructuren die daarvoor opgezet worden om de doelstellingen op vlak van water-, lucht-, bodem en biodiversiteit te halen.

Indicatoren SD 1	Mijlpaal 2025	Eindobjectief 2029
De geboekte vooruitgang t.o.v. de planning van MAP 7 en MAP 8	Het definitieve MAP 7 wordt vastgesteld op basis van de plan-MER en de inspraak van het openbaar onderzoek	Alle maatregelen zijn genomen om de waterkwaliteit in overeenstemming te brengen met de Vlaamse en Europese doelstellingen
Onderbouwde beleidsvoorstellen op basis van het mestrapport, onderzoeken en Mestbankdata	<ul style="list-style-type: none"> • MAP 7 is volledig onderbouwd • Het mestrapport en nitraatresidurapport zijn tijdig klaar en bevatten relevante beleidsinformatie. • Beleidsvoorstellen uit onderzoeken zijn geformuleerd 	Onderbouwing MAP 8 is klaar
Mate waarop rekening gehouden wordt met uitzonderlijke weersomstandigheden voor het uitrijden van mest, het planten, zaaien en oogsten van gewassen en de 2e nitraatresidudrempelwaarde	<p>De Vlaamse Regering heeft een adviesinstantie opgericht en een procedure vastgelegd om de weersomstandigheden te evalueren</p> <p>In 2025 is indien nodig rekening gehouden met uitzonderlijke weersomstandigheden</p>	Er is, indien nodig, rekening gehouden met uitzonderlijke weersomstandigheden
Bijdrage VLM aan beperking administratieve lasten voor landbouwers via implementatie gewijzigd Mestdecreet	De VLM doet voorstellen voor administratieve vereenvoudiging voor landbouwers voor het regeringsproject “beperking van de administratieve lasten”	De administratieve lasten voor de landbouwers zijn verminderd ten opzichte van 2024
Mate waarop de aanvragen voor (vrijwillige) nulbemesting in SBZ-H en VEN behandeld zijn	De nulbemesting en het flankerend beleid in SBZ-H als gevolg van het Stikstofdecreet zijn gecommuniceerd met de betrokken landbouwers rond 15 februari en de aanvragen voor vervroegde omschakeling zijn binnen de wettelijke termijn verwerkt en uitbetaald. Voor aanvragen in VEN-gebieden is een BVR goedgekeurd en zijn aanvragen conform het BVR behandeld	Alle aanvragen voor nulbemesting (met flankerend beleid) in SBZ-H en VEN zijn binnen de wettelijke termijn behandeld en uitbetaald

Indicatoren SD 1	Mijlpaal 2025	Eindobjectief 2029
Datum waarop de eiwitconvenant wordt ondertekend door de sector	De scope en doel van de eiwitconvenant worden in overleg met Mestbeleid en de sector vastgelegd	Er is een eiwitconvenant vastgelegd
Tijdstip waarop de nitraatresidumetingen volgens de SSRS-bemonsteringsmethode (Stratified Simple Random Sampling) verloopt en de bedrijven geselecteerd worden op basis van risico-analyses	BAM is aangepast naar de nieuwe bemonsteringsmethode voor nitraatresidustalen en de ontwikkeling van de nieuwe SNapp en SMIL is lopende samen met erkende labo's	Vanaf 2028 zijn de nieuwe SNapp en SMIL operationeel
Succesfactoren en hinderpalen bij landbouwbegeleiding WLS zijn in kaart gebracht door Lerend Netwerk landbouwbegeleiding en gebruikt als insteek voor landbouwvisie	In 28 WLS-coalities heeft een landbouwbegeleider een advies opgesteld over de afstemming tussen landbouwbedrijfsvoering en de WLS-gebiedsdoelstellingen	Pilootprojecten landbouwbegeleiding zijn opgeschaald in functie van versterking landbouwtransitie.
Ondersteuning parkbureaus bij instandhouding en ontwikkeling van duurzame streekeigen landbouw die de landschapskwaliteit versterkt	Onderzoek van de landbouwvisies of plannen daartoe per LSP en hoe deze visies bijdragen aan de versterking van de landschapskwaliteit en van de momenteel ingezette instrumenten ter uitvoering van deze visies	Parkbureaus Landschapsparken zijn geïnspireerd en ondersteund bij de instandhouding en ontwikkeling van een duurzame streekeigen landbouw die de landschapskwaliteit in hun werkgebied versterkt
De mate waarin de doelgerichte, duidelijke en toepasbare informatie van B3W, de begeleidingsdienst voor een betere bodem- en waterkwaliteit, de landbouwers en andere begeleiders bereikt	Het werkprogramma B3W 2025 is voor 95% uitgevoerd	Derde begeleiders gebruiken de informatie van B3W in hun begeleiding over bodem- en bemestingsmanagement
Aantal gerichte sensibiliseringsacties en mate waarin de doelgroepen	De Mestbank maakt een plan van aanpak op over compliance promotion en brengt het in uitvoering. De doelgroepen	Er wordt ingezet op compliance promotion om de doelgroepen te

Indicatoren SD 1	Mijlpaal 2025	Eindobjectief 2029
bereikt worden (compliance promotion)	worden gesensibiliseerd over de nieuwe maatregelen van het aangepast Mestdecreet	sensibiliseren naar een betere waterkwaliteit
Evolutie van het areaal beheerovereenkomsten	Evaluatie areaal BO met startdatum 1/1/2026 - toetsen aan streefareaal uit GLB-SP	De beheerovereenkomsten tonen hun relevantie aan voor de biodiversiteit in het landbouwgebied door - naast effectiviteit van de maatregelen - op voldoende areaal beheerovereenkomsten te hebben lopen
Maximale budgetbenutting voor BO	Toetsing benut budget aan beschikbaar budget voor lopende BO in 2024	De VLM benut het beschikbare budget voor beheerovereenkomsten maximaal
Inhoudelijke en procesmatige uitwerking BO voor GLB 2028-2034	Interne aanpak en samenwerking met externen is duidelijk	De beheerovereenkomsten tonen hun relevantie voor de biodiversiteit in het landbouwgebied aan door - naast effectiviteit van de maatregelen - op voldoende areaal beheerovereenkomsten te hebben lopen

4.2 SD 02 - WE ACTIVEREN PARTNERS OM SAMEN DE VERDERE TRANSITIE NAAR EEN MILIEU- EN NATUURVRIENDELIJKE LANDBOUW, EEN KLIMAATROBUUSTE OPEN RUIMTE EN EEN VITALE PLATTELAND MOGELIJK TE MAKEN

Een sectorale benadering van de ontwikkeling van de open ruimte volstaat in onze complexe samenleving niet (meer) om een veerkrachtige en duurzame toekomst te garanderen. De uitdagingen wat betreft klimaat, milieu, voedselvoorziening en biodiversiteit zijn enorm. Om tot een versnelling van resultaten op het terrein te komen is een geïntegreerde en multidisciplinaire aanpak noodzakelijk, waarbij zowel de verschillende beleidsdomeinen, bestuursniveaus als onze gehele samenleving actief betrokken zijn. In een complexe samenleving zijn het verbinden van functies en plaatsen (multifunctionaliteit), samenwerken over de grenzen van organisaties heen (governance) en gezamenlijk uitvoeren en investeren de sleutels tot oplossingen. Het activeren van partners omvat ook samenwerking met lokale gemeenschappen op het platteland.

Door de komende jaren in te zetten op de volgende operationele doelstellingen activeert de VLM haar partners om samen de beoogde doelen te bereiken.

- **SD 2 draagt bij aan de beleidsnota Omgeving**
 - ISE's Ruimte en milieu (SD 3 OD 3.4, 3.5 - SD4 OD 4.1),
 - ISE Thema-overschrijdend instrumentarium (SD1 OD 1.1, 1.2 – SD2 OD 2.2 - SD 2 OD2.3),
 - ISE Bodem & ondergrond (SD 1 OD 1.2),
 - ISE Natuur & biodiversiteit (SD 1 OD 1.9) en
 - ISE Water (SD 3 OD 3.2),
- **aan de beleidsnota Klimaat (SD2)**
- **en aan de beleidsnota Plattelandsbeleid**
 - ISE Plattelandsbeleid, SD 2 (OD 2.1, 2.2, 2.3)

4.2.1 OD 02.01 - DE VLM WERKT ACTIEF MEE AAN DE ONTWIKKELING EN UITVOERING VAN EEN INVESTERINGSAGENDA OPEN RUIMTE EN ZET ACTIEF IN OP ENTITEITSOverschrijdende PROJECTTEAMS

De VLM werkt actief mee aan een dynamische Vlaamse investeringsagenda open ruimte onder leiding van het Departement Omgeving, waarbij we de inzet van instrumenten, mensen en middelen binnen het beleidsdomein Omgeving maximaal bundelen.

Met die investeringsagenda open ruimte worden de verschillende opgaves vanuit het beslist beleid (zoals Natuurherstelverordening, Natura 2000, stikstof(sanering), afbakening VEN/IVON en de gebieden van de agrarische structuur, klimaatadaptatie, integraal waterbeleid, bosuitbreiding, ontsnippering, erosiebestrijding, ontharding) in onderlinge samenhang aangepakt, door projecten en acties af te stemmen op elkaar.

Prioritaire gebieden binnen de Vlaamse investeringsagenda open ruimte voor 2025-2029 zijn de Vlaamse kust en polders, de riviersystemen van IJzer en Handzame, Leie, Dender, Schelde-Durme, Moervaart-Zuidlede, Kleine Nete en Maas, de open ruimte in de rand rond Antwerpen en op de linkerscheldeoever, de open ruimte in de rand rond Brussel en de Brabantse Wouden, de Vlaamse Ardennen, het Turnhouts Vennengebied, de open ruimte rond de Limburgse Noordzuid in midden-Limburg en Voeren.

Binnen die prioritaire gebieden staan entiteitsoverschrijdend samenwerken en coproductie met de andere bestuursniveaus en maatschappelijke actoren centraal. Daarvoor wordt ingezet op entiteits-overschrijdende projectteamwerking (EOP) binnen specifieke delen van de prioritaire openruimtegebieden, waarbij verschillende entiteiten van het beleidsdomein Omgeving in een gezamenlijk projectteam functioneren.

Binnen die gebieden kan de instrumentenkoffer ingezet worden met bijzondere aandacht voor landinrichting Spoor 2.

4.2.2 OD 02.02 - DE VLM BOUWT HET OPEN RUIMTE PLATFORM VERDER UIT ALS MOTOR VOOR OPSCHALING VAN OPENRUIMTEREALISATIES

Om te komen tot een noodzakelijke opschaling en versnelling van realisaties op het terrein, activeert en ondersteunt het Open Ruimte Platform (ORP) lokale coalities om de uitvoering van omgevingsdoelen zelf in handen te nemen. Het ORP stimuleert de coalities om hun inzichten te delen met elkaar en elkaar te inspireren.

Het platform wordt gedragen door een partnerschap van de VLM, het Departement Omgeving en de VMM. Dit partnerschap wordt bij voorkeur uitgebreid door een evenwaardige deelname van het ANB en het Agentschap Landbouw en Zeevisserij (LV).

Onder de koepel van het Open Ruimte Platform (ORP) zijn zeven programma's volop in uitvoering: Water-Land-Schap, proeftuinen droogte, Landschapsparken, Vlaanderen breekt uit!, Grondzaken en Luwteoases*.

Het platform fungeert als samenwerkingsplatform tussen entiteiten, beleidsniveaus, sectoren, wetenschappelijke instellingen en maatschappelijke organisaties en focust op innovatie. De VLM coördineert de platformwerking, naast een participatie in 4 programma's.

**Water-Land-Schap: waterproblemen in landelijke gebieden oplossen met lokale gebiedscoalities.*

**Proeftuinen droogte: subsidie voor bedrijven die duurzaam watergebruik opnemen in hun bedrijfsvoering.*

**Landschapsparken: erkenning die leidt tot de versterking van de identiteit en de kwaliteit van het landschap.*

**Vlaanderen breekt uit!: een campagne om een onthardingsgolf te realiseren in Vlaanderen.*

**Grondzaken: via lokale projecten de kwaliteit van de bodem verbeteren en bodemzorg stimuleren en integreren in het beleid.*

**Luwteoases: groenblauwe buitenruimtes in een woon- en werkomgeving die zorgen voor rust versterken.*

4.2.3 OD 02.03 – DE VLM COÖRDINEERT DE ORP-PROGRAMMA’S WATER-LAND-SCHAP EN LANDSCHAPSPARKEN EN NEEMT EEN ACTIEVE ROL OP IN GROND+ZAKEN EN LUWTE-OASES

De VLM werkt actief mee aan de uitvoering van 4 ORP-programma’s.

Voor het programma Water-Land-Schap worden 29 lokale gebiedscoalities verder begeleid en ondersteund naar terreinresultaten in Vlaanderen. Vanuit de ervaringen van het programma Water-Land-Schap geven we een structurele aanpak van de sponslandschappen in Vlaanderen vorm. Daarmee realiseren we de aanbevelingen van Weerbaar Waterland. Met extra Blue Deal-middelen organiseren we een bijkomende oproep voor nieuwe experimenten en systeeminnovaties richting sponslandschappen door lokale gebiedscoalities.

We onderzoeken de mogelijkheid om gemeenten te ondersteunen bij kleinschalige waterberging, om afstroom bij sterke regenval te beperken en om meer water vast te kunnen houden voor drogere periodes.

In het programma Landschapsparken worden de 5 erkende Landschapsparken begeleid en ondersteund voor de uitvoering van hun masterplannen en operationele plannen. Dat gebeurt vanuit een samenwerking op het Vlaamse niveau met de diverse betrokken entiteiten, en een geïntegreerde aanpak met het oog op een maximale doorwerking en realisatie van de verschillende Vlaamse beleidsdoelen op vlak van toerisme, landbouw, natuur, bos, water, landschap en erfgoed. De werking van de Landschapsparken is zo optimaal afgestemd met de aanpak van de Nationale Parken.

Met het programma Grond+Zaken vestigt de VLM samen met het Departement Omgeving en de OVAM de aandacht op een duurzaam en regeneratief beheer van bodems door mee te werken aan de ontwikkeling van een integraal en transversaal bodemplan op basis van een visie Bodem, de bevordering van innovatieve bodemzorgpraktijken door regeneratieve bodempraktijken op te schalen en verhoogde aandacht te geven aan de maatschappelijke meerwaarde van bodemzorg en de aandacht voor bodemaspecten bij verschillende ruimtelijke beleidsinitiatieven.

Met het programma Luwte-oases komen we tegemoet aan de toenemende vraag naar rustige, prikkelarme plekken in de onmiddellijke woon- en werkomgeving. Het ruimtelijk rendement verhogen in steden en dorpskernen hoort hand in hand te gaan met het verhogen van de leefomgevingskwaliteit. De VLM zorgt voor draagvlakverbreding en kennisdeling rond luwte-oases bij plattelandsgemeenten en -actoren. VLM-ontwerpers en landschapsdeskundigen hebben kennis van en gebruiken de ontwikkelde tools.

4.2.4 OD 02.04 - DE VLM STIMULEERT DE UITBOUW VAN EEN LOKAAL VOEDSELBELEID WAARBIJ VOEDSEL EEN HEFBOOM IS VOOR DE TRANSITIE NAAR EEN VITAAL PLATTELAND IN RELATIE MET DE STEDELIJKE OMGEVING

Voedsel heeft een wervend maatschappelijk karakter waarvan we gebruik maken om een transitie naar een duurzaam voedselsysteem te realiseren. Dat doen we samen met ondernemende landbouwers, initiatiefnemende burgers en lokale besturen.

We stimuleren lokale besturen om werk te maken van een lokaal voedselbeleid en ondersteunen hen in de opmaak en het uitrollen van (boven)lokale voedselstrategieën, in functie van de Vlaamse GO4FOOD. De uitwisseling tussen steden en het omringende platteland rond lokaal voedsel zorgt voor een positieve verbinding tussen beiden.

We stimuleren de realisatie van volkstuinen omdat het hefboomplaatsen zijn waar kennis over bodem, watergebruik en duurzame teeltwijzen in de praktijk worden gebracht. Volkstuinen bevorderen daarnaast sociale cohesie en gemeenschapsvorming. Met het project voedselregisseurs stimuleren, monitoren en evalueren we de ontwikkeling van de korte keten.

We gebruiken de realisaties van de uitvoeringsprojecten binnen Leader rond lokaal voedsel, als hefboom voor Vlaamse beleidsontwikkeling bij de opmaak van een Vlaamse Plattelandspact en de nieuwe Vlaamse landbouwvisie.

4.2.5 OD 02.05 - DE VLM WERKT STRUCTUREEL SAMEN MET DE REGIONALE LANDSCHAPPEN

In overleg met het ANB staat de VLM in voor de opvolging van de uitvoering van de samenwerkingsovereenkomst 2025 van de regionale landschappen, afgesloten met de provincies. Daarnaast wordt met de betrokken regionale landschappen regelmatig overlegd over de afstemming tussen de lopende projecten van de VLM en hun werking.

Tenslotte neemt de VLM het initiatief om de structurele samenwerking met de regionale landschappen te stroomlijnen en te versterken om het duurzaam, educatief, recreatief en ecologisch functioneren en de kwaliteit van onze open ruimte en waardevolle landschappen blijvend te verbeteren. Op basis van het resultaat van dat overleg neemt de VLM de daarbij afgesproken taken op.

4.2.6 OD 02.06 - DE VLM ZET HAAR INSTRUMENTEN IN OM HET BREED TOEPASSEN VAN BODEMREGENERATIE EN KOOLSTOFLANDBOUW TE BEVORDEREN VOOR DE REALISATIE VAN SPONSLANDSCHAPPEN

De beleidsnota's Omgeving en Plattelandsbeleid stellen dat we bijzondere aandacht hebben voor het zorgzaam omgaan met de bodem. We maken samen met de betrokken entiteiten werk van een Bodemplan waarin onder andere de maatregelen inzake erosie worden opgenomen. Zo zorgen we ervoor dat de bodemzorg in Vlaanderen toekomstbestendig en gedragen is door alle betrokkenen en dat het bodembewustzijn vergroot.

Via het Vlaams Actieplatform Carbon Removal en Carbon Farming (CRCF) dragen we bij aan de ontwikkeling van een Vlaams beleidskader voor carbon farming.

We bevorderen innovatieve praktijken en onderzoeken hoe we regeneratieve bodempraktijken kunnen opschalen. Die praktijken richten zich op het herstel en de versterking van bodems, met bijzondere aandacht voor het bodemleven. We verdiepen het inzicht rond de maatschappelijke meerwaarde van bodemzorg en verhogen de aandacht voor bodemaspecten bij verschillende beleidsinitiatieven zoals herontwikkeling, ruimtelijke planning, circulaire economie, vergroening, klimaat- en natuurdoelstellingen, waterbeheer en voedselproductie.

In het kader van klimaatmitigatie en -adaptatie en het Bodemplan mikken we in het bijzonder op het verhogen van het organische koolstofgehalte in de bodem, op het verbeteren van de sponswerking van de bodem, op het beschermen van effectief aanwezig veen, op ontharding en op erosiebestrijding.

De VLM onderzoekt daartoe de mogelijke instrumenten en financiële ondersteuningsmechanismen voor landbouwers en andere beheerders en zet pilootprojecten op om bodemerosie tegen te gaan, de bodemgezondheid te verbeteren via de regeneratie van het bodemleven en het organische stofgehalte in de bodem te verhogen.

4.2.7 OD 02.07 – DE VLM WERKT AAN EEN ACTIEF GRONDBELEID VOOR LANDBOUW

De VLM werkt aan een grondbeleid voor landbouw. Daarvoor zullen we verschillende mogelijkheden onderzoeken.

Binnen een aantal pilootgebieden (zoals de IJzerflanken en in de Antwerpse Zuidrand) wordt de mogelijkheid verkend om de opgebouwde grondreserve als hefboom in te zetten voor een transitie naar een meer duurzaam landbouwsysteem.

Op basis van de ervaring uit de pilootgebieden onderzoeken we de oprichting van een Vlaamse landbouwgrondenbank, die in meerdere strategische gebieden in Vlaanderen de lokale landbouwveranderingen kan ondersteunen en versnellen (in lijn met de Deal Agro-ecologie), en waar mogelijk gekoppeld aan de B3W-werking of de landbouwbegeleiding vanuit het ORP-programma.

Samen met andere overheden gaat de VLM na hoe vanuit de Vlaamse Grondenbank een gebiedsgerichte grondregie in prioritaire (open)ruimtegebieden kan geoptimaliseerd worden ter ondersteuning van de Vlaamse klimaat-, landbouw-, natuur- en bosdoelen.

De VLM onderzoekt samen met de betrokken Vlaamse en lokale overheden, de mogelijkheden en meerwaarden van een oproep om landbouwbedrijven te ondersteunen in een toekomstbestendige bedrijfsvoering op publieke landbouwgrond, ook ter herstel van de bodemkwaliteit en van het behalen van een goede waterkwaliteit (Europese Kaderrichtlijn Water).

De gronden en bedrijven die de VLM verwerft in het kader van PAS, worden prioritair ingezet voor het ondersteunen van de landbouwtransitie.

4.2.8 OD 02.08 - DE VLM ENGAGEERT ZICH OM BINNEN DE GEINTEGREERDE PROJECTWERKING GEBIEDS- EN SECTORGERICHTE INITIATIEVEN TE FACILITEREN OM DE LANDBOUWERS EN ANDERE ACTOREN TE STIMULEREN TOT BETERE BODEM- EN BEMESTINGSPRAKTIJKEN

Om de water- en bodemkwaliteit te verbeteren is het belangrijk dat maatregelen voldoende lokaal zijn ingebed in de eigenheid van een gebied. Daarvoor wordt de komende jaren een aanpak uitgewerkt, die een onderdeel zal vormen van het mestbeleid.

De VLM kan, gelet op haar gebiedskennis, daar zeker mee een bepalende rol spelen. Daarbij kunnen het volledige VLM-instrumentarium en de VLM-gebiedskennis ingezet worden ten dienste van een lokaal bodembeheer en de lokale waterkwaliteit.

Het doel moet zijn om instrumenten en kennis zowel faciliterend als uitvoerend in te zetten in functie van de noden van het betrokken gebied en de lokale uitdagingen ten aanzien van water en bodem.

Vanuit participatie in de verschillende gebiedscoalities moet de VLM erin slagen in gebieden met een slechte waterkwaliteit, projecten ter verbetering van de waterkwaliteit te ondersteunen, uit te voeren en de milieuwinst te monitoren. De VLM zorgt voor een structuur waarbinnen de verschillende gebiedscoalities hun vernieuwende rol kunnen spelen.

4.2.9 OD 02.09 - DE VLM VERSTERKT EN WAARDEERT KLIMAATBESTENDIGE LANDSCHAPPEN

In uitvoering van de beleidsnota Plattelandsbeleid zetten we ook vanuit het plattelandsbeleid in op de groenblauwe dooradering van het landschap en op landschapecologie, om het landschap en onze dorpen klimaatrobuuster te maken en beter bestand tegen de gevolgen van droogte en wateroverlast.

We gebruiken het Houtkantenplan als kader om kleine landschapselementen aan te planten, te beheren, te valoriseren en te monitoren en te bouwen aan een brede coalitie. We stimuleren de waardeketen voor biomassa-reststromen uit landschapsbeheer binnen de bio-economie, via deelname aan de werkgenda bio-economie.

We zorgen voor capaciteitsopbouw van lokale actoren binnen LEADER en verspreiden de resultaten. LEADER en de Lokale Actiegroepen beschouwen landschapsbeheer -en onderhoud als een prioritair thema om goedkeuring te geven aan de realisatie van groene ruimten in de dorpsomgeving of de dorpsruimte.

Ook de regionale landschappen en andere organisaties kunnen een belangrijke rol spelen in het opstellen van gebiedsgerichte landschapsvisies, de coördinatie van het landschapsonderhoud en het opzetten van een systeem voor een slimme verdeling van de kosten van het landschapsbeheer.

4.2.10 OD 02.10 - DE VLM ACTIVEERT LOKALE GEMEENSCHAPPEN IN DORPEN EN BUURTEN ALS GANGMAKERS VOOR DE MAATSCHAPPELIJKE TRANSITIES

Vanuit collectieve daadkracht kunnen plattelandsgemeenschappen transitie waarmaken op het meest lokale niveau: in de dorpen en de buurten.

Het uitgangspunt daarbij is om met lokale ontwikkelingen op economisch, sociaal en ruimtelijk vlak een antwoord te bieden op globalere uitdagingen rond de woon- en mobiliteitsshift, de voedseltransitie, de energietransitie,... die zich ook manifesteren in de dorpen. De VLM activeert lokale gemeenschappen om daarin een rol op te nemen.

De nabijheid op het platteland speelt een belangrijke rol om eenzaamheid tegen te gaan. Daarom stimuleren we dialoog, ontmoeting en verbinding, onder meer via multifunctionele dorps- en buurtpunten. We zorgen ervoor dat iedereen mee is met de digitale versnelling.

De VLM doet dat vanuit de visie op het 'Verbonden dorp', die bestaat uit 5 dimensies: het dorp als een systeem, het sociaal verbonden dorp, het fysiek verbonden dorp, het digitaal verbonden dorp en de verbondenheid met grotere maatschappelijke uitdagingen.

Dit concept biedt lokale besturen een kader om aan de slag te gaan en de leefbaarheid van hun dorpen te versterken, in co-creatie met de dorpsgemeenschap. We zetten verder in op een samenwerking met de Vlaamse Vereniging voor Dorpsbelangen en de oproep 'Buurten Op den Buiten' vanuit de visie op het verbonden dorp.

Een cruciale voorwaarde om betrokkenheid te genereren, is de mogelijkheid hebben tot ontmoeting en gemeenschapsofbouw. De aanwezigheid van aangepaste en duurzaam ingerichte publieke voorzieningen zoals dorpspleinen, schoolpleinen, dorpshuizen,... stimuleert ontmoeting en het gemeenschapsgevoel. Via LEADER ondersteunen we lokale besturen met investeringen in die publieke voorzieningen en stimuleren we lokale gemeenschappen via microprojecten.

Indicatoren SD2	Mijlpaal 2025	Eindobjectief 2029
Aantal uitgevoerde maatregelen door de 29 Water-Land-Schapscoalities	<ul style="list-style-type: none"> • Blue Deal-maatregelen in WLS 1 voor 30% zijn afgewerkt en uitbetaald; • Systeeminnovaties WLS 2.0 zijn afgewerkt en uitbetaald; • 75% maatregelen in WLS 2.0 zijn gedeclareerd; • Oproep WLS 3.0 is voorbereid en opgenomen in de Blue Deal-nota 	De gebiedscoalities Water+Land+Schap zijn ondersteund voor het behalen van resultaten inzake sponslandschappen en de WLS 3.0 oproep wordt voorbereid
Begeleiding parkbureaus Landschapsparken voor thema's aansluitend bij hun operationele plannen	Begeleidingstraject voor 3 jaar is uitgewerkt en min. 2 begeleidingsmomenten zijn georganiseerd	De parkbureaus van de Landschapsparken zijn begeleid bij de uitvoering van hun operationele plannen
Aantal nieuwe volkstuinten	In 2025 worden 50 nieuwe volkstuinten gerealiseerd door o.a. samenkost lerend netwerk volkstuinten, analyse van het aantal volkstuinten binnen Leader, Buurten Op den Buiten, eigen oproep	In 2029 werden in totaal 50 bijkomende volkstuinten gerealiseerd
Aandeel lokale besturen betrokken in een (boven)lokale voedselstrategieën	Ondersteuningsopdracht lokale voedselstrategieën is gegund; een samenkost van een lerend netwerk pilootprojecten voedselregisseurs	25 % van de lokale besturen voeren een (boven) lokale voedselstrategie uit
Beschikbare instrumenten en financieringsmechanismen (GLB en andere) voor de ondersteuning van landbouwers en beheerders voor koolstoflandbouw	Deelname aan het Vlaamse Actieplatform Carbon Removal en Carbon Farming (CRCF)	Er zijn instrumenten en financieringsmechanismen beschikbaar om landbouwers en beheerders te ondersteunen bij het verhogen van het koolstofgehalte van de bodem en bij het regenereren van het bodemleven
Aantal ha wijzigingen in landgebruik met opslag van koolstof in de bodem en biomassa (LULUCF)	Aantal ha wijzigingen in landgebruik met opslag van koolstof in de bodem en biomassa (LULUCF) = 40 ha	Aantal ha wijzigingen in landgebruik met koolstofopslag in de bodem en biomassa (LULUCF) bedraagt in totaal 200 ha

Indicatoren SD2	Mijlpaal 2025	Eindobjectief 2029
Opmaak beleidsvoorstel actief grondbeleid voor landbouw	Opstart uittesten grondbeleid in 2 pilootprojecten	Actief grondbeleid voor landbouw is uitgewerkt
Er bestaan lokale gebiedscoalities met waterkwaliteitsdoelstellingen	Er wordt een werkstructuur opgericht binnen bestaande of nieuwe platformen waarbinnen lokale initiatieven in gebiedstype 2 en 3 kunnen worden ingediend, begeleid en opgevolgd	De opgerichte gebiedscoalities bestaan en functioneren
Aantal ha klimaatadaptatiemaatregelen	Aandeel klimaatadaptatiemaatregelen bedraagt 30 ha in 2025	Het totale aandeel klimaatadaptatiemaatregelen, dat werd gerealiseerd op het einde van 2029, bedraagt 150 ha
Aantal km houtkanten	In 2025 werd 39 km houtkanten gerealiseerd	Het totaal aantal kilometer houtkanten, gerealiseerd op het einde van 2029, bedraagt 55 km
Aantal verbonden dorpen	<ul style="list-style-type: none"> • Samenwerking met de Vlaamse Vereniging voor Dorpsbelangen • Oproep Buurten Op den Buiten • Minimum 1 samenkomst expertengroep dorpen 	30 verbonden dorpen

4.3 SD 03 - WE VERMINDEREN DE LUCHTEMISSIES UIT LANDBOUW DOOR TE STUREN OP EEN AANGEPAST BEHEER VAN MEST, BODEM EN DIERLIJKE PRODUCTIE

In overeenstemming met de doelstellingen van het Vlaams Energie- en Klimaatplan en het stikstofakkoord verminderen we de luchtmissies uit de landbouw. Dat is nodig om ook in Vlaanderen de klimaatverandering af te remmen en de negatieve impact van stikstof op de biodiversiteit te verminderen.

Door de grote hoeveelheid ammoniak en stikstofoxiden in de lucht komt er te veel stikstof in onze natuur terecht. Met de het Stikstofdecreet van 24 januari 2024 neem de Vlaamse overheid maatregelen om de uitstoot van stikstof tegen 2030 sterk te verminderen en de natuur te herstellen.

Het doel van de VLM is om tegen 2030 de stikstofuitstoot vanuit de landbouw te verminderen door te sturen op een aangepast beheer van mest, bodem en dierlijke productie, met het oog op de vermindering van enterische emissies en emissies in mestbeheer en bodemgebruik. Dit doel ligt in lijn met de doelstellingen uit het Vlaams Energie- en Klimaatplan voor broeikasgasreductie.

- ***SD 3 draagt bij aan de beleidsnota Omgeving***
 - *ISE Ruimte en milieu (SD3 OD 3.2 - SD 4 OD 4.1),*
 - *Thema-overschrijdend instrumentarium (SD1, OD 1.3 - SD4, OD 4.1),*
 - *ISE Natuur en biodiversiteit (SD3, OD 3.3) en*
 - *ISE Lucht (SD2 OD 2.4),*
- ***de beleidsnota Land- en tuinbouw (OD 2.1)***
- ***en de beleidsnota Energie & Klimaat (SD2 OD 2.4)***

4.3.1 OD 03.01 - DE VLM IMPLEMENTEERT HET FLANKEREND BELEIDSPROGRAMMA VOOR DE PROGRAMMATORISCHE AANPAK STIKSTOF (PAS) DAT LANDBOUWERS ONDERSTEUNT BIJ HET VERMINDEREN VAN STIKSTOFEMISSIES EN BEDRIJFSRECONVERSIES VOOR SPECIFIEKE MILIEUDOELLEN

Het flankerend beleid van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) bestaat uit een pakket van stimulerende en compenserende maatregelen voor landbouwers die emissiereductiemaatregelen (of bronmaatregelen) toepassen, alsook om de transitie te faciliteren naar landbouwactiviteiten met een verminderde stikstofimpact. Daarbij wordt maximaal gezocht naar het koppelen van andere omgevingsdoelstellingen (klimaat, water, bodem, landschap, biodiversiteit,...).

De emissiereductiemaatregelen zelf bestaan uit technologische en managementgerichte oplossingen (werkzaamheden van AT/WeComV) of de stopzetting van de emitterende activiteit (stopzetting veeteeltactiviteit, nulbemesting).

Sinds 2015 voeren we het flankerend beleid uit voor piekbelasters (veehouderij-exploitaties met een impactscore van meer dan 50%). Dat doen we op basis van een inrichtingsnota 'rode' bedrijven in uitvoering van de voorlopige PAS. Sinds 1 november 2024 kunnen geen nieuwe aanvragen volgens de inrichtingsnota meer worden ingediend. Alle ingediende dossiers volgens de inrichtingsnota worden door de landcommissies de komende jaren afgehandeld. Tegen augustus 2025 duiden we, conform het Stikstofdecreet, de piekbelasters aan. We ontwikkelen vervolgens een specifieke stopzettings- en reconversieregeling voor piekbelasters als uitbreiding op het flankerend beleid dat is uitgewerkt voor oranje bedrijven en bedrijven uit de maatwerkgebieden. De specifieke regeling voor piekbelasters zal ook ter goedkeuring worden voorgelegd worden aan de Europese Commissie. De verwachte timing van in werkingtreding van die regeling is 2026. De procedure zal via de landcommissies verlopen. Aanvragen zullen moeten worden ingediend via het Loket Landinrichting.

Veehouderij-exploitaties met een impactscore tussen 5 en 50% werden in de voorlopige PAS aangeduid als zogenaamde 'oranje' bedrijven. Voor die bedrijven voeren we sinds 2017 het flankerend beleid uit op basis van de inrichtingnota 'oranje' bedrijven in uitvoering van de voorlopige PAS. Sinds 1 november 2024 kunnen geen nieuwe aanvragen volgens de inrichtingsnota meer worden ingediend. Alle ingediende dossiers volgens de inrichtingsnota worden door de landcommissies de komende jaren afgehandeld. Sinds 1 november 2024 (tot en met 28 februari 2025) kunnen oranje bedrijven instappen in een nieuwe stopzettings- en reconversieregeling. De procedure verloopt via de landcommissies. Aanvragen moeten worden ingediend via het Loket Landinrichting. Bedrijven hebben drie jaar de tijd, na hun aanvraag, om hun veeteeltactiviteit stop te zetten. In 2025 (en begin 2026) behandelen we alle aanvragen en nemen we beslissingen over de verschillende ingediende dossiers. Vanaf eind 2025 starten we met de uitbetalingen.

Ook veehouders gelegen in de maatwerkgebieden kunnen sinds 1 november 2024 gebruik maken van een stopzettings- en reconversieregeling. De procedure verloopt via de landcommissies. Er is geen einde van de oproepperiode voorzien. Bedrijven hebben drie jaar de tijd, na hun aanvraag, om hun veeteeltactiviteit stop te zetten. In 2025 (en latere jaren) behandelen we alle aanvragen en nemen beslissingen over de verschillende dossiers. Vanaf eind 2025 (en latere jaren) starten we met de uitbetalingen. De procedure verloopt via de landcommissies. Aanvragen moeten worden ingediend via het Loket Landinrichting.

In functie van een globale afbouw van de varkensstapel op sectorniveau van 30% van het aantal dieren tegen 2030, werd een afzonderlijke vrijwillige stopzettingsregeling (op stal- of op bedrijfsniveau) uitgewerkt. Tegen eind 2025 worden ook de aanvragen voor een sloopvergoeding uit de eerste oproep afgehandeld. Tegen juni 2025 zijn alle aanvragen tot uitbetaling voor de stopzetting van de tweede oproep afgehandeld. Tegen juni 2026 zijn alle aanvragen voor een sloopvergoeding uit de tweede oproep afgehandeld.

Via het Stikstofdecreet wordt de nulbemesting ingevoerd in alle groene bestemmingen in SBZ-H tegen 2028. Er wordt voorzien in een compensatievergoeding van 15.000 euro per hectare voor wie stopt met bemesting op 1 januari 2024, geleidelijk afbouwend tot 12.500 euro voor wie stopt met ingang op 1 januari 2028. De procedure voor de aanvraag verloopt via de Mestbank. In 2025 zullen de eerste aanvragen voor de compensatievergoeding worden ingediend.

In 2025 werken we de regeling verder uit waarbij ook vergoedingen kunnen aangevraagd worden voor terreininvesteringen die door het invoeren van de nulbemesting niet meer bruikbaar zijn (bv. irrigatiebuizen of hagelnetten), op voorwaarde dat kan aangetoond worden dat deze niet meer inzetbaar zijn in de bedrijfsvoering. De procedure voor die vergoedingen zal via de landcommissies verlopen. Aanvragen zullen moeten worden ingediend via het Loket Landinrichting. De verwachte timing van inwerkingtreding van die regeling is 2026.

In 2025 werken we ook aan een specifieke stopzettings- en reconversieregeling voor bedrijven waarvan meer dan 20% van het gebruiksareaal onder nulbemesting gaat en waar de leefbaarheid van het bedrijf in het gedrang komt. Die regeling wordt uitgewerkt (net zoals voor de piekbelasters) als uitbreiding op het flankerend beleid voor oranje bedrijven en bedrijven uit de maatwerkgebieden. De regeling zal ook ter goedkeuring worden voorgelegd worden aan de Europese Commissie. De verwachte timing van in werkingtreding van deze regeling voor de nulbemesting is 2026. De procedure zal via de landcommissies verlopen. Aanvragen zullen moeten worden ingediend via het Loket Landinrichting.

4.3.2 OD 03.02 - DE VLM VOERT HAAR OPDRACHTEN UIT HET STIKSTOFDECREET VOOR DE MAATWERKGEBIEDEN UIT

Via de goedgekeurde Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) dragen we bij tot het herstel van de schade aan natuur door vermesting, verdroging en verzuring. We zetten in het kader van de PAS onder andere in op de aanpak in de maatwerkgebieden.

Sinds 23 februari 2024 is het Stikstofdecreet (programmatische aanpak stikstof – PAS) van kracht. De PAS duidt 5 maatwerkgebieden aan waarvoor een inrichtingsnota moet worden opgemaakt.

Eén daarvan is het Turnhouts Vennengebied (TVG). De Vlaamse Regering stelt een intendant aan die belast wordt met de opmaak van een ontwerp van ontwikkelplan. Het ontwikkelplan omvat onder meer volgende maatregelen:

- Ruimtelijke allocatie instandhoudingsdoelstellingen
- Bemestingsnormen binnen en buiten SBZ
- Herstel- en inrichtingsmaatregelen instandhoudingsdoelstellingen
- Ontwikkelingsmogelijkheden voor lokale landbouw
- Doorkijk naar 2045
- Sociale en bedrijfseconomische begeleiding

De intendant wordt ondersteund vanuit een entiteitoverschrijdend projectteam (EOP) waarvan de VLM het projectcoördinatorschap opneemt, conform de startbeslissing door het managementcomité. De Vlaamse Regering stelt het ontwikkelplan vast als inrichtingsnota met de VLM als initiatiefnemer.

In de vier andere maatwerkgebieden is het Agentschap voor Natuur en Bos initiatiefnemer voor de opmaak van de inrichtingsnota's.

4.3.3 OD 03.03 - DE VLM ZET MEE IN OP EMISSIEREDUCERENDE TECHNIEKEN VIA ADVIES DOOR HET ADMINISTRATIEF TEAM EN WETENSCHAPPELIJK COMITÉ VEETEELT

Door de Programmatorische Aanpak Stikstof zet de VLM in op de reductie van emissies uit de veeteelt door maximaal gebruik te maken van emissiereducerende maatregelen. De Vlaamse overheid richtte daarvoor een Wetenschappelijk Comité Luchtemissies (WeComV) en een Administratief Team Luchtemissies Veeteelt (AT) op. Het WeComV geeft wetenschappelijk advies rond het thema luchtemissies door veeteelt en mestverwerking. Die luchtemissies zijn naast ammoniak, ook fijn stof, geur, biologische agentia en broeikasgassen. Het WeComV behandelt dossiers die ingediend worden door het Administratief team.

Het AT adviseert over alle administratieve zaken inzake deze luchtemissies en is samengesteld uit experts op vlak van omgevingsvergunningen, milieueffectrapportage, handhaving van het omgevingsrecht, VLIF-steun, stallenbouw, modellering en mestbeleid.

Naast het secretariaat neemt de VLM het voorzitterschap van het AT waar. We ondersteunen de indieners van nieuwe, innovatieve emissiereducerende technieken bij het indienen van hun aanvragen, en formuleren de adviesvragen voor het WeComV. Daarvoor onderhouden we nauwe contacten met zowel het Wetenschappelijk secretariaat, als de voorzitter van het WeComV. We zijn ook de verbinding tussen de aanvrager en de adviesraden en we houden hen op de hoogte van de vooruitgang of eventuele bijkomende vragen in het dossier.

Nadat beide adviesraden hun adviezen hebben geformuleerd, starten we de juridische procedures op om de nieuwe technieken zo snel mogelijk te laten publiceren. Op die manier beschikt de landbouwer altijd over het meest recente overzicht van emissiereducerende technieken die bestaan en waarvan aangetoond is dat de gehanteerde emissiereductiefactor correct is, en dat de beoogde emissiereductie gehaald wordt.

4.3.4 OD 03.04 - DE VLM IMPLEMENTEERT DE AAN HAAR TOEGEWEEZEN ACTIES UIT HET LUCHTBELEIDSPLAN, HET VLAAMS ENERGIE- EN KLIMAATPLAN EN HET LULUCF ACTIEPLAN

De VLM draagt bij aan de actualisatie van het Luchtbeleidsplan in functie van de nieuwe richtlijn Luchtkwaliteit. Daarbij worden de emissietaakstellingen voor NOx en NH3, die voortvloeien uit het Stikstofdecreet, in het Luchtbeleidsplan geïntegreerd. Dat resulteert in specifieke taakstelling voor de VLM. Ook de afstemming met het klimaatbeleid wordt verzekerd.

De VLM draagt bij aan de doelstelling in het Vlaams regeerakkoord om een emissiereductie van broeikasgassen van minstens 40% te bereiken, in lijn met het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030.

We ondersteunen vormen van regeneratieve en integrale bodemzorg maximaal, zodat we bijdragen aan een klimaatrobuust en klimaatslim landgebruik in Vlaanderen.

We zetten, zoals vooropgesteld in de beleidsnota Omgeving, in op koolstofopslag in de bodem door carbon farming en wijzigingen in landgebruik als onderdeel van het LULUCF actieplan. In onze projecten en projecten met lokale gebiedscoalities bevorderen we koolstofopslag in de bodem, realiseren we bijkomend natte natuur en permanent grasland en zorgen we voor netto ontharding en bosuitbreiding. Dat draagt bij tot minder emissies van de sector LULUCF.

We ondersteunen de landbouwsector bij het uitvoeren van het engagement om de broeikasgasemissies van de landbouwsector te verminderen met 26% tegen 2030. We doen dat door landbouwers te ondersteunen als ze hun dierlijke productie stopzetten, zoals bijvoorbeeld via de varkenscall en via het flankerend beleid voor oranje bedrijven en bedrijven in maatwerkgebieden. We zorgen ook dat de bodem en mest minder broeikasgassen uitstoten door aangepaste bemestingsnormen en aangepast bodem- en mestmanagement.

//

Indicatoren SD3	Mijlpaal 2025	Eindobjectief 2029
Aantal stopgezette veeteexploitatie (over alle regelingen heen, exclusief de varkenscall)	20 stopgezette veeteexploitatie (over alle regelingen heen, exclusief de varkenscall) in 2025	In totaal werden 100 veeteexploitatie stopgezet (over alle regelingen heen, exclusief de varkenscall) in 2029
Oppervlakte in ha van door VLM ontharde bedrijfssites	Oppervlakte in ha van door VLM ontharde bedrijfssites bedraagt 23 ha in 2025	Oppervlakte van ontharde bedrijfssites: binnen de varkenscall is de streefwaarde 45 ha (20 ha in 2025; 25 ha in 2026), binnen de andere stopzettingregelingen is streefwaarde 15 ha (3 ha per jaar).
Ontwikkelplan Turnhouts Vennengebied	De VLM heeft in opdracht van de intendant een voorstel-ontwikkelplan opgesteld voor het Turnhouts Vennengebied in de vorm van een inrichtingsnota	Het ontwikkelplan Turnhouts Vennengebied is (grotendeels) uitgevoerd (einddatum 2030)
Termijn waarbinnen het AT-advies wordt gefinaliseerd	De VLM voert de secretariaats-taken van het administratief team (AT) uit. AT beoordeelt de ontvangen aanvragen op volledigheid en vraagt indien nodig advies aan WeComV. Na ontvangst van het advies van WeComV finaliseert het AT binnen 30 dagen haar eigen advies en legt het dossier voor aan de minister	Binnen 30 dagen wordt het advies van WeComV samen met het advies van het AT neergelegd op het kabinet
Aantal ton BKG emissiereductie door beheer bodem, mest en dierlijke productie	In 2025 wordt door beheer bodem, mest en dierlijke productie 65 kton CO2 equivalenten emissiereductie gerealiseerd	65 kton CO2 equivalenten (wijziging in landgebruik: omzetting van 20 ha akkers + 20 ha bosuitbreiding binnen projectperimeters: 20 kton per jaar /varkenscalls: 40 kton per jaar / vrijwillige opkoopregelingen PAS: 5 kton per jaar)

4.4 SD 04 - WE VERGROTEN TEGEN 2030 DE WEERBAARHEID VAN DE VLAAMSE OPEN RUIMTE TEGEN KLIMAATVERANDERING DOOR DE GEÏNTEGREERDE EN GEBIEDSGERICHTE INZET VAN ONZE INSTRUMENTEN

De VLM beschikt over een sterke instrumentenkoffer om in complexe openruimtedossiers op een geïntegreerde en gebiedsgerichte manier de Vlaamse open ruimte weerbaarder te maken tegen de gevolgen van klimaatverandering.

Met die instrumenten kunnen we gebieden inrichten volgens de gewenste bestemming, de landbouw versterken, de natuur herstellen, bossen uitbreiden, erosie tegengaan, het watersysteem bijsturen, gronden kopen en ruilen en oplossingen bieden voor eigenaars en gebruikers.

Zo maken we Vlaanderen beter bestand tegen wateroverlast en droogte, ondersteunen we de Vlaamse voedselstrategie, gaan we de achteruitgang van de biodiversiteit tegen, realiseren we bosuitbreiding en zorgen we voor flankerend beleid en de realisatie van openruimtedoelen bij strategische Vlaamse infrastructuurprojecten.

- ***SD 4 draagt bij aan de beleidsnota Omgeving***
 - *ISE Ruimte & milieu (SD1 OD 1.3 - SD3 OD 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5 - SD4, OD 4.1),*
 - *ISE Thema-overschrijdend instrumentarium (SD1 OD 1.2 - SD2 OD 2.3),*
- ***de beleidsnota Land- en tuinbouw (SD2 OD 2.5) en***
- ***de beleidsnota Energie & Klimaat (SD2)***

4.4.1 OD 04.01 – DE VLM REALISEERT GEÏNTEGREERDE GEBIEDSGERICHTE PROJECTEN DIE DE OPEN RUIMTE KLIMAATBESTENDIGER MAKEN, DE BLUE DEAL ONDERSTEUNEN, LANDBOUW VERSTERKEN, NATUUR HERSTELLEN EN BOSSEN REALISEREN

Onze open ruimte staat voor vele uitdagingen, waardoor er een grote nood is aan investeringen om de Vlaamse doelen te realiseren, maar ook een grote nood aan integratie van aanpak.

In Vlaamse prioritaire openruimtegebieden realiseert de VLM daarom complexe, geïntegreerde gebiedsprojecten, waarbij de VLM doelen en investeringen afstemt met Vlaamse entiteiten en lokale actoren en betrokkenheid creëert bij de uitvoering van de Vlaamse openruimtedoelen.

Op maat van het gebied:

- realiseert de VLM in die projecten een klimaatrobuuste inrichting van de open ruimte, die de weerbaarheid tegen de gevolgen van klimaatverandering vergroot (adaptatie) in lijn met het Vlaams Adaptatieplan (VAP), en die de CO₂-opslag vergroot en -uitstoot vermindert (mitigatie), in lijn met de LULUCF-verordening en de Vlaamse klimaatdoelen;
- zet de VLM haar instrumenten in, om ter realisatie van de AGNAS-RUP's, landgebruik en bestemming sneller met elkaar in overeenstemming te brengen;
- versterken VLM-projecten de landbouw, in lijn met de omgevingsdoelen van de Vlaamse Voedselstrategie, de nieuwe visienota Landbouw en voedsel en het Plattelandspact. De VLM neemt daarbij maatregelen ter herstel en bescherming van de waterkwaliteit, in het bijzonder in gebieden met te hoge nitraat- en fosfaatgehalten ten gevolge van agrarische bronnen. De VLM neemt maatregelen voor bodemregeneratie en erosiebestrijding en verbetert het koolstofgehalte in landbouwbodems om sponswerking en vruchtbaarheid te herstellen. Daartoe start de VLM op haar landbouwgronden proefprojecten ter ondersteuning van agro-ecologische praktijken;
- herstellen VLM-projecten natuurgebieden en groenblauwe netwerken, in lijn met de Europese natuurdoelen en Natuurherstelwet, de noodzakelijke stikstofsanering en de Vlaamse natuurdoelen;
- realiseren ze Vlaamse waterdoelen, in uitvoering van de Blue Deal en de stroomgebied-beheerplannen, in lijn met het advies Weerbaar Waterland, met focus op realisatie van sponslandschappen;
- ondersteunen ze de bosuitbreiding, in lijn met de doelen van de Vlaamse Bosalliantie en de Europese biodiversiteitsstrategie;
- verzorgen ze flankerend beleid in de gebieden met strategische Vlaamse infrastructuurprojecten zodat een toekomstbestendige verweving of nabijheid van functies tot stand komt;
- versterken de VLM-projecten de belevingswaarde en identiteit van onze open ruimte en zorgen ze voor meer buurtgroen, de (her)aanleg van trage wegen, de ontwikkeling en ontsluiting van erfgoedsites en recreatieve onthaalsites;
- richten de projecten zich op een optimaal gebruik van het landelijk wegennet;
- gaat de VLM maximaal samen aan de slag met belanghebbenden zoals lokale besturen, gebruikers en bewoners en andere Vlaamse overheden;
- en ondersteunt zij een werking via lokale coalities, bij de geïntegreerde planvorming en uitvoering van de gebiedseigen openruimtedoelen en investeringen, in lijn met het Openruimtepact.

Het gaat daarbij om de lopende landinrichtings- en ruilverkavelingsprojecten Rijkevorsel-Wortel, Schelde en Rupel, de Merode, Vlaamse Rand, Plateau van Moorsel, Land van Teirlinck, Willebringen, Maasvallei fase 1, Molenbeersel, de Wijers, Schelde-Leie, Gentse Kanaalzone, Moervaartvallei, Oudlandpolder, Brugse Veldzone, Zwinpolders, Sint-Rijkers in de Westhoek, en de nieuwe landinrichtingsprojecten Antwerpse Zuidrand, de Zuidwestelijke Vlaamse Ardennen fase 1 en Maasvallei fase 2.

In Vlaamse prioritaire openruimtegebieden start de VLM tegen 2028 met de uitvoering van twee nieuwe geïntegreerde landinrichtingsprojecten, beslist door de Vlaamse Regering en op advies van de Programmacommissie Landinrichting.

Inzake de uitvoering van de opgelegde doelen rond stikstofsanering en de Europese natuurdoelen (natuurherstel, en instandhoudingsdoelen S-IHD), zet de VLM in op de sanering van PAS-bedrijven en op de uitvoering van een programma van landinrichting en natuurinrichting in de gebieden De Liereman, Graafweide Schupleer, Vijvercomplex Bokrijk-Kiewit, Zwarte Beek fase 1, Dijlevallei ten zuiden van Leuven, Torfbroek, Wellemeersen, Berlare Broek-Donkmeer, Schuddebeurze, De Blankaart, Biscopveld, Kraenepoel, en Raspaillebos-Markvallei, en in de gebieden Kleine Nete – De Zegge, Wingevallei, Marum, Langdonken, en de PAS-maatwerkgebieden het Turnhouts Vennengebied en de Maten.

De VLM geeft verder uitvoering aan het project Rivierherstel Leie via de grondenbankwerking en de opmaak van inrichtingsplannen.

In uitvoering van de Taskforce Weerbare Westhoek IJzer, staat de VLM in voor de bovenstroomse inrichting tot een klimaatrobuust landbouwlandschap (sponslandschap Valleiflanken IJzer).

De VLM realiseert een toekomstbestendig flankerend beleid, voor de openruimtefuncties ter ondersteuning van strategische Vlaamse infrastructuurprojecten, in landinrichtingsprojecten in de omgeving van de haven van Zeebrugge, van het havengebied North Sea Port District (Gentse Kanaalzone), van het project Rond Ronse in de Vlaamse Ardennen, en van de Noord-Zuid Limburg. De VLM versterkt daarbij ook de leefbaarheid van dorpen in de Gentse Kanaalzone en nabij de haven van Zeebrugge (Zwankendamme).

4.4.2 OD 04.02 – DE VLM VOERT EEN GEBIEDSGERICHT GRONDBELEID

Om de verschillende maatschappelijke doelen binnen de open ruimte te kunnen realiseren, is het ontwikkelen van een performant en proactief grondbeleid cruciaal.

Via lokale grondenbanken koopt, verkoopt en ruilt de VLM gronden voor de gebiedsgerichte realisatie van klimaat, natuur- en bosdoelen. Gelijktijdig creëert de VLM via die grondenbanken toekomstmogelijkheden voor de betrokken landbouwers, door aan getroffen landbouwers maximaal geschikte ruilgrond aan te bieden. Dat doet de VLM ook flankerend aan grote infrastructuurwerken (Sigma, Rivierherstel Leie, Achterhaven Zeebrugge, Gentse Kanaalzone-Moervaartvallei, Overdam, N60 Rond Ronse, Linkerscheldeoever).

Daarnaast zet de VLM met de Vlaamse Grondenbank in op een meer proactieve aankoop van strategische gronden in de open ruimte, ter realisatie van het stikstofsanerings- en natuurherstelprogramma, van de Europese instandhoudingsdoelstellingen en de Vlaamse klimaat-, water-, natuur- en bosdoelen en van de doelen in haar geïntegreerde projecten (OD04.01), en rekening houdend met actief landbouwgebruik. Zo verwerft VLM met de grondenbank Blue Deal gronden en gebouwen in overstromingsgevoelige gebieden en in gebieden noodzakelijk voor waterinfiltratie en berging.

Met de grondenbank Bebossing ondersteunt de VLM de Vlaamse Bosalliantie. Daarnaast zet de VLM de grondenbank IHD-PAS in om landbouwers in habitatgebied uit te ruilen om de instandhoudingsdoelstellingen te helpen realiseren (IHD-flankerend beleid). De gronden en bedrijven die de VLM verwerft in het kader van PAS, worden prioritair ingezet voor het ondersteunen van de landbouwtransitie of voor de realisatie van bosuitbreiding, natte natuur en/of Europese natuurdoelen.

De VLM ondersteunt de uitwerking van de modaliteiten voor een faciliterend grondbeleid voor landbouwers in agrarisch bestemde gebieden bedoeld voor natuur en bosrealisatie, zoals bepaald in het regeerakkoord en opgenomen de beleidsnota Omgeving.

Tot slot onderzoeken we hoe de Vlaamse Grondenbank getroffen landbouwers nog beter kan ondersteunen, onder meer door de mogelijkheid te voorzien in het decreet Landinrichting, om gronden in langdurig gebruik te geven.

4.4.3 OD 04.03 - DE VLM ONDERSTEUNT DE LANDCOMMISSIES TER UITVOERING VAN HET INSTRUMENTENDECREET EN HET DECREET LANDINRICHTING

In uitvoering van het Instrumentendecreet en het decreet Landinrichting is een tijdige en billijke berekening en uitkering van vergoedingen nodig (waardeverlies gronden en de compenserende vergoedingen).

Daartoe verzorgt de VLM de werking van het secretariaat van de landcommissies. De VLM ondersteunt de opmaak en optimalisatie van een duidelijk werkkader voor de landcommissies.

We zorgen voor de tijdige opmaak van schade- of meerwaarde(ramings)-rapporten van RUP's, en van een vlotte uitbetaling van de andere vergoedingen. Bij de berekening van de planschade zorgen we ervoor dat de verwervingswaarde – wat als criterium is opgenomen in het instrumentendecreet – effectief doorweegt in het bepalen van de planschadevergoeding, zonder afbreuk te doen aan het principe van een correcte vergoeding.

De VLM zorgt voor de berekening en tijdige uitbetaling van de vergoedingen ten gevolge van de aanduiding als Watergevoelige Open Ruimte Gebied (WORG).

We ondersteunen de evaluatie van de planschaderegeling, zodat planschade eenvoudiger te bepalen is en op voorhand beter in te schatten voor betrokken eigenaars en initiatiefnemers van ruimtelijke uitvoeringsplannen.

We ondersteunen de landcommissies bij de inzet van de instrumenten herverkaveling uit het decreet Landinrichting, zoals door het opmaken van een grondruilplan. Zo kunnen de landcommissies tijdig en kwaliteitsvol hun herverkavelingstaken uitvoeren.

De VLM zorgt ten slotte voor een performant vergoedingenloket, annex handleiding voor aanvragers. Zo kunnen aanvragers op een vlotte manier vergoedingen aanvragen en de afhandeling ervan opvolgen.

4.4.4 OD 04.04 - DE VLM OPTIMALISEERT PROCEDURES OM DE UITVOERING TE VERSNELLEN

De VLM streeft naar een verkorting van de doorlooptijden van haar projecten en doet daartoe voorstellen om projectprocedures landinrichting te optimaliseren.

De voorbije evaluaties van het decreet Landinrichting beschrijven die optimalisaties. De VLM vult het bestaande actieplan aan. Het actieplan bundelt de acties die uit de evaluaties landinrichting van 2019 en 2024, en uit de tevredenheidsbevraging van 2019 voortvloeien. Een aantal van die optimalisaties krijgen ook een plaats in enkele uitvoeringsbesluiten van het Instrumentendecreet. In 2029 evalueert de VLM het decreet Landinrichting opnieuw.

De VLM operationaliseert verder de inzet van de beheerovereenkomsten landinrichting.

Om de bouwshift te versnellen voor lokale besturen wil de VLM het gebruik van het instrument 'herverkaveling uit kracht van wet gekoppeld aan een RUP' versnellen en vergemakkelijken. Dat kan door er in het decreet Landinrichting naar te streven om de voorafgaandelijke goedkeuring van een inrichtingsnota niet meer noodzakelijk te maken voor de inzet van dit instrument en de verantwoording en instrumentenafweging procedureel en inhoudelijk te integreren in het RUP.

De VLM kijkt na hoe de plan- en procedurelast van afzonderlijke (sector)wetgevingen op geïntegreerde projectwerking minimaal kan gehouden worden (gemeentewegendecreet, watertoets, omgevingsvergunning, subsidiëring in het kader van natuurbeheerplannen,...), en formuleert voorstellen om die procedures te versnellen, zodat ook haar projectwerking kan versnellen.

4.4.5 OD 04.05 - DE VLM INTEGREERT LANDINRICHTING, RUILVERKAVELING, NATUURINRICHTING EN HAAR GRONDENBANKWERKING IN DE ACTIEPLANNEN VAN BLUE DEAL, LULUCF EN VAP

De VLM doet de nodige voorstellen om de instrumenten landinrichting, ruilverkaveling en natuurinrichting, de grondenbankwerking en de programmawerking van Water-Land-Schap te verankeren in de actieplannen van Blue Deal - VAP en LULUCF.

Zo kunnen de budgetten voor Water-Land-Schap, voor de grondenbankwerking en voor de uitvoering van inrichtingswerken, jaarlijks versterkt worden bovenop budgetten voor de nodige personeelsoverhead.

Indicatoren SD4	Mijlpaal 2025	Eindobjectief 2029
Aantal geïntegreerde gebiedsgerichte projecten of plannen door VLM ter instelling voorgelegd aan de Vlaamse Regering of minister	In 2025 werden er 3 geïntegreerde gebiedsgerichte projecten of plannen door VLM ter instelling voorgelegd aan de Vlaamse Regering of minister	In totaal werden 15 geïntegreerde gebiedsgerichte projecten of plannen door VLM ter instelling voorgelegd aan de Vlaamse Regering of minister
Aantal geïntegreerde gebiedsgerichte projecten in uitvoering	In 2025 zijn er 75 geïntegreerde gebiedsgerichte projecten in uitvoering	Aantal geïntegreerde gebiedsgerichte projecten in uitvoering = 75
Aantal ha landbouwruimte herverkaveld of afgewerkt in geïntegreerde VLM-projecten	In 2025 zijn 2700 ha landbouwruimte herverkaveld of afgewerkt in geïntegreerde VLM-projecten	De VLM heeft in totaal 7.500 ha landbouwruimte herverkaveld of afgewerkt
Aantal vastgelegde uitvoeringsdossiers in VLM-projecten waarbij, in lijn met de Europese Natuurherstellwet en de natuurdoelen, de gedegradeerde ecosystemen zijn hersteld	In lijn met de Europese Natuurherstellwet en de natuurdoelen werden in 2025 de gedegradeerde ecosystemen hersteld voor 4 vastgelegde uitvoeringsdossiers in VLM-projecten	Het totaal aantal vastgelegde uitvoeringsdossiers in VLM-projecten, waarbij in lijn met de Europese Natuurherstellwet en de natuurdoelen, de gedegradeerde ecosystemen werden hersteld bedraagt 20
Aantal ha door VLM bebost	In 2025 werd 20 ha door VLM bebost	In totaal werd 100 ha door VLM bebost
Aantal ha via (lokale) grondenbanken verworven	In 2025 werd 300 ha via (lokale) grondenbanken verworven	Het totaal aantal ha verworven via (lokale) grondenbanken verworven, bedraagt 1500 ha
Aantal landbouwers (contracten) dat jaarlijks gebruik maakt van VLM-gronden	300 landbouwers (contracten) maken jaarlijks gebruik van VLM-gronden in 2025	Aantal landbouwers (contracten) dat jaarlijks gebruik maakt van VLM-gronden = 300
Faciliterend grondaanbod voor landbouwers in agrarisch bestemde gebieden bij aankoop voor natuur- en bosrealisatie	Ontwerp van faciliterend grondaanbod is voorgelegd aan minister	Faciliterend grondaanbod is in uitvoering
Aandeel aanvragen WORG-vergoedingen zijn afgehandeld	In 2025 werd 100% aanvragen WORG-vergoedingen afgehandeld	Aandeel aanvragen WORG-vergoedingen afgehandeld = 100%

////////////////////////////////////

Indicatoren SD4	Mijlpaal 2025	Eindobjectief 2029
Aantal stopgezette veeteeltexploitaties PAS	Het aantal stopgezette veeteeltexploitaties PAS bedraagt 20 bedrijven in 2025	Het aantal stopgezette veeteeltexploitaties PAS bedraagt in totaal 100 bedrijven
Aandeel van de aanvragen schade- en meerwaarderamingen en -rapporten RUP's zijn afgehandeld	In 2025 werd 100% van de aanvragen schade- en meerwaarderamingen en -rapporten RUP's afgehandeld	Het totaal aandeel van de aanvragen schade- en meerwaarderamingen en -rapporten RUP's dat werd afgehandeld bedraagt 100%
Wettelijke evaluatie decreet LIR	VLM heeft de nodige stappen gezet zodat de besluitvorming ter aanpassing van de wetgeving landinrichting kan opgestart	Het decreet LI is periodiek geëvalueerd in lijn met de wetgeving
Jaarlijkse realisatiegraad terreinmaatregelen vanuit besteding van de bijkomend bekomen voorziene uitvoeringsmiddelen uit provisies	Jaarlijkse realisatiegraad terreinmaatregelen vanuit besteding van de bijkomend bekomen voorziene uitvoeringsmiddelen uit provisies = 100%	Jaarlijkse realisatiegraad terreinmaatregelen vanuit besteding van de bijkomend bekomen voorziene uitvoeringsmiddelen uit provisies = 100%

4.5 SD 05 - WE RICHTEN EEN BREED PARTNERSCHAP OP WAARBIJ PLATTELAND OP DE AGENDA WORDT GEZET OM ZO TOT STRUCTURELE OPLOSSINGEN EN FINANCIERING TE KOMEN VOOR HET PLATTELAND.

Zoals vastgesteld in het [plattelandsrapport 2024](#) wordt het Vlaamse platteland gekenmerkt door een aantal uitdagingen en opportuniteiten op het vlak van demografische, economische, ruimtelijke en bestuurskundige ontwikkelingen. Die uitdagingen zijn gelijkaardig aan de stedelijke ontwikkelingen maar manifesteren zich anders (demografische ontwikkelingen) of zijn specifiek aan het platteland (economische en bestuurskundige ontwikkeling). In beide gevallen vereisen ze een aangepast beleid voor het platteland. Om een maximale impact te genereren, is dit beleid geïntegreerd en structureel. Daarom streven we naar een kader voor een structureel plattelandsbeleid op basis van een visie en strategie die ingebed is in een Plattelandspact.

Het transversaal karakter van het pact veronderstelt uitvoering door de verschillende beleidsdomeinen en bestuursniveaus, met een sterke betrokkenheid van de belanghebbenden, waaronder de plattelands-gemeenschappen zelf.

Het beheer van het Leaderprogramma levert een inhoudelijke bijdrage aan het Plattelandspact.

- ***SD 5 draagt bij aan de beleidsnota Plattelandsbeleid***
 - *(ISE Plattelandsbeleid, SD 1 OD 1.1, 1.2)*
- ***en aan de beleidsnota Binnenlands bestuur & Stedenbeleid***

4.5.1 OD 05.01 - DE VLM MAAKT WERK VAN HET VLAAMS PLATTELANDSPACT ALS KADER VOOR EEN STRUCTUREEL EN GEÏNTEGREERD PLATTELANDSBELEID

We maken werk van een transversaal plattelandspact, in lijn met de Europese langetermijnvisie voor plattelandsgebieden, om de uitdagingen waarmee plattelandsgebieden geconfronteerd worden aan te pakken en de welvaart te versterken. De VLM coördineert de opmaak en de uitvoering van het pact waarin een visie en strategie voor het platteland worden gecapteerd en werkt hiervoor nauw samen met het Agentschap Binnenlands Bestuur.

We hebben daarbij oog voor onder andere de volgende objectieven: toegang tot kwaliteitsvolle dienstverlening, verminderen van de kansarmoede op het platteland, strategische voedselvoorziening, leefbaar maken en houden van kernen op het platteland, versterken van de sociale cohesie en inclusiviteit op het platteland, bewaren van de open ruimte op het platteland, zorgen voor een betaalbaar en kwaliteitsvol woonaanbod dat aansluit bij de demografische tendensen, het verhogen van de bereikbaarheid voor plattelandsgemeenten, het verhogen van de bestuurskracht en het creëren van schaalvoordelen voor het platteland.

We nemen de regie op bij het uitvoeren van het Vlaams plattelandspact en zorgen daarbij voor het faciliteren van gecoördineerde acties tussen de verschillende bestuursniveaus.

We onderzoeken op welke manier we de EU-plattelandstoets als instrument kunnen inzetten in Vlaanderen om ervoor te zorgen dat nieuw Vlaams beleid op maat van plattelandsgebieden wordt opgemaakt.

De VLM werkt verder aan een monitoringsysteem om specifieke indicatoren voor het platteland op het meest geschikte schaalniveau te kunnen opvolgen en de voortgang te rapporteren in de vorm van het tweede Plattelandsrapport.

We faciliteren de kennisuitwisseling en capaciteitsopbouw bij plattelandsgemeenschappen en -actoren door thematische of gebiedsgerichte resultaten te bundelen en te verspreiden. We maken gebruik van de ervaring en de kennis van de Lokale Actiegroepen, opgericht in het kader van LEADER.

Daarnaast bouwen we kennis over geïntegreerde plattelandsontwikkeling op door onderzoek. In afstemming met andere actoren wordt gestuurd op welke data en onderzoek nuttig zijn en hoe plattelandsuitdagingen verschuiven, evolueren en interageren met meer stedelijke uitdagingen.

4.5.2 OD 05.02 – DE VLM BEHEERT DE TECHNISCHE, INHOUDELIJKE EN FINANCIËLE UITVOERING VAN LEADER EN START MET DE VOORBEREIDING VAN PLATTELANDSINTERVENTIES BINNEN HET NIEUWE GEMEENSCHAPPELIJK LANDBOUWBELEID VAN DE EUROPESE COMMISSIE

In het GLB strategisch plan 2023-2027 is LEADER opgenomen als dé maatregel om te werken aan de gebiedsgerichte socio-economische en ecologische ontwikkeling van het platteland.

De VLM maakt verder werk van een kwalitatieve uitvoering van het LEADER-programma. Dit omvat de technische omkadering zoals het opvolgen van externe audits, het opmaken van instructies, de opmaak van het jaarverslag en het verbeteren van de processen om belangenvermenging en dubbelfinanciering te vermijden.

De inhoudelijke opvolging gebeurt onder andere door de begeleiding van de Lokale Actiegroepen, het screenen van projectaanvragen op ontvankelijkheid en het organiseren van uitwisseling om de resultaatsindicatoren op programmaniveau te behalen.

Tenslotte zorgt de VLM voor de financiële opvolging door een tijdige en correcte behandeling en uitbetaling van de Europese, Vlaamse en provinciale subsidies aan projectuitvoerders en de Lokale Actiegroepen.

De VLM voert een evaluatie uit van de toegevoegde waarde van de LEADER-methodiek als instrument voor lokaal gedragen plattelandsontwikkeling. Op basis van die evaluatie en de strategische keuzes gemaakt in het Plattelandspact, wordt samen met de Vlaams minister bevoegd voor Omgeving en Landbouw, aan de LEADER-maatregel vorm gegeven binnen het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) vanaf 2028.

Indicatoren SD5	Mijlpaal 2025	Eindobjectief 2029
Transversale plattelandsstrategie -en pact	Roadmap plattelandspact is gevalideerd en in uitvoering	Een transversale plattelandsstrategie is in uitvoering en geeft vorm en inhoud aan een structureel en geïntegreerd plattelandsbeleid
Uitvoering van Lokale Ontwikkelingsstrategieën	<ul style="list-style-type: none"> • Annual performance rapport is ingediend bij Europa • Evaluatie added value Leader 	15 lokale ontwikkelingsstrategieën 2023 -2027 zijn uitgevoerd en de streefwaarden voor de EU resultaatsindicatoren zijn behaald
Uitbetaalde subsidiebedragen/declaraties	Uitbetaalde subsidiebedragen/declaraties in 2025 bedraagt 10 miljoen Euro	De GLB middelen worden tijdig besteed.
Begeleiding Lokale Actiegroepen	Minimum 5 samenkomsten van de Leadercoördinatoren en organisatie Leaderdag in 2025	Kwaliteit van de interne en externe processen is voldoende i.f.v. externe audits
Inhoudelijke en procesmatige uitwerking nieuwe Leader maatregel GLB 2028-2034	<ul style="list-style-type: none"> • Retroplanning GLB post 2027 is opgesteld • Integratie van de resultaten van de Evaluatie added value Leadermethodiek is opgemaakt • De eerste voorstellen van de Europese Commissie voor het MFK, GLB en de structuurfondsen zijn geanalyseerd 	Plattelandsinterventie(s) - Leader zijn opgemaakt en geïntegreerd binnen het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid 2028 - 2034

4.6 SD 06 - DE VLM IS EEN IMPACTVOLLE EN WAARDENGEDREVEN ORGANISATIE DIE INZET OP DE KRACHT VAN DATA EN INNOVATIE

De VLM baseert haar werking op de waarden van de Vlaamse overheid: wendbaarheid, daadkracht, openheid en vertrouwen. We reageren alert op de ontwikkelingen in de samenleving en stemmen onze aanpak af op de opdrachten die daaruit voortvloeien. We maken samen met onze partners werk van oplossingen om de open ruimte te versterken. We nemen beslissingen die de omgeving ten goede komen en het algemeen belang dienen. We zeggen wat we doen en doen wat we zeggen. We zijn correct en integer. We gedragen ons als een performante, inclusieve, kostenefficiënte en maatschappelijk betrokken overheidsdienst.

Door de komende jaren sterker in te zetten op maximale digitalisering en innovatie en door de voorspellende kracht van data nog meer te gebruiken, zijn we een lerende, klantgerichte expertenorganisatie en vergroten we de impact van de VLM.

- ***SD 6 draagt bij aan de beleidsnota Omgeving***
 - *(ISE Ruimte en milieu),*
- ***de beleidsnota Land- en tuinbouw,***
- ***de beleidsnota Digitalisering – Facility - Documentbeheer,***
- ***de beleidsnota Bestuurszaken & Audit,***
- ***en aan de beleidsnota Binnenlands Bestuur & Stedenbeleid***

4.6.1 OD 06.01 - DOOR MAXIMALE DIGITALISERING WERKT DE VLM TOE NAAR EEN WENDBARE, KLANTGERICHTE EN DATAGEDREVEN VLAAMSE ENTITEIT DIE MEE IS OP HET GEBIED VAN TOEGANKELIJKHEID, EFFICIËNTIE, DUURZAAMHEID EN INFORMATIEVEILIGHEID

Een groot deel van de processen binnen de VLM worden ondersteund door digitale toepassingen. Door het inzetten van applicaties kan er met een beperkt aantal medewerkers, veel en kwalitatief werk verricht worden. Die ondersteuning zorgt niet enkel voor een efficiëntieverhoging van de interne werking, maar zorgt er ook voor dat de landbouwers en andere stakeholders van de VLM sneller en beter ondersteund worden. Daartoe bieden we diverse e-loketten aan.

De wereld en de technologische evolutie staan niet stil. Informatieveiligheid staat steeds hoger op de agenda. De datadreigingen worden nemen toe en bijgevolg worden de veiligheidseisen die gesteld worden aan IT-systemen steeds hoger. Om te kunnen voldoen aan die eisen zullen er de komende jaren grote inspanningen gedaan moeten worden om de processen, systemen en applicaties aan te passen aan de huidige veiligheidsnormen. Een voorbeeld daarvan is de verplichting om ons te confirmeren aan de 'Network and Information Security' (NIS2) richtlijn.

De Vlaamse overheid verwacht dat haar entiteiten maximaal inzetten op het hergebruik van data en applicaties die gebruikt worden door andere entiteiten. Een voorbeeld daarvan is de lokettenstrategie waarbij de burger via een beperkt aantal loketten toegang krijgt tot het volledige dienstenaanbod van de Vlaamse overheid. In het Landbouwakkoord van 2024 werd ook verwezen naar de wens om de administratieve lasten voor de landbouwer te verminderen door de veelheid aan loketten op een doordachte manier te herwerken. De lokettenstrategie is één van de mogelijke manieren om daar invulling aan te geven.

Een ander voorbeeld is de Vlaamse datastrategie waarbij er wordt geijverd voor het maximaal delen van data, zodat we de administratieve overlast voor de burger kunnen verminderen, overheidspersoneel efficiënt kunnen inzetten en innovatie stimuleren.

Het vraagt een aanzienlijke inspanning van de VLM om gevolg te geven aan de verwachting om de loketten aan te sluiten aan de hoofd e-loketten (vb e-loket ondernemers) en de bestaande toepassingen gebruik te laten maken van de digitale bouwstenen van Digitaal Vlaanderen (vb Vlaams Gebruikersbeheer (IDM), Magda). We onderzoeken op welke manier we daar als VLM aan kunnen meewerken.

De VLM werkt de komende jaren ook mee aan de Vlaamse datastrategie waarbij we onze waardevolle data delen en we gebruik maken van hedendaagse technologieën om meer te halen uit data.

De bovenstaande pittige uitdagingen wat betreft informatieveiligheid, het integreren met de Vlaamse digitale diensten en de evoluerende beleidsbeslissingen zorgen ervoor dat de VLM de wendbaarheid van haar IT-projectwerking verder moet versterken. Enkel zo kunnen we het hoofd bieden aan die uitdagingen in een context van beperkte middelen en uitdagende deadlines.

4.6.2 OD 06.02 - DE VLM VERSTERKT DE ORGANISATORISCHE WENDBAARHEID EN PERFORMANTIE DOOR EEN INCLUSIEF EN STRATEGISCH HR-EN WELZIJSBELEID, OPEN INTERNE COMMUNICATIE EN EEN EFFICIËNTE FACILITAIRE DIENSTVERLENING

De VLM wil een aantrekkelijke en goede werkgever zijn voor haar huidige en toekomstige werknemers. Dat doen we door het vernieuwde HR-beleid ‘Expeditie Talent’ te implementeren. We pakken deze verandering professioneel aan door doorgedreven samenwerking en afstemming binnen het beleidsdomein. De verdere uitrol is een changetraject waar begeleiding, opleiding en communicatie centraal staan. De eerste doelgroep zijn de leidinggevendenden: we geven hen de nodige handvaten en omkadering om van Expeditie Talent een succes te maken.

Welzijn en diversiteit

We zijn een lerende organisatie waarin medewerkers zichzelf continu ontwikkelen, effectief inspelen op een veranderende context en hun loopbaan in eigen handen nemen. We erkennen en belonen de prestaties van onze medewerkers met een doordacht waarderingkader, omdat we geloven dat dit cruciaal is voor motivatie en betrokkenheid. We waarborgen de tevredenheid en betrokkenheid van onze medewerkers door regelmatige bevestigingen en peilingen en door de resultaten te gebruiken voor gerichte verbeteringen. Een tevreden en betrokken team leidt immers tot hogere productiviteit en betere prestaties.

De VLM zet het welzijn van haar medewerkers centraal en beschermt hen. We tolereren ten aanzien van hen geen enkele vorm van fysieke, verbale of andere agressie. We hanteren daarbij een absolute nultolerantie, zoals bepaald in ons agressiebeleid. Met passende welzijnsprogramma’s en welzijnsbevestigingen verhogen we het welzijn van onze medewerkers omdat we geloven dat gezonde en gelukkige, goed ondersteunde medewerkers de sleutel zijn tot een succesvolle organisatie.

In de VLM kan iedereen zichzelf zijn, ongeacht afkomst, geloof, overtuiging, handicap, gender, seksuele geaardheid of leeftijd. We creëren een werkomgeving waarin diversiteit wordt gewaardeerd en gestimuleerd, omdat we ervan overtuigd zijn dat een diverse en inclusieve cultuur leidt tot innovatie en betere resultaten.

Integriteit vormt de basis voor vertrouwen en geloofwaardigheid binnen en buiten onze organisatie. Met de uitvoering van ons integriteitsbeleid garanderen we dat alle medewerkers eerlijk, transparant en ethisch handelen.

We bevorderen open interne communicatie om samenwerking, betrokkenheid en transparantie binnen de organisatie te versterken. Open interne communicatie is een cruciale pijler om een organisatie wendbaar, inclusief en doelgericht te maken. De focus ligt op het creëren van een cultuur waarin medewerkers voldoende geïnformeerd worden over de relevante inhoudelijke ontwikkelingen en geldende afspraken, vrij ideeën kunnen delen, transparantie centraal staat en kennisdeling gestimuleerd wordt.

Ook op het vlak van overheidsopdrachten zorgen we voor een degelijke, betrouwbare en juridisch correcte dienstverlening en maken we maximaal gebruik van het centrale aanbod.

Voor de facilitaire dienstverlening maken we maximaal gebruik van de dienstverlening van Het Facilitair Bedrijf. Het innovatieve en ambitieuze beleid van Het Facilitair Bedrijf vraagt om een wendbare aanpak van de VLM om goed in te kunnen spelen op efficiëntieverhogende initiatieven zoals bijvoorbeeld Digipost. De VLM streeft naar een maximale betrokkenheid bij het opzetten van die centrale dienstverlening zodat de

beoogde efficiëntiewinsten effectief bereikt worden. Duurzaamheid is en blijft een prioritair criterium in ons facilitybeleid en algemene werking zoals in ons wagenpark en bij de aanbesteding van overheidsopdrachten.

We hanteren een moderne en dynamische personeels- en resourceplanning conform de richtlijnen in de Vlaamse overheid (AGO) zodat we de meest geschikte tewerkstellingsvormen kiezen incl. het bewust inzetten van consultancy.

Energiebesparing

De Vlaamse overheid voert een actieplan uit rond mobiliteit. VLM engageert zich ten volle om bij te dragen tot de doelstelling van dit actieplan. Dit door het stimuleren van duurzaam mobiliteitsgedrag en het verder vergroenen van het wagenpark, waardoor we minder CO2 uitstoten en minstens een globale eco-score halen jaarlijks van 80.

Aanbevelingen Audit Vlaanderen

We verhogen de maturiteit van de VLM verder inzake organisatiebeheersing. Risicomanagement en procesmanagement worden verder ingebed in de operationele werking. Informatieveiligheid is daarbij één van de prioritaire risicodomeinen. Zo verhogen we de weerbaarheid en wendbaarheid van de VLM en helpen we de risico's en maatschappelijke uitdagingen waarmee we geconfronteerd worden te counteren.

Kwaliteit, integriteit, efficiëntie en samenwerking staan ook in onze interne werking centraal. Met een modern en dynamisch personeelsbeleid en kwaliteitsvolle, integere (samen)werking zorgen we ervoor dat onze experts zich kunnen focussen op onze missie: het versterken van de open ruimte.

4.6.3 OD 06.03 - DE VLM WAARBORGT DE KLANTVRIENDELIJKHEID, INTEGRITEIT EN CONTINUÏTEIT VAN DE WERKING DANKZIJ KWALITATIEVE JURIDISCHE DIENSTVERLENING, EEN TRANSPARANT FINANCIËEL BELEID EN TOEGANKELIJKE EXTERNE COMMUNICATIE

In de uitdagende omgeving waarin de VLM werkt, met veel diverse opdrachten en beperkte middelen, stellen we de klant zo veel mogelijk centraal.

Dat doen we door te focussen op toegankelijke en betrouwbare externe communicatie, in heerlijk heldere taal. We streven naar maximale transparantie om wederzijds vertrouwen te waarborgen. We communiceren op maat van onze doelgroepen, via verschillende kanalen over de missie en de opdrachten van de VLM en betrekken belanghebbenden actief bij beleids- en besluitvorming. We versterken de VLM-werking rond belanghebbendenmanagement.

We zetten verder in op een duidelijke en betrouwbare financiële structuur door het waarborgen van een correcte en tijdig ingediende jaarrekening en het versterken van interne financiële rapportering. We verbeteren de financiële inzichten voor interne besluitvorming en voorzien tijdig gestandaardiseerde rapportages die voldoen aan de verwachtingen van externe stakeholders. We gaan daarnaast nog een stap verder en onderzoeken mogelijkheden om sneller en effectiever te kunnen werken dankzij vereenvoudiging van de financiële structuur en van begrotingsprocessen en –stromen.

De toenemende complexiteit van thema's zoals open ruimte, nutriëntenbeheer en overheidsopdrachten vraagt om gespecialiseerde juridische ondersteuning. De druk op de inhoudelijke thema's neemt jaar na jaar toe. Een goed uitgebouwde centrale juridische dienstverlening voor de generieke thema's zou dus welkom zijn zodat de VLM-juristen zich kunnen focussen op de kerntaken.

EU-regelgeving

Volgens artikel 5 uit de Nitraatrichtlijn dienen lidstaten minstens om de 4 jaar hun actieprogramma 's te bekijken en zo nodig te herzien. Daarnaast moeten ze, in de loop van een actieprogramma, aanvullende of verscherpte maatregelen nemen van zodra duidelijk is dat de genomen maatregelen niet volstaan om de doelstellingen van de Nitraatrichtlijn te halen. Periodieke aanpassing aan mestregelgeving is dan ook nodig om in overeenstemming te zijn met deze bepaling.

In 2025 wordt plan-MER en het openbaar onderzoek afgerond, resulterend in MAP 7.

4.6.4 OD 06.04 - DE VLM ZET MAXIMAAL IN OP IN- EN EXTERNE SAMENWERKING ZODAT ZE HAAR OPDRACHTEN ZO EFFICIËNT, EFFECTIEF EN DUURZAAM MOGELIJK KAN VERVULLEN EN HAAR INNOVATIEKRACHT VERGROOT

Omwille van de grote uitdagingen en ambitieuze doelstellingen voor de Vlaamse overheid in de open ruimte, bundelen we de krachten en zetten we sterker in op interne en externe samenwerking.

We maken maximaal gebruik van de centrale dienstverlening zodat we onze mensen en middelen kunnen focussen op onze kerntaken. We stappen mee in de verdere centralisatie van dienstverlening voor overheidsopdrachten, ICT, digitalisering en archief, mits die opgebouwd is vanuit een decentrale behoeftenbevraging.

We zoeken zelf naar meer samenwerkingsmogelijkheden met andere entiteiten. Zowel binnen het beleidsdomein, zoals bijvoorbeeld voor de uitrol van het HR-beleid of voor het opzetten van gezamenlijke communicatiecampagnes, alsook daarbuiten zoals de uitvoering van Digipost Fase 2.

Binnen de prioritaire gebieden van de Vlaamse investeringsagenda staan entiteitsoverschrijdend samenwerken en co-productie met de andere bestuursniveaus en maatschappelijke actoren centraal. Daarvoor wordt ingezet op entiteitsoverschrijdende projectteamwerking (EOP) binnen specifieke delen van de prioritaire openruimtegebieden, waarbij verschillende entiteiten van het beleidsdomein Omgeving in een gezamenlijk projectteam functioneren (zie ook OD 2.1).

Ook in eigen huis staan samenwerking en continue verbetering centraal. Door bijvoorbeeld het poolen van bepaalde competenties en profielen, verbeteren we de efficiëntie en de dienstverlening. Via de exploratie van AI en andere digitale tools ondersteunen we onze strategische besluitvorming en maken we processen duurzamer.

Het opvolgen van Europese beleidsontwikkelingen en deelname aan projecten met Europese cofinanciering, zoals LIFE, Horizon en INTERREG stimuleert innovatie en kennisopbouw rond kernthema's zoals grondmobiliteit, agrarisch natuurbeheer en waterkwaliteit. De VLM trekt bovendien het European Innovation Partnership (EIP) dat innovatieve oplossingen voor landbouwers doorheen de Europese lidstaten ondersteunt. We zorgen dat er gecommuniceerd wordt over de resultaten.

Samenwerking en kennisdeling vormen de drijvende kracht achter onze voortdurende vooruitgang en innovatie, waardoor we beter in staat zijn om onze maatschappelijke doelen te bereiken en een positieve impact te hebben op de open ruimte. Dankzij de entiteitsoverschrijdende samenwerking realiseren we schaal- en kennisvoordelen en kunnen we sneller en efficiënter oplossingen vinden voor de maatschappelijke en ecologische uitdagingen van vandaag en morgen.

4.6.5 OD 06.05 - DE VLM ZORGT VOOR BELEIDSEVALUATIES DOORHEEN DE VOLLEDIGE BELEIDSCYCLUS EN STUURT WAAR NODIG BIJ IN FUNCTIE VAN EFFECTIVITEIT EN EEN EFFICIËNT GEBRUIK VAN MIDDELEN

De VLM streeft ernaar om haar rol in beleidsimplementatie en -ondersteuning te versterken door systematische beleidsevaluaties gedurende de volledige beleidscyclus. Die evaluaties zijn gericht op het meten van de effectiviteit van beleidsmaatregelen en het waarborgen van een efficiënt gebruik van middelen. Door een cyclische aanpak, waarin planning, uitvoering, monitoring en evaluatie naadloos op elkaar aansluiten, zorgt de VLM voor een continue stroom van inzichten die worden gebruikt om tijdig bij te sturen, zodat beleidsdoelstellingen beter worden bereikt en publieke middelen optimaal worden ingezet.

Door gerichte initiatieven dragen we bij aan een cultuur van kennisdeling, waardoor de doorstroom van informatie en kennis binnen VLM verbetert en kennisleemtes worden aangepakt.

Zo wil de VLM transparantie en verantwoording garanderen met het oog op een natuur- en milieuvriendelijke landbouw, een klimaatrobuuste open ruimte en een vitaal platteland voor ogen.

Indicatoren SD6	Mijlpaal 2025	Eindobjectief 2029
Er is een roadmap om de mestbankapplicaties te ontsluiten via het e-loket ondernemers. Dit in functie van de wens voor een uniek loket voor de landbouwers	<ul style="list-style-type: none"> • Er is een roadmap voor de in gebruikname van VO bouwstenen. • In de projectfiches wordt schematisch beschreven welke bouwstenen er gebruikt worden (solution architectuur). • Er is een roadmap om MFA toe te passen in alle VLM toepassingen 	Er is een roadmap om de mestbankapplicaties te ontsluiten via het e-loket ondernemers. Dit in functie van de wens voor een uniek loket voor de landbouwers
CyFun certificering	Initiële risicoanalyse cyberveiligheid/informatieveiligheid is uitgevoerd	De VLM beschikt over het juiste CyFun label
Realisatiegraad aanbevelingen Audit Vlaanderen	Realisatiegraad aanbevelingen Audit Vlaanderen is 100%.	De realisatiegraad aanbevelingen Audit Vlaanderen is 100%
Maturiteit risicomanagement	Maturiteit risicomanagement = 3	De matureitsgraad van het risicomanagement zoals beoordeeld door Audit Vlaanderen is minstens 3
Streefcijfers diversiteit	<ul style="list-style-type: none"> • Diversiteitsplan is opgemaakt. • Acties GKDP zijn gekend en ingepland • Begeleiding rond inclusie is opgestart • De personeelstevredenheid over diversiteit en inclusie is in kaart gebracht 	Streefcijfers diversiteit zijn behaald en personeelstevredenheid inzake inclusie is verbeterd
Uitvoering integriteitsplan	Een aangepast integriteitsplan is opgesteld en gecommuniceerd	Het integriteitsplan is uitgevoerd
Het Geïntegreerd Preventieplan is uitgevoerd	Jaaractieplan welzijn is uitgevoerd	Het Geïntegreerd Preventieplan is uitgevoerd
Mate waarin personeelsbeslissingen worden onderbouwd door strategische personeelsplanning	100% van de personeelsbeslissingen wordt onderbouwd door strategische personeelsplanning	100% van de personeelsbeslissingen wordt onderbouwd door strategische personeelsplanning

Indicatoren SD6	Mijlpaal 2025	Eindobjectief 2029
Jaarrekeningen VOI en NBB	Goedgekeurde jaarrekening met voorbehoud	Jaarrekeningen VOI en NBB zijn jaarlijks gecertificeerd en tijdig ingediend
Beschikbaarheid uitvoering begroting ter opvolging van het ESR-vorderingensaldo en het begrotingssaldo	Agenderingen/toelichtingen van de kwartaalrapporteringen aan de DR en RvB	Agenderingen/toelichtingen van de kwartaalrapporteringen aan de DR en RvB gebeuren elk kwartaal
Het decreet inkanteling van de ruilverkavelingscomités en de landcommissies is goedgekeurd	Het ontwerp van decreet wordt goedgekeurd door de Vlaamse Regering en het wetsontwerp wordt ingediend in het Vlaams Parlement	Het decreet inkanteling van de ruilverkavelingscomités en de landcommissies is goedgekeurd
De mestregelgeving is aangepast aan de implementatie van MAP 7, eventuele inbreukprocedures of andere beleidsinitiatieven	Aanpassingen aan mestregelgeving zoals Mestdecreet en VLAREME	De mestregelgeving is aangepast aan de implementatie van MAP 7, eventuele inbreukprocedures of andere beleidsinitiatieven
De regelgeving is aangepast voor wat betreft de aan de VLM in het kader van PAS toegewezen taken	Aanpassing van kernregelgeving in het kader van de implementatie van PAS is uitgevoerd	De regelgeving is aangepast voor wat betreft de aan de VLM in het kader van PAS toegewezen taken
Oprichtingsdecreet VLM en statuten zijn aangepast aan WVV en VCO	Wijziging oprichtingsdecreet en statuten en bijzondere algemene vergadering der aandeelhouders is voorbereid	Aangepast oprichtingsdecreet en statuten aan WVV en VCO is opgemaakt
Realisatiegraad externe communicatie strategie VLM 2025-2029	Externe communicatiestrategie is opgemaakt	Externe communicatiestrategie werd 100% uitgevoerd
Nieuwe activiteiten waarvoor VLM gebruik maakt van de centrale dienstverlening	<ul style="list-style-type: none"> NIS 2 en informatieveiligheid (begeleiding door Digitaal Vlaanderen) Diversiteit (Ago) Projectvoorstel indienen bij Competence Center AI Digitaal Vlaanderen Onderzoek uitbreiding Facilipunt (binnenlandse en buitenlandse dienstreizen NMBS online) 	Nieuwe activiteiten waarvoor de VLM gebruik maakt van de centrale dienstverlening zijn toegenomen in vergelijking met 2024

Indicatoren SD6	Mijlpaal 2025	Eindobjectief 2029
	<ul style="list-style-type: none"> • Samenwerking binnen beleidsdomein Omgeving in het kader van gegevensbescherming • Projectfinanciering OIS samenwerking met Digitaal Vlaanderen voor mock data (MAGDA platform) 	
Aantal ton CO2eq uitstoot wagenpark VLM	Aantal ton CO2eq uitstoot wagenpark VLM = 40	Totaal aantal ton CO2eq uitstoot wagenpark VLM = 87

5 BIJLAGEN

- Bijlage 1: Overzicht op te volgen indicatoren & mijlpalen 2025-2029 van de Vlaamse Landmaatschappij op niveau van de Raad van Bestuur
- Bijlage 2: Overzicht Kruistabel Inhoudelijke StructuurElementen (ISE), gekoppeld aan de Operationele Doelstellingen (OD) 2025 - 2029
- Bijlage 3a: Personeelsplan
- Bijlage 3b: Personeelsbezetting op 1 januari 2025

